

УВОД

Обект на инвентаризацията на горските територии, изработването на горскостопански план, ловностопански план и дейностите по опазване от пожари са горските територии в границите на землището на град Клисура, разположени в териториалния обхват на дейност на ТП „ДГС Клисура“.

Обект на горскостопанско планиране са горските територии - държавна собственост в района на дейност на Териториално поделение „Държавно горско стопанство Клисура“ (в землището на гр. Клисура) към Южноцентрално държавно предприятие гр. Смолян.

При извършената инвентаризация са отразени всички промени в горските територии, настъпили през ревизионния период.

Разгледани са природните фактори обуславящи формирането на типове горски месторастения, вида и състоянието на горскодървесната растителност и нейната потенциална производителност.

В зависимост от конкретните почвено-климатични условия на типологична основа е планиран и желания вид състав, в съответствие с изискванията на „Инструкцията за установяване и картиране на типовете горски месторастения и определяне на състава на дендроценозите“, 2011 година, чийто принципи са залегнали подробно в Глава I на настоящата записка. За всеки подотдел от дървопроизводителната площ на горското стопанство, поляните, обработваемите площи и ливадите е определен типът горско месторастение и, където е необходимо, са посочени подходящите за него горскодървесни видове.

Възпроизводството на горите е тясно свързано с избора на подходящите дървесни видове за постигането на максимална производителност на дървесина и същевременно осигуряването на защитните и специални функции на гората. Посредством правилния избор на видовия състав се реализира изискването за устойчивостта на горите, които създаваме. Постигането на това изискване, при съвременната екологична обстановка и очертаващите се тенденции в това отношение и за в бъдеще, е от особена важност.

Разгледани са икономическите условия в района, досегашното състояние и стопанисване на горските територии и резултатите от него, като са дадени и основните насоки за организация на горското стопанство. Въз основа на данните от таксацията, дървопроизводителните възможности на месторастенията и анализа на досегашното стопанисване, са дадени насоките за по-нататъшното стопанисване, общо за горското стопанство, както и за всяко насаждение поотделно.

Целта на горскостопанския план е чрез планирането на основните лесовъдски дейности да се постигне устойчиво развитие на горското стопанство, опазване на биологичното разнообразие и относително постоянство и равномерност на ползването.

Неразделна част е и планът за дейностите по опазване на горите от пожари.

Таксационните описания са подвързани в отделни томове и представляват работният проект на сечите и залесяванията.

Ловностопанският план е подвързан в отделен Том II и представлява неразделна част от горскостопанския план.

Инвентаризацията на горските територии, горскостопанският план, ловностопанският план и планът за дейностите по опазването на горите от пожари са разработени въз основа на приети номенклатура, структура и формат на базата данни, работещи в среда на Relatif Database Management Systems - географски информационни системи, позволяващи извършването на комбинирани анализи и произволни справки, както и визуализация и печат на тематични карти.

ГЛАВА I

ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

1. ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ. ТИПОВЕ ГОРСКИ МЕСТОРАСТЕНИЯ И ИКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТ

1.1. Име и местонахождение на държавното горско стопанство

Наименованието си стопанството е получило от гр.Клисура, където се намира седалището и администрацията му.

Територията на стопанството се намира в северозападната част на Пловдивска област. На север граничи НП "Централен Балкан", на североизток - с бившето ТП "ДГС Розино" (преминава към ТП „ДГС Клисура“ през 2012 г. като трети и четвърти горскостопански участъци), на югоизток и юг - с ТП „ДГС Карлово“, на запад с ТП „ДГС Пирдоп“.

Инвентаризацията е извършена в землището на гр.Клисура - кметство към община Карлово.

През територията на стопанството в посока запад-изток преминава първокласен шосеен път София-Бургас. В същото направление е и жп-линията София-Бургас с две жп гари - Клисура и Стряма. По цялата територия на стопанството има добре развита мрежа от автомобилни пътища, осигуряващи извозването на добитата дървесина.

Автобусна линия свързва гр. Клисура с гр. Сопот и гр. Карлово. Чрез гара Клисура се осъществява жп-връзка с цялата страна.

Пощенската станция в града осигурява телефонни връзки, стопанството е обезпечено с модерна факсова, телефонна и компютърна техника, както и радиостанция на постоянно прослушване.

Съществуващата пътна и съобщителна мрежа създава благоприятни условия за правилната организация на стопанисване и охрана на горите в района.

ТП „ДГС Клисура“ (в землището на гр. Клисура) е разделено на 4 горскостопански участъка: I ГСУ "Старопланински", II ГСУ "Средногорски", III ГСУ "Розино" и IV ГСУ "Слатински".

ТП „ДГС Клисура“ е териториално поделение на Южноцентрално държавно предприятие - гр. Смолян.

Контролен орган по ЗГ е РДГ гр. Пловдив.

1.2. ФИЗИКО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

а/ Географско положение

ТП „ДГС Клисура“ (в землището на гр. Клисура) се намира северозападно от Карловската котловина. Основната част от площта обхваща северните склонове на Същинска Средна гора, а по-малка част - Златишко-Тетевенския дял на Стара планина.

Стопанството има неправилна елипсовидна форма с дължина в посока северозападноюгоизток около 16 км. и ширина в посока североизток-югозапад около 10 км.

б/ Релеф

Районът на ТП „ДГС Клисура“ (в землището на гр. Клисура) има силно разчленен пресечен планински релеф.

Районът на стопанството е разположен между 501 м. надморска височина (подотдел: № 87 е) и 1600 м.н.в.(подотдел: № 22 а).

Северната част на стопанството се ограничава от НП "Централен Балкан", източната граница минава покрай жп-линията Клисура-Христо Даново и стига до стария път за с. Розино. На юг продължава по р. Падеж, минава през м. Градището и стига до р. Белешница, след което продължава по билото на Събев рид през вр. Белия камък до централното средногорско било при вр. Малък Богдан.

Южната и югозападната граница на стопанството почти следват централното било на Същинска Средна гора, минавайки покрай х. Средногорец, местностите: Шилигарника, Дебели рид, Марътлъка, близо до вр. Белия камък.

Западната граница минава по билото на Магарешката гора, спуска се по Калишки дол,

местността Равни дол и Калишки дол.

Характерно за релефа е, че билата са заоблени, а склоновете стръмни до урвести, насечени от по-малки долове.

Разпределението на дървопроизводителната площ по надморска височина е показано в Таблица № 1.

Таблица № 1

Разпределение на дървопроизводителната площ
по средна надморска височина

надморска височина	площ (ха)	%
501 - 600 m	23,0	0,4
601 - 700 m	215,5	3,3
701 - 800 m	469,4	7,3
801 - 900 m	845,8	13,2
901 - 1000 m	1113,2	17,4
1001 - 1100 m	1112,6	17,3
1101 - 1200 m	948,2	14,7
1201 - 1300 m	1073,3	16,7
1301 - 1400 m	444,5	6,9
1401 - 1500 m	175,2	2,7
1501 - 1600 m	6,1	0,1
ВСИЧКО	6426,8	100,0

Средната надморска височина е 1050 м - определена като среднопретеглено.

Данните от Таблица № 1 показват, че дървопроизводителната площ на стопанството варира от 501 м. до 1600 м.н.в. и попада в средния планински пояс на горите от бук и иглолистни - Т-II. В диапазона между 801 м. до 1400 м.н.в., където условията са оптимални за развитието на основните дървесни видове са съсредоточени 89.0% от дървопроизводителната площ.

Разпределението на дървопроизводителната площ по наклони, показано в таблица № 2, характеризира хълмисто-предпланинския и планинския характер на релефа.

Таблица № 2

Разпределение на дървопроизводителната площ
по наклон на терена в градуси

Степени на наклон	Равно 0°-4°	Полегато 5°-10°	Наклонено 11°-20°	Стръмно 21°-30°	Много стръмно над 30°	Общо
площ хектари	3,2	48,1	1044,6	3354,2	1976,7	6426,8
проценти	-	0,7	16,3	52,2	30,8	100,0

Разликите в надморските височини, разчленения и пресечен характер на релефа определят и разнообразието на наклоните. Преобладават стръмните наклони (52.2%), а заедно с много стръмните общо съставляват 83.0%. Равнинните и полегати терени са само 0,7% от дървопроизводителната площ и се срещат по някои била и поречията на реките.

Таблица № 3

Разпределение на дървопроизводителната площ по изложение на терена

Изложение	север	североизток	северозапад	изток	югоизток	югозапад	запад	юг	Всичко
площ хектари	1077,5	1250,5	945,7	900,6	742,7	462,0	458,3	589,5	6426,8
проценти	16,8	19,4	14,7	14,0	11,6	7,2	7,1	9,2	100,0

Изложения	Сенчести север, североизток, северозапад, изток	Припечни югоизток, югозапад, запад, юг	Всичко
площ хектари	4174,3	2252,5	6426,8
проценти	65,0	35,0	100,0

Разнообразният и пресечен планински релеф има определяща роля за разпределението на светлината, топлината и влагата, а от там за формирането на типовете горски месторастения. Така на сенчестите изложения са се формирали средно богати до богати, свежи до влажни месторастения, а на припечните преобладават сухите и сухите до свежи месторастения.

В Таблица № 3 е представено разпределението на дървопроизводителната площ според изложението на терена. Преобладават сенчестите изложения (65.0%), като с найголямо участие са североизточните изложения – 19.4%.

в/ Хидроложки условия

Основна водна артерия е река Стряма, която води началото си от сливането на р. Стайковица и р. Дълга. В продължение на около 7 км на територията на стопанството тя е главен водосбор на множество долове и реки, по-важи от които са: р. Стайковица, Патьов дол, Деянов дол, Пачаръзов дол, Селски дол, Зли дол, Гарваница, Суходолско дере, р. Равна, р. Дълга, р. Върлишница, р. Дебелоделшница, р. Права, р. Падеж, р. Клисурска, р. Белешница, р. Слатинска Белешница.

Старопланинските (леви) притоци са бързотечни, със стръмни до урвести брегове и силно наклонени корита, с множество прагове, формиращи своеобразни водопади. Дебитът им е променлив, но почти не пресъхват.

Средногорските (десни) притоци са също с каменисти корита и стръмни брегове, но с по-малък наклон и по-малко речни прагове и сравнително постоянен дебит.

Много малка част от стопанството попада във водосбора на р.Тополница. Нейните притоци са само десни, най-важни от които са р. Въртопска и Кознишка река.

Водните течения се отличават с променлив дебит - значителен през пролетта и намален през останалите сезони. При силни и продължителни валежи в миналото се е създавал силен повърхностен отток и порои. Благодарение на извършените залесявания през последните десетилетия измиването на повърхностния почвен слой силно е намаляло.

В района на стопанството има голям брой извори, даващи началото на множество потоци и реки. Постоянно течащата вода на Зли дол се ползва за питейна от жителите на гр. Клисурска и туристическия комплекс на СБА. В отдел: № 77 има минерален извор с вода, подобна по състав на Хариската, но не е разработен.

Характерно за високите части на Средна гора е образуването на мочури. Те са своеобразни затлачени извори, обрасли с типична за подобни места растителност. Намират се най-често в близост до горната граница на гората.

1.3. Геоложки строеж и петрографски състав

От геоложките проучвания се установено, че ядрата на Същинска Средна гора е изградена от средногорски гранит. Гранитният батолит е вложен предимно в гнайси и амфиболити, които образуват високометаморфната кристалинна серия на Средна гора. Система от пукнатини нацепват гранита на паралелепипеди и улесняват разпаденето му на отделни блокове и своеобразното му сферично изветряване. На места гранитът е милонитизиран и дълбоко изветрял. По северните склонове на Същинска Средна гора старопалиоценското денудационно ниво е изсечено главно в гнайси и средногорски гранит.

Характерно за горската площ, лежаща на свързващия праг Козница е, че основната скала от средногорски гранит е припокрит от контактно променени метаморфни скали - предимно гнайси. Този район изобилства с пегматитови жили и прослойки от серпентини.

Теренните проучвания показва, че на територията на стопанството основните почвообразуващи скали са предимно гранити и гранитогнайси.

Основните скали оказват съществено влияние при формирането на почвите, като обуславят различната запасеност с хранителни вещества и различен механичен състав. В резултат на геолого-петрографското и почвеното разнообразие са формирани и твърде различни типове месторастения.

Пространственото разпространение на почвообразуващите скали се вижда от показаната по-долу Таблица № 4 и от картата на геоложките формации в мащаб М 1:50 000.

Преобладават терените с основна скала гранит - 71.6% от дървопроизводителната площ на стопанството.

Таблица № 4

Разпределение на дървопроизводителната и залесената площ
по вид на основната скала

Основна скала	Залесена площ	Дървопроизводителна площ		Запас	
	ха	ха	%	куб.м	%
гранит	4595,3	4599,3	71,6	1060595	68,1
гранито-гнайс	1813,6	1813,6	28,2	493680	31,7
серпентин	0,3	0,3	-	90	-
лъос	13,6	13,6	0,2	2970	0,2
Всичко	6422,8	6426,8	100,0	1557335	100,0

1.4. Климатични условия

Климатичните условия имат решаващо значение за формирането на отделните типове горски месторастения.

Според проучванията на Л. Събев и Св. Станев /Климатични райони на България и техния климат - 1963 г./ територията на стопанството попада в Европейско-континенталната климатична област, преходно-континентална климатична подобласт (до 1000 м.н.в.) и умерено-континентална подобласт (над 1000 м.н.в.).

Според горскорастителното райониране на Република България ТП „ДГС Клисура“ попада в Тракийската горскорастителна област (Т), подобласт Горна Тракия (ГТ), в средния пояс на горите от бук и иглолистни (Т-II), с два подпояса - на нископланинските гори от горун, бук и ела (Т-II-1) и на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (Т-II-2).

Характерно за стопанството е, че на сравнително малка територия се чувства влиянието от климатичните фактори на два климатични района, а по долината на р. Стряма се усеща влиянието на съседния климатичен район на Източните Задбалкански полета. Различията в температурния режим на Задбалканския нископланински климатичен район и Планинския климатичен район обуславят оформянето на два подпояса в рамките на среднопланинския пояс на горите от бук и иглолистни.

При сравнение на средната годишна температура между двата подпояса (Таблица № 5) се вижда, че в подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела тя е с 4°C по-висока. Съществени са различията и в продължителността на вегетационния период, като в подпояса на среднопланинските гори от бук, ела и смърч той е с два месеца по-къс.

Таблица № 5

за средните температурни данни по климатични райони и горскорастителни пояси

Клим.район	Пояси	Температура на				Средна въздух в °C	Средна годишна °C	Средна дата на трайно задържане на Надморска височина в метри			
		I	IV	VII	X			над 5°	над 10°		
		есен	пролет	есен		°C	°C				
Задбалкански район	T-II-1	-1.5	8	19	9	8.5	-15.5	22.III	14.XI	25.IV	15.X
	T-II-2	-5	4	14	5.5	4.5	-20.5	12.V	3.XI	20.V	5.X

Показателни са данните за разпределение количеството на валежите по сезони и годишно (Таблица № 6).

Забелязват се съществени различия в тяхното разпределение по сезони и обща годишна сума за двата горскорастителни подпояса. Годишният ход на валежите в среднопланинския подпояс има характер на този в континенталния климат - зимните валежи са по-малки от летните. Общото увеличение на валежите в зависимост от увеличението на надморската височина е рязко изразено. Затова в по-ниските части на този подпояс валежната сума е около 800 мм., а в най-високите му части достига до 1100-1200 мм.

Таблица № 6
за разпределение на средните месечни и годишни суми на валежите

Климатичен район и надморска височина в метри	Пояси подпояси	Валежна сума в мм					Месец с макс. сума	Месец с мин. сума
		зима	пролет	лято	есен	годишно		
Задбалкански район	T-II-1	155	210	240	180	785	юни	март
	T-II-2	165	255	310	210	940	юни	февруари

Дебелината на снежната покривка и продължителността на нейното задържане е в зависимост от надморската височина. Средният брой на дните със снежна покривка за подпояса на нископланинските гори (T-II-1) е средно 55 дни, а за подпояса на среднопланинските гори (T-II-2) средно 100 дни. Максималната дебелина на снежната покривка достига 40-60 см.

Характерно за климатичните условия са честите ветрове, които са по-силно изразени през зимата. На територията на стопанството преобладават северозападни и северни ветрове.

Средният брой на засушаванията с продължителност над 10 дни през лятото е от 15 до 17 и е сравнително малък. Съчетанието на относително прохладно лято с големи валежи определят добри условия на почвено и въздушно овлажняване.

В заключение може да се каже, че климатичните условия на ТП „ДГС Клисура“ са благоприятни за развитието на дървесната и храстовата растителност. Комплексното действие на климатичните фактори създава условия за формиране на добри лесорастителни условия в преобладаващата част от района на стопанството. Тук добре се развиват бук, габър, зимен дъб, бреза, бял бор, смърч, както и зелена дугласка, явор, сребролистна липа, кестен и др.

1.5. Почви

Определени са от класификационна схема за типовете горски месторастения на Република България.

Според настоящата инвентаризация се установява наличието единствено на тип почва кафява горска. Данните за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени видове е посочено в Таблица № 7.

Таблица № 7
Разпределение на дървопроизводителната площ
по почвени типове и подтипове и дълбочина на почвата

Почвени типове	тв.плитка	плитка	ср.дълбока	дълбока	мн.дълбока	общо	%
	хектари						
кафява горска ненаситена	32,0	616,3	3142,7	2610,5	-	6401,5	99,6
кафява горска наситена	-	-	23,6	1,7	-	25,3	0,4
всичко	32,0	616,3	3166,3	2612,2	-	6426,8	
%	0,5	9,6	49,3	40,6	-	-	100,0

Характеризирането на кафявите горски почви е направено на основа на 21 почвени разреза, заложили при предишните устройства. Тъй като този брой профили напълно характеризират почвените условия, при настоящата инвентаризация не са залагани нови такива.

Кафявите горски ненаситени почви, заемат 100,0% от дървопроизводителната площ. Мощността на хумусния хоризонт варира в широки граници. Съдържанието на хумуса варира от 0.75% до 5.91%, а на общият азот от 0.049 до 0.251%. Тези почви са с реакция на почвения разтвор от кисела до силно кисела. Този вид почви формират различни по своето плодородие месторастения и върху тях се развиват различни по своята продуктивност насаждения.

Един от съществениите морфологични признаци на почвата, решаващ за определяне на типа месторастение е нейната дълбочина. Представа за този важен показател дава отново Таблица №

7, откъдето се вижда, че преобладават среднодълбоките почви - 49.3% а средно дълбоките и дълбоките почви съставляват 89.9% от дървопроизводителната площ.

При кафявите горски почви почвообразователния процес протича при благоприятни климатични условия, които способстват за по-активна биологична дейност и за по-бързо разлагане на мъртвата горска постилка, в резултат на което хумусният хоризонт акумулира значителни количества хранителни вещества и имат добър водно-въздушен режим.

В зависимост от дълбочината на кафявата горска почва, върху тях са формирани богати, среднобогати до богати, среднобогати и бедни месторастения - Д₂ (73), СД_{2,3} (70), С₂ (71), В_{1,2} (72).

Резултатите от лабораторните изследвания са показани в Приложение № 4 - "Ведомост за почвените разрези".

Представа за разпределението на почвените типове дава приложената към този горскостопански план почвена карта.

1.6. Ерозия

Разпределението на общата площ на стопанството по видове гори и степен на ерозия е дадено в Таблица № 8:

Таблица № 8

Разпределение на общата площ по степени на ерозия и вид на горите

Група гори	Неерозизирана	I	II	III	IV	V	Всичко
	хектари						
иглолистни	1569,2	-	13,9	9,1	-	-	1592,2
широколистни високостъблени	4343,5	-	31,7	17,0	-	-	4392,2
издънкови за превръщане	352,8	-	9,3	1,9	-	-	364,0
нискостъблени	67,6	-	3,9	2,9	-	-	74,4
Голи площи	1163,3	-	1,7	-	-	-	1165,0
Всичко	7496,4	-	60,5	30,9	-	-	7587,8
проценти	98,8	-	0,8	0,4	-	-	100,0

В миналото е имало значителни ерозиранни площи. Интензивните сечи, прекомерната паша и горските пожари са създавали условия за проява на ерозионните процеси. Още в началото на миналия век са извършени първите залесявания и построени първите противоерозионни съоръжения - баражи, прагове и др. Въвеждането на по-строг режим на ползване от горите, ограничаването на пашата, подмладяването на заклеявелите гори, построяването на повече баражи и други технико-укрепителни съоръжения в най-активните поройни течения и особено извършените залесявания на голи ерозиранни площи или в изредени насаждения с намален противоерозионен ефект са оказали огромно влияние за ограничаването и спирането на ерозионните процеси.

Ерозираните площи, установени по време на ивентаризацията съставляват 91.4 ха или 1.2% от общата дървопроизводителна площ. По голямата част се намира по стръмните южни старопланински склонове. Забелязва се, че след извеждане на сечта трасетата от тракторни пътища стават своеобразни легла на потенциални водни течения.

1.7. Растителност

Територията на ТП „ДГС Клисура“ (в землището на гр. Клисура) попада в границите на Тракийската горскорастителна област и средния планински пояс на горите от бук и иглолистни.

Представителен дървесен вид за стопанството е букът с площно участие 62.9%, втори е белият бор с 14.8%, следват зимния дъб (5.9%), черния бор (4.1%), смърча (3.8%), брезата (1.6%), зелената дугласка (1.4%), габъра (1.4%) и др. Останалите дървесни видове имат ограничено участие.

В резултат на активната лесокултурна дейност са създадени и се развиват добре култури от бял бор, черен бор, смърч, зелена дугласка, бреза.

Най-разпространени са чистите букови насаждения, срещат се още насаждения от габър, зимен дъб, трепетлика, акация. От храстовите видове се срещат най-често леска, глог, шипка, дрян, черен бяз, къпина, малина, смрика и др.

В подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела (700-1200 м.н.в.) преобладават естествените букови насаждения. Тук се намира и поясът от иглолистни култури, опасващ гр. Клисурска. Срещат се незначителен брой насаждения от зимен дъб, габър, воден габър. В подпояса на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1200-1700 м.н.в.) отново преобладаващи са естествените букови насаждения. Иглолистните култури от бял и черен бор са с минимално участие.

Естествената дървесна растителност в стопанството е повлияна от стопанската дейност на човека, изразяваща се в сечи, паша, реконструкция на насаждения в миналото, но въпреки това състоянието на преобладаващата част от насажденията и културите е много добро.

Територията на горското стопанство обхваща голям диапазон от надморски височини (от 501 до 1600 м.н.в.) и тук намират условия за развитие голям брой горско - дървесни, храстови и тревни видове, по - важни от които са:

Иглолистни
Обикновен смърч (<i>Picea abies</i> H.Karst.)
Обикновена ела (<i>Abies alba</i> Miller)
Интродуцирани иглолистни
Бял бор (<i>Pinus sylvestris</i> L.)
Черен бор (<i>Pinus nigra</i> Arn.)
Бяла мура (<i>Pinus peuce</i> Griseb.)
Дугласка (<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco)
Лиственица (<i>Larix decidua</i> Mill.)
Веймутов бор (<i>Pinus strobus</i> L.)
Широколистни
Бук (<i>Fagus sylvatica</i> L.)
Зимен дъб (горун) - (<i>Quercus petraea</i> Liebl.)
Летен (обикновен) дъб (<i>Quercus robur</i> L.)
Благун (<i>Quercus frainetto</i> Ten.)
Цер (<i>Quercus cerris</i> L.)
Обикновен габър (<i>Carpinus betulus</i> L.)
Бреза (<i>Betula pendula</i> Roth..))
Планински бряст (<i>Ulmus glabra</i> Huds)
Полски бряст (<i>Ulmus minor</i> Mill.)
Бял бряст (<i>Ulmus leavis</i> Pallas)
Трепетлика (<i>Populus tremula</i> L.)
Полски клен (<i>Acer campestre</i> L.)
Шестил (<i>Acer platanoides</i> L.)
Обикновен явор (<i>Acer pseudoplatanus</i> L.)
Планински явор (<i>Acer heldreichii</i> Bois.)
Мекиш (<i>Acer tataricum</i> L.)
Мъждряк (<i>Fraxinus ornus</i> L.)
Планински ясен (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)
Черна елша (<i>Alnus glutinosa</i> Gaertn.)
Планинска елша (<i>Alnus viridis</i> Chaix.)
Обикновен кестен (<i>Castanea sativa</i> Mill)
Круша (<i>Pyrus communis</i> L.)
Едролистна липа (<i>Tilia platyphyllos</i> Scopoli.)
Дребнолистна липа (<i>Tilia cordata</i> Mill.)
Сребролистна липа (<i>Tilia tomentosa</i> Moench)
Череша (<i>Prunus avium</i> L..))
Киселица (<i>Malus sylvestris</i> Mill.)
Офика (<i>Sorbus aucuparia</i> L.)
Бяла топола (<i>Populus alba</i> L.)
Джанка (<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.)
Келяв габър (<i>Carpinus orientalis</i> Mill.)
Бяла върба (<i>Salix alba</i> L.)
Ива (<i>Salix caprea</i> L.)
Интродуцирани широколистни

Китайски кестен (<i>Castanea seguinii</i> Dode.)
Червен дъб (<i>Quercus rubra</i> L.)
Бяла акация (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)
Храсти
Обикновен глог (<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.)
Черен бъз (<i>Sambucus nigra</i> L.)
Обикновена шипка (<i>Rosa canina</i> L.)
Обикновена леска (<i>Corylus avellana</i> L.)
Кучи дрян (<i>Cornus sanguinea</i> L.)
Птиче грозде (<i>Ligustrum vulgare</i> L.)
Обикновена хвойна (<i>Juniperus communis</i> L.)
Трънка (<i>Prunus spinosa</i> L.)
Тревни видове
Луковична ливадина (<i>Poa bulbosa</i> L.)
Обикновена ежова главица (<i>Dactylus glomerata</i> L.)
Горски вейник (<i>Calamagrostis arundinacea</i> (L.) Roth.)
Гигантска власатка (<i>Lolium giganteum</i> (L.) Darbysh.)
Балканска власатка (<i>Festuca balcanica</i> Acht.)
Връшняк (<i>Bruckenthalia spiculifolia</i> Reichenbach)
Европейска дебрия (<i>Sanicula europaea</i> L.)
Алпийска детелина (<i>Trifolium alpestre</i> L.)
Плевелна детелина (<i>Trifolium arvense</i> L.)
Планинска детелина (<i>Trifolium montanum</i> L.)
Ливадна детелина (<i>Trifolium pratense</i> L.)
Пълзяща детелина (<i>Trifolium repens</i> L.)
Бяло еньовче (<i>Galium album</i> Mill.)
Ароматно еньовче (<i>Galium odoratum</i> Scopoli.)
Блатно еньовче (<i>Galium palustre</i> L.)
Мъжка папрат (<i>Dryopteris dilatata</i> (Hoffm.) A. Gray)
Волски език (<i>Asplenium scolopendrium</i> L.)
Обикновена женска папрат (<i>Athyrium filix-femina</i> (L.) Roth.)
Киселец (<i>Rumex acetosa</i> L.)
Алпийски лапад (<i>Rumex alpinus</i> L.)
Обикновено киселиче (<i>Oxalis acetosella</i> L.)
Розов божур (<i>Paeonia mascula</i> (L.) Mill.)
Змийско мляко (<i>Chelidonium majus</i> L.)
Лечебна зайча сянка (<i>Asparagus officinalis</i> L.)
Момина сълза (<i>Convallaria majalis</i> L.)
Кървавочервен здравец (<i>Geranium sanguineum</i> L.)
Горски здравец (<i>Geranium sylvaticum</i> L.)
Горска острица (<i>Carex sylvatica</i> Huds.)
Лечебна иглика (<i>Primula veris</i> L.)
Алпийска камбанка (<i>Campanula alpina</i> Jacq.)
Разперена камбанка (<i>Campanula patula</i> L.)
Обикновен червен кантарион (<i>Centaurium erythraea</i> Rafn.)
Кантарион жълт (<i>Hypericum perforatum</i> L.)
Копитник (<i>Asarum europaeum</i> L.)
Двудомна коприва (<i>Urtica dioica</i> L.)
Черна боровинка (<i>Vaccinium myrtillus</i> L.)
Синя боровинка (<i>Vaccinium uliginosum</i> L.)
Червена боровинка (<i>Vaccinium vitis-idaea</i> L.)
Полска къпина (<i>Rubus caesius</i> L.)
Малина (<i>Rubus idaeus</i> L.)
Обикновена лазаркиня (<i>Asperula cynanchica</i> L.)
Милосърдниче (<i>Asperula taurina</i> L.)
Лудо биле - Беладона (<i>Atropa belladonna</i> L.)

Обикновено лютиче (<i>Ranunculus acris</i> L.)
Жълтурче (<i>Ficaria verna</i> Huds.)
Планинска мащерка (<i>Thymus pulegioides</i> L.)
Мека медуница (<i>Pulmonaria mollis</i> Wulfen ex Hornem.)
Тъмна медуница (<i>Pulmonaria obscura</i> Dumort.)
Лечебна медуница (<i>Pulmonaria officinalis</i> L.)
Червена медуница (<i>Pulmonaria rubra</i> Schott.)
Едрolistен равнец (<i>Achillea grandifolia</i> Frivaldszky.)
Стенна салата (<i>Mycelis muralis</i> (L.) Dumort.)
Обикновена млечка (<i>Euphorbia cyparissias</i> L.)
Вълнест напръстник (<i>Digitalis lanata</i> Ehrh.)
Алпийска незабравка (<i>Myosotis alpestris</i> F.W.Schmidt)
Обикновена незабравка (<i>Myosotis nemorosa</i> Besser.)
Горска незабравка (<i>Myosotis sylvatica</i> Hoffm.)
Черен нокът (<i>Lonicera nigra</i> L.)
Мъхнат нокът (<i>Lonicera xylosteum</i> L.)
Червено подъбиче (<i>Teucrium chamaedrys</i> L.)
Планинско подъбиче (<i>Teucrium montanum</i> L.)
Обикновен риган (<i>Origanum vulgare</i> L.)
Горска светлика (<i>Luzula sylvatica</i> Gaudin.)
Горска слабонога (<i>Impatiens noli-tangere</i> L.)
Старопланинска теменуга (<i>Viola balcanica</i>)
Горска ягода (<i>Fragaria vesca</i> L.)
Червено омайниче (<i>Geum coccineum</i> Sibth. & Sm.)
Планинско омайниче (<i>Geum montanum</i> L.)
Градско омайниче (<i>Geum urbanum</i> L.)

В резултат на комплексното взаимодействие на почвено-климатичните фактори са се формирали различни типове горски месторастения.

1.8. Типове месторастения

Типът месторастение са разглежда като основна таксационна единица, образувала се под въздействието на климатичните, почвените и хидрологичните условия за дадена област, местност, релефна част на терена. В този аспект типа месторастение представлява определена горска площ с еднакъв лесорастителен ефект. Неговите граници се определят от еднородността на климатичните, почвени и релефни условия, които обуславят приблизителна еднородност в състава и продуктивността на дървесната растителност.

Таблица № 9

Разпределение на залесената площ и общия дървесен запас по типове месторастения

Месторастение		Площ		Запас на основното насаждение		Запас надлесни	
означение	Но	ха	%	куб.м	%	куб.м	%
T-II-1 CD-2,3	70	1495,3	23,3	432090	27,8	1175	20,6
T-II-1 C-2	71	2270,3	35,4	553495	35,6	1295	22,7
T-II-1 B-1,2	72	637,4	9,9	111690	7,2	-	-
T-II-2 D-2	73	1111,8	17,3	279810	18,0	2405	42,0
T-II-2 C-2	75	590,0	9,2	129695	8,3	825	14,4
T-II-2 C-2,3	76	45,7	0,7	11500	0,7	-	-
T-II-2 B-1,2	77	150,6	2,3	22235	1,4	-	-
МТЮ-II,III A,AB-1	130	28,1	0,4	3765	0,2	-	-
МТЮ-II B-1,12,2	133	58,8	0,9	9385	0,6	15	0,3
МТЮ-II A-1,2	134	30,9	0,5	3580	0,2	-	-
МТЮ-I,II A-1	152	3,9	0,1	90	-	-	-
Всичко		6422,8	100,0	1557335	100,0	5715	100,0

ТП „ДГС Клисура“ (в землището на гр. Клисура) попада в Тракийската горскорастителна област - Т.

На основа на установената класификационна схема на типовете месторастения са определени 11 типа, разпределени по подпояси както следва:

А/ Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела – 3 бр.

Б/ Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч – 4 бр.

В/ Месторастения на каменливи и скални склонове – 2 бр.

Г/ Група сухи, сухи до свежи и свежи месторастения на слабо и средно ерозирана почва – 2 бр.

Кратка характеристика на типовете месторастения

а/ Свежо до влажно на горска тъмна почва - СД_{2,3} (70)

Това месторастение заема 1495.3 ха или 23.3% от залесената площ на стопанството. Среща се предимно по сенчестите изложения на склоновете. Почвата е кафява горска ненаситена, дълбока, слабо каменлива, свежа до влажна.

Данните от лабораторните анализи на заложените почвени профили №№ 3, 10, 15 и 17 определят почвата като леко до средно песъчливо-глинеста, средно богата до богата на хумус и азот, силно до средно кисела. Съдържанието на хумус в А хоризонт е в рамките 28%, на общия азот 0.050-0.294%, а за В хоризонт хумусът е 0.86-2.72% и общият азот 0.0460.090%.

Това е едно от най-типичните букови месторастения. На него се срещат предимно чисти и смесени насаждения от бук и по-малко от габър с единично участие на зимен дъб, явор, череша, липа и др. Създадени са и иглолистни култури от смърч и зелена дугласка.

Сегашният бонитет е предимно II. Продуктивността на някои насаждения не отговарят на големите потенциални възможности на това месторастение. В перспектива стопанисването ще бъде насочено към запазване на съществуващите естествени широколистни насаждения и създадените култури от смърч, бял бор и зелена дугласка. Обликът на бъдещите насаждения ще дава букът с участие на зимния дъб, габъра, явора, липата и др. Основна цел на стопанисването ще бъде постигането на продуктивност I - II бонитет.

б/ Свежо на кафява горска почва - С₂ (71)

Това месторастение е най-разпространеното и заема 2270.3 ха или 35.4% от залесената площ на стопанството. Среща се на различни по изложение и наклон склонове. Почвата е кафява горска ненаситена, средно дълбока, средно каменлива, свежа. За по-пълно характеризиране са използвани данните от почвените профили №№ 1, 7, 8, 14, 16, 18, 19.

Данните от лабораторните изследвания показват, че почвата е глинесто-песъчлива до леко песъчливо-глинеста, средно до добре запасена с хумусни и азотни съединения. Съдържанието на хумус за А хоризонт варира в границите от 2.67% до 3.38%, на общият азот от 0.168% до 0.294%, а при В хоризонт съответно от 0.48% до 2.04% и от 0.088% до 0.195%. Тези данни и теренните проучвания определят месторастенето като средно богато.

На това месторастение се срещат предимно чисти и смесени насаждения от бук, зимен дъб и габър с единично участие на явора, черешата, липата, шестила и др. Създадени са и иглолистни култури от бял бор, черен бор, смърч, зелена дугласка и ела, като черборовите култури ще бъдат заменени в перспектива от бук, смърч и бял бор.

Бонитетът на сегашните дървостои е от I до IV. В бъдеще стопанисването ще бъде насочено към запазване на съществуващите естествени насаждения и култури и подобряване на тяхното състояние чрез толериране на по-ценните и продуктивни видове - бук, зимен дъб, явор, бял бор, смърч с участие на габър, шестил, череша и др. Продуктивността на бъдещите дървостои ще бъде II - III бонитет.

в/ Сухо до свежо на кафява горска почва - В_{1,2} (72)

Това месторастение заема 637.4 ха или 9.9% от залесената площ на стопанството. Среща се предимно на припечни изложения по изпъкналите части. Почвата е кафява горска ненаситена, плитка, силно каменлива. Почвената характеристика се допълва от заложения почвен профил № 9. Съдържанието на хумус в А хоризонт е 1.41%, на общ азот - 0.050%, а за В хоризонт хумусът е 0.47% и общият азот е 0.034%. Данните от лабораторните изследвания определят почвата като глинесто-песъчлива, силно кисела, слабо запасена с хумус и азот.

На това месторастение се срещат нископродуктивни и малоценни насаждения от бук, зимен дъб, келяв габър, габър. Културите, създадени на това месторастение са предимно бялборови и

черборови от III и IV бонитет.

Стопанисването в перспектива ще има за задача подмяната на нископродуктивните естествени насаждения с иглолистни култури. Продуктивността на бъдещите дървостои ще бъде III бонитет.

г/ Сухо на каменливи и скални терени - АВ₁ (130)

Заема 28.1 ха или 0.4% от залесената площ на стопанството. Разположено е на много стръмни каменливи терени с различен процент на нелесопригодност. Почвата е твърде плитка, силно каменлива. В бъдеще е предвидено запазване на естествената растителност.

д/ Сухо на каменливи и скални терени - А₁ (152)

Заема 3.9 ха или 0.1% от площта на стопанството. Разположено е на много стръмни каменливи терени с голям процент на нелесопригодност. Почвата е твърде плитка, силно каменлива.

е/ Свежо на кафява горска почва - Д₂ (73)

Месторастенето заема 1111.8 ха, или 17.3% от залесената площ на стопанството. Разположено е на сенчести изложения, върху наклонени и стръмни склонове и понижения. Почвата е кафява горска ненаситена, дълбока, слабо каменлива. За определяне на лесорастителните свойства са заложени 3 почвени профила (№№ 5, 6, 20). Резултатите от лабораторните изследвания определят почвата като богата на хумус от 2.93 до 6.20% и средно до добре запасена с азотни съединения.

Месторастенето е богато, свежо и е заето предимно от букови дървостои от II бонитет. Добре се развиват и култури от смърч, зелена дугласка и смесени иглолистношироколистни от I и II бонитет. В бъдеще букът отново ще бъде основен дървесен вид с участието на явора, елата, смърча и зелената дугласка.

ж/ Свежо на кафява горска почва - С₂ (75)

Това месторастение е със сравнително голямо разпространение - 590.0 ха, или 9,2% от дървопроизводителната площ. Среца се на наклонени и стръмни с преобладаващо източно, западно и южно изложение. Почвата е кафява горска, средно дълбока, средно каменлива. За анализ на свойствата на почвата са заложени 2 почвени профила №№ 13, 21. Изследванията показват добра запасеност с хумус 3.76-6.95% и азотни съединения - 0.171-0.392%. Месторастенето е средно богато, свежо и се заема предимно от чисти букови насаждения от II и III бонитет. Оптималният бъдещ състав включва предимно бука от II бонитет с минимално участие на бял бор, смърч и зелена дугласка.

з/ Свежо до влажно на кафява горска почва - С_{2,3} (76)

Това е ограничено по площ месторастение 45.7 ха (0.7% от залесената площ), на средно дълбока почва, средно каменлива. Средно богата с по-добро почвено овлажняване, което предполага по-добра продуктивност - II бонитет за бука и I бонитет за смърча, белия бор и зелената дугласка.

и/ Сухо до свежо на кафява горска почва - В_{1,2} (77)

Месторастенето заема 150.6 ха и 2.3% от залесената площ на стопанството, на плитка почва, силно каменлива. Заема припечни изложения, по-често на стръмни склонове с изпъкнала форма. Сегашните дървостои са предимно букови от IV и V бонитет. В оптималния бъдещ състав се дава предимство на попродуктивния иглолистен дървесен вид - белия бор с минимално участие на бук. Бъдещият бонитет е II-III.

к/ Група сухи, сухи до свежи и свежи месторастения на слабо и средно ерозирана почва - В₁; В_{1,2}; В₂ (133)

Сравнително малка по площ група месторастения - 58.8 ха или 0,9% от залесената площ на стопанството. Почвата е средно дълбока, средно каменлива и ерозирана от I до III степен. Заложени са 3 почвени профила №№ 2, 4, 12. Анализите показват ниско количество на хумуса - до 1.79% и общия азот до 0.084%, лек механичен състав. Тези месторастения са заети от

естествени насаждения от бук, зимен дъб, келяв габър с ниска продуктивност. Същевременно върху тях се развиват добре иглолистни и иглолистношироколистни култури с продуктивност II-IV бонитет. За тези месторастения лесовъдските мероприятия ще трябва да постигнат оптимален състав с водещо участие на белия и черния бор и минимално участие на сребролистната липа, брезата, акацията, зимния дъб с цел окончателно спиране на ерозионните процеси и укрепване на терена.

л/ Сухо на средно и силно ерозирана почва - А₁ (134)

Среща се върху 30.9 ха или 0.5% от залесената площ на стопанството. Разположено е на припечни, стръмни и изпъкнали части от склоновете. Почвата е твърде плитка до плитка, силно каменлива, суха, ерозирана III-IV степен. Заето е от нископродуктивни, малоценни насаждения, за в бъдеще ще се стопанисват с цел запазване на съществуващата растителност.

1.9. Очакван технико - икономически ефект

С оглед максимално използване потенциалната продуктивност на типовете горски месторастения, биологичните особености на дървесните видове и естествената растителност в района на ТП „ДГС Клисура“, от особено важно значение е правилният избор на подходящ състав, конкретно за всеки подотдел.

Определянето на подходящия за месторастенето бъдещ състав е извършено на базата на биологичните и екологични принципи залегнали в класификационната схема на типовете горски месторастения, както и икономическата нужда от определени видове дървесина, съобразно със сортиментната структура и видовия състав. Наред с това са взети под внимание и специалните функции, които имат да изпълняват насажденията - водоохранни, защитни, рекреационни и други.

В насажденията обявени за защитени местности и семенни бази, а така също и в тези върху скални и урвести терени и много бедни месторастения се запазва сегашния състав.

Чрез подходящия бъдещ състав ще се осигури правилно разпределение на дървопроизводителната площ по дървесни видове и бонитети, с което ще се постигне максимална производителност едновременно с най-добър екологичен ефект.

За да се получи сравнение в продуктивността на насажденията между сегашния и подходящия състав е използван условен среден зрелостен прираст по дървесни видове и бонитет, приведен към пълнота 1.0 и турнус - 100 години за семенните и съответният турнус за издънковите насаждения.

Данните за общия условен среден зрелостен прираст по дървесни видове, бонитет и групи гори са дадени в таблица № 10.

Таблица № 10

**Размер на условия общ среден ЗРЕЛОСТЕН ПРИРАСТ
по дървесни ВИДОВЕ и БОНИТЕТИ при сегашния и подходящия състав на гората**

Видове гори и дървесни видове	бонитет	ус.ср.зр. прираст на 1 ха	СЕГАШЕН СЪСТАВ		ПОДХОДЯЩ СЪСТАВ			
			залесена площ		залесена площ		дървопр. площ	
			площ	прираст	площ	прираст	площ	прираст
		куб.м/ха	ха	куб.м	ха	куб.м	ха	куб.м
ВИСОКОСТЪБЛЕНИ								
Бял бор	I	8,7	56,1	488	84,2	733	84,2	733
	II	7,5	127,1	953	304,2	2282	304,2	2282
	III	6,2	432,6	2682	441,4	2737	441,4	2737
	IV	4,9	326,1	1598	28,6	140	28,6	140
	V	3,7	6,4	24	-	-	-	-
	Всичко		948,3	5745	858,4	5892	858,4	5892
Смърч	I	11,4	204,8	2335	159,4	1817	159,4	1817
	II	9,1	23,0	209	70,2	639	70,2	639

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

	III	7,1	12,8	91	6,4	45	6,4	45
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	240,6	2635	236,0	2501	236,0	2501	
Черен бор	I	8,7	25,6	223	12,9	112	12,9	112
	II	7,5	29,6	222	47,6	357	47,6	357
	III	6,2	88,6	549	169,5	1051	169,5	1051
	IV	4,9	118,1	579	12,0	59	12,0	59
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	261,9	1573	242,0	1579	242,0	1579	
Ела	I	14,8	7,7	114	5,2	77	5,2	77
	II	11,6	2,7	31	5,4	63	5,4	63
	III	8,7	0,1	1	0,3	3	0,3	3
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	10,5	146	10,9	143	10,9	143	
Бяла мура	I	8,7	-	-	1,6	14	1,6	14
	II	7,5	1,7	13	0,9	7	0,9	7
	III	6,2	0,8	5	-	-	-	-
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	2,5	18	2,5	21	2,5	21	
Дуглазка	I	14,8	87,8	1299	71,2	1054	71,2	1054
	II	11,6	0,2	2	10,1	117	10,1	117
	III	8,7	-	-	8,4	73	8,4	73
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	88,0	1301	89,7	1244	89,7	1244	
Лиственица	I	8,7	1,6	14	1,6	14	1,6	14
	II	7,5	0,3	2	0,3	2	0,3	2
	III	-	-	-	-	-	-	-
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	1,9	16	1,9	16	1,9	16	
Кедър	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	6,2	-	-	0,1	1	0,1	1
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	3,7	0,1	-	-	-	-	-
	Всичко	0,1	-	0,1	1	0,1	1	
Веймутов бор	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	6,2	0,2	1	0,2	1	0,2	1
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА”

		Всичко	0,2	1	0,2	1	0,2	1
Гръзка ела	I	14,8	0,9	13	0,9	13	0,9	13
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	-	-	-	-	-	-	-
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	0,9	13	0,9	13	0,9	13	13
Атласки кедър	I	8,7	0,7	6	0,7	6	0,7	6
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	6,2	0,1	1	1,3	8	1,3	8
	IV	4,9	1,2	6	1,8	9	1,8	9
	V	3,7	1,8	7	-	-	-	-
	Всичко	3,8	20	3,8	23	3,8	23	23
Бук	I	9,4	378,6	3559	1922,6	18072	1922,6	18072
	II	7,8	2509,6	19575	1882,1	14680	1883,9	14694
	III	6,2	860,3	5334	237,6	1473	239,1	1482
	IV	4,7	178,8	840	73,5	345	73,5	345
	V	2,6	57,2	149	-	-	-	-
	Всичко	3984,5	29457	4115,8	34570	4119,1	34593	34593
Червен дъб	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	5,0	-	-	0,2	1	0,2	1
	IV	3,7	0,2	1	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	0,2	1	0,2	1	0,2	1	1
Зимен дъб	I	7,8	-	-	3,4	27	3,4	27
	II	6,4	1,6	10	72,4	463	72,4	463
	III	5,0	17,3	86	222,5	1112	222,5	1112
	IV	3,7	69,7	258	123,5	457	123,5	457
	V	1,4	119,2	167	-	-	-	-
	Всичко	207,8	521	421,8	2059	421,8	2059	2059
Габър	I	9,4	5,2	49	12,6	118	12,6	118
	II	7,8	9,4	73	42,9	335	42,9	335
	III	6,2	31,7	197	23,1	143	23,1	143
	IV	4,7	9,5	45	9,2	43	9,2	43
	V	2,6	3,3	9	-	-	-	-
	Всичко	59,1	373	87,8	639	87,8	639	639
Трепетлика	I	8,9	24,1	214	23,6	210	23,6	210
	II	7,4	30,5	226	29,0	215	29,0	215
	III	5,4	8,8	48	12,3	66	12,3	66
	IV	4,2	8,2	34	0,2	1	0,2	1
	V	3,2	1,0	3	-	-	-	-
	Всичко	72,6	525	65,1	492	65,1	492	492
Явор	I	-	-	-	-	-	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

	II	7,8	-	-	2,0	16	2,0	16
	III	6,2	1,1	7	-	-	-	-
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	1,1	7	2,0	16	2,0	16	16
Бреза	I	7,2	8,8	63	31,6	228	31,6	228
	II	5,7	24,3	139	50,9	290	50,9	290
	III	4,4	45,8	202	21,2	93	21,2	93
	IV	3,2	18,4	59	3,3	11	3,3	11
	V	2,2	7,2	16	-	-	-	-
	Всичко	104,5	479	107,0	622	107,0	622	622
Върба	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	7,5	0,5	4	1,1	8	1,1	8
	III	6,2	1,1	7	0,5	3	0,5	3
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	1,6	11	1,6	11	1,6	11	11
Джанка	I	7,8	0,5	4	0,5	4	0,5	4
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	5,0	0,1	-	0,5	2	0,5	2
	IV	3,7	0,8	3	0,1	-	0,1	-
	V	1,4	0,5	1	-	-	-	-
	Всичко	1,9	8	1,1	6	1,1	6	6
Елша	I	8,5	-	-	0,8	7	0,8	7
	II	6,3	0,8	5	1,6	10	1,6	10
	III	4,1	1,6	7	-	-	-	-
	Всичко	2,4	12	2,4	17	2,4	17	17
Планинска елша	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	6,3	-	-	0,5	3	0,5	3
	III	4,1	0,5	2	-	-	-	-
	Всичко	0,5	2	0,5	3	0,5	3	3
Ива	I	8,7	-	-	5,9	51	5,9	51
	II	7,5	0,4	3	11,5	86	11,5	86
	III	6,2	18,8	117	1,1	7	1,1	7
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	19,2	120	18,5	144	18,5	144	144
Кестен	I	9,4	1,3	12	2,6	24	2,6	24
	II	7,8	1,3	10	0,7	5	0,7	5
	III	6,2	1,3	8	0,6	4	0,6	4
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	3,9	30	3,9	33	3,9	33	33
Клен	I	-	-	-	-	-	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА”

	II	6,4	-	-	0,2	1	0,2	1
	III	5,0	0,2	1	1,1	6	1,1	6
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	1,4	1,1	2	-	-	-	-
	Всичко	1,3	3	1,3	7	1,3	7	7
Круша	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	6,4	-	-	0,3	2	0,3	2
	III	5,0	0,3	2	-	-	-	-
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	0,3	2	0,3	2	0,3	2	2
Едролистна липа	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	4,2	-	-	0,3	1	0,3	1
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	2,2	0,3	1	-	-	-	-
	Всичко	0,3	1	0,3	1	0,3	1	1
Сребролистна липа	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	5,3	1,0	5	-	-	-	-
	III	4,2	-	-	3,2	13	3,2	13
	IV	3,2	-	-	0,1	-	0,1	-
	V	2,2	0,1	-	-	-	-	-
	Всичко	1,1	5	3,3	13	3,3	13	13
Череша	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	5,0	-	-	0,2	1	0,2	1
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	1,4	0,2	-	-	-	-	-
	Всичко	0,2	-	0,2	1	0,2	1	1
Шестил	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	7,8	-	-	0,1	1	0,1	1
	III	6,2	0,1	1	-	-	-	-
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	0,1	1	0,1	1	0,1	1	1
Планински ясен	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	6,4	-	-	1,2	8	1,2	8
	III	5,0	1,2	6	-	-	-	-
	IV	3,7	0,3	1	0,3	1	0,3	1
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	1,5	7	1,5	9	1,5	9	9
Всичко ВИСОКОСТЪБЛЕНИ		6022,8	43033	6281,1	50081	6284,4	50104	
ПРЕВРЪЩАНЕ								

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

Бук	I	6,6	5,5	36	-	-	-	-
	II	5,8	21,9	127	-	-	-	-
	III	4,4	24,9	110	-	-	-	-
	IV	3,1	1,5	5	-	-	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	-
	Всичко	53,8	278		-	-	-	-
Зимен дъб	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	5,1	16,3	83	-	-	-	-
	IV	4,0	128,3	513	-	-	-	-
	V	3,0	24,7	74	-	-	-	-
	Всичко	169,3	670		-	-	-	-
Габър	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	5,8	8,8	51	-	-	-	-
	III	4,4	19,6	86	-	-	-	-
	IV	3,1	0,6	2	-	-	-	-
	V	2,0	0,6	1	-	-	-	-
	Всичко	29,6	140		-	-	-	-
Всичко ПРЕВРЪЩАНЕ		252,7	1088		-	-	-	-
НИСКОСТЪБЛЕНИ								
Зимен дъб	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	-	-	-	-	-	-	-
	IV	3,8	-	-	3,9	15	3,9	15
	V	2,8	3,4	10	-	-	-	-
	Всичко	3,4	10	3,9	15	3,9	15	
Бряст	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	-	-	-	-	-	-	-
	III	4,8	-	-	0,1	-	0,1	-
	IV	-	-	-	-	-	-	-
	V	2,8	0,1	-	-	-	-	-
	Всичко	0,1	-	0,1	-	0,1	-	
Мъждрян	I	-	-	-	-	-	-	-
	II	6,4	0,1	1	0,1	1	0,1	1
	III	5,0	1,1	6	2,0	10	2,0	10
	IV	3,7	1,2	4	1,0	4	1,0	4
	V	1,4	0,7	1	-	-	-	-
	Всичко	3,1	12	3,1	15	3,1	15	
Акация	I	12,0	-	-	0,2	2	0,2	2
	II	8,7	0,2	2	8,2	71	8,2	71
	III	5,2	13,8	72	51,1	266	51,8	269
	IV	3,4	43,9	149	6,2	21	6,2	21
	V	1,9	8,2	16	-	-	-	-
	Всичко	66,1	239	65,7	360	66,4	363	

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

Келяв габър	IV	-	31,0	-	54,3	-	54,3	-
	V	-	29,0	-	-	-	-	-
	Всичко		60,0	-	54,3	-	54,3	-
Воден габър	I	6,6	-	-	1,0	7	1,0	7
	II	5,8	2,3	13	5,9	34	5,9	34
	III	4,4	7,1	31	4,7	21	4,7	21
	IV	3,1	2,9	9	3,0	9	3,0	9
	V	2,0	2,3	5	-	-	-	-
	Всичко		14,6	58	14,6	71	14,6	71
Всичко НИСКОСТЪБЛЕНИ			147,3	319	141,7	461	142,4	464
ОБЩО ВСИЧКО			6422,8	44440	6422,8	50542	6426,8	50568

Отношението на прираста на подходящия и на сегашния състав на насажденията дава числена представа за лесовъдския ефект при евентуалното достигане на оптималния бъдещ състав.

Сегашният условен общ среден зрелостен прираст е 44 440 куб.м, а за подходящия бъдещ състав – 50 542 куб.м. или ефекта за залесената площ ще бъде:

$$50\ 542 / 44\ 440 * 100 = 113.73 \% \text{ т.е. увеличението е } 13.73 \%$$

Като се вземе предвид и очакваното увеличение на условния прираст от залесяването на голите дървопроизводителни площи до 50 568 куб.м., то тогава:

$$50\ 568 / 44\ 440 * 100 = 113.78\% \text{ т.е. увеличението е } 13.78 \%$$

От таблица № 11 е видно и процентното участие на дървесните видове при сегашния и подходящия бъдещ състав на насажденията.

Таблица № 11
Сравнение на площта по дървесни ВИДОВЕ в сегашния и подходящия състав

Дървесни видове	СЕГАШЕН СЪСТАВ		ПОДХОДЯЩ СЪСТАВ			
	Залесена площ		Залесена площ		Дървопр. площ	
	ха	%	ха	%	ха	%
Бял бор	948,3	14,8	858,4	13,4	858,4	13,4
Смърч	240,6	3,8	236,0	3,7	236,0	3,7
Черен бор	261,9	4,1	242,0	3,8	242,0	3,8
Ела	10,5	0,2	10,9	0,2	10,9	0,2
Бяла мура	2,5	0,1	2,5	-	2,5	-
Дуглазка	88,0	1,4	89,7	1,4	89,7	1,4
Лиственица	1,9	-	1,9	-	1,9	-
Кедър	0,1	-	0,1	-	0,1	-
Веймутов бор	0,2	-	0,2	-	0,2	-
Гръзка ела	0,9	-	0,9	-	0,9	-
Атласки кедър	3,8	0,1	3,8	0,1	3,8	0,1
Бук	4038,3	62,9	4115,8	64,1	4119,1	64,1
Червен дъб	0,2	-	0,2	-	0,2	-
Зимен дъб	380,5	5,9	425,7	6,6	425,7	6,6
Габър	88,7	1,4	87,8	1,4	87,8	1,4
Бряст	0,1	-	0,1	-	0,1	-
Трепетлика	72,6	1,1	65,1	1,0	65,1	1,0
Явор	1,1	-	2,0	-	2,0	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА”

Бреза	104,5	1,6	107,0	1,7	107,0	1,7
Мъждрян	3,1	0,1	3,1	0,1	3,1	0,1
Акация	66,1	1,0	65,7	1,0	66,4	1,0
Келяв габър	60,0	0,9	54,3	0,9	54,3	0,9
Върба	1,6	-	1,6	-	1,6	-
Воден габър	14,6	0,2	14,6	0,2	14,6	0,2
Джанка	1,9	-	1,1	-	1,1	-
Елша	2,4	-	2,4	-	2,4	-
Планинска елша	0,5	-	0,5	-	0,5	-
Ива	19,2	0,3	18,5	0,3	18,5	0,3
Кестен	3,9	0,1	3,9	0,1	3,9	0,1
Клен	1,3	-	1,3	-	1,3	-
Круша	0,3	-	0,3	-	0,3	-
Едрolistна липа	0,3	-	0,3	-	0,3	-
Сребролистна липа	1,1	-	3,3	-	3,3	-
Череша	0,2	-	0,2	-	0,2	-
Шестил	0,1	-	0,1	-	0,1	-
Планински ясен	1,5	-	1,5	-	1,5	-
Всичко	6422,8	100,0	6422,8	100,0	6426,8	100,0

При иглолистните прави впечатление намалението на дела на белия и черния бор съответно от 14.8% на 13.4% и от 4.1% на 3.8%. Основна причина за това е, че бялборовите и черборовите култури са създадени извън ареала им на разпространение, или върху дъбови букови и габъррови месторастения и ще бъдат заменени с естествено срещащите се широколистни дървесни видове.

При широколистните увеличение имат предимно бука от 62.9% на 64.1%, зимен дтб от 5.9% на 6.6% и бреза от 1.6% на 1.7%. Това увеличение на основните широколистни дървесни видове е за сметка основно на иглолистните (бя бор и черен бор), така и на част от ниско продуктивния келяв габър на дъбови месторастения.

Промените в участието на дървесните видове са предимно в качествено отношение. Предвидените мероприятия целят подобряване състава и бонитета на насажденията, което ще повиши общата им производителност.

2. ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ

2.1. Площ и лесистост

ТП „ДГС Клисура” стопанисва горите изцяло върху територията на част от община Карлово - област Пловдив землище град Клисура.

Общата площ на всички видове територии в обхвата на ТП „ДГС Клисура” е 7687.8 ха.

Общата площ на землището на град Клисура е 13 132.0 ха. Залесената площ, на територията на ТП „ДГС Клисура” е 6422.8 ха. При това положение лесистостта е **48.9 %**.

2.2. Кратка икономическа характеристика

Горите, имат важно значение не само като технологична и строителна суровина, но и със своите защитени и рекреационни функции.

От особено значение за икономиката на община Карлово са дървопроизводителните функции на горите. За задоволяване нуждите на местното население ежегодно са необходими дърва за огрев. През последните години по-голямата част от тези нужди се задоволяват от частните и общинските гори, чийто дял на територията на стопанството е съответно 1.1% и 1.3% от общата площ на стопанството.

По-голямата част от горите в ТП ДГС „Клисура” са разположени в ниско-планинския район, което създава сравнително благоприятни условия за дърводобив и всички останали горскостопански дейности през цялата година, независимо от сезона.

До известна степен дърводобива и останалите горскостопански дейности се затрудняват, през зимния сезон.

Стопанското значение на горите не се изчерпва само с дърводобива. Голямо е значението и на страничните ползвания от тях. На първо място те осигуряват паша за селскостопанските животни. В горите могат да се добиват значителни количества сено, горски плодове, гъби и други, което осигурява допълнителни доходи на местното население.

Голямо е и ловностопанското значение на горите. На територията на ТП „ДГС Клисура“ екологичните условия благоприятстват развъждането на пернат дивеч (пъдпъдци, патици, фазани, яребици), както и на сърни, диви прасета и зайци, което от своя страна създава добри условия за развитие на ловен туризъм.

Условия за любителски риболов създават изградените микроязовири и протичащите през територията на обекта реки.

Дърводобивът и страничните ползвания осигуряват не само работни места, но и приходи за общината и държавата.

Не по-малко важни от стопанското им значение са и другите полезни функции на горите.

На първо място са защитно-водоохранните и противоерозионните им функции. Горите са естествена защита срещу ровинната и площната ерозия.

Създадените полезащитни горски пояси способстват за намаляване на ветровата ерозия на работните селскостопански земи.

От голямо значение са рекреационните функции на горите: на територията на стопанството има зелена зона и курортна гора.

С провеждането на планираните комплексни горскостопански мероприятия, с подобряването на охраната и контрола при стопанисването на горите, все повече ще нараства ролята им за динамичното развитие на икономиката на общините, социалното им значение, ще се подобряват и повишават техните специални функции.

2.3. Роля и значение на горите на ТП „ДГС Клисура“ за икономиката на района

По отношение на флората преобладава широколистна растителност – букови гори и дъбови гори (зимен дъб), клен, липа и др., и отделни участъци от иглолистна растителност (черен бор, бял бор, смърч). създадени са и култури предимно от сребролистна липа, червен дъб, цер, акация, които до известна степен са променили облика на района.

Така посочените гори, като основен компонент на околната среда от една страна и от друга като източник на дървесина и други полезности имат своето съществено значение за община Карлово. Те поддържат биологично полезното равновесие в района, подобряват климата, защитават селскостопанските площи, шосета създават благоприятни условия за дивеча, служат като обект за туризъм, отдих, почивка и украса на околната жизнена среда.

От тях се добиват количества строителна дървесина и дърва за огрев.

Освен за снабдяване със строителна дървесина и дърва за огрев, горите в района имат много съществено значение за местното население и с предоставянето на площи за паша на добитъка.

Дърводобивът, лесокултурната дейност, добив на сено, гъби, горски плодове дават препитание или възможност за допълнителни доходи, на част от населението. Района предлага добри условия за развитие на горското стопанство. Големите и малки комплекси гора, изпъстрени с поляни, ливади, голини и просеки наличието на горскоплодни дървета, създават подходящи условия за изхранване и укриване на дивеча, обект на ловуване.

От голямо значение за района са защитните, водоохранните, противоерозионните и здравно-украсните функции на горите.

Добитата на територията на държавно горско стопанство “Клисура” дървесина се реализира съгласно нормативната уредба в условията на действаща пазарна икономика и плурализъм на собствеността.

Основният отрасъл в общината на територията на горското стопанство е селскостопанското производство. Силно развити са зърнопроизводството и лозарството. Място намира и зеленчукопроизводството. Важен дял от икономиката на района заема животновъдството.

Ролята и значението на горите в района на ДГС “Клисура” са важен фактор както за икономическото развитие и благосъстояние на селищата, така и за по-доброто екологично състояние на територията на района.

В заключение трябва да се подчертае, че горите на територията на ТП „ДГС Клисура“ със своите разнообразни функции и за в бъдеще ще имат важен дял в икономиката на общините и областите, както и за цялото национално стопанство.

3. ЗАЩИТЕНИ ПРИРОДНИ ОБЕКТИ

В района на дейност на ТП „ДГС Клисура“ (земл. гр. Клисура), попадат следните защитени територии, съгласно „Регистър на защитените територии и защитените зони в България“ на Изпълнителната агенция по околна среда:

3.1. Част от национален парк „Централен Балкан“ - обявен като народен парк със заповед № 843/31.10.1991 г. на МОС (Обн., ДВ, бр. 93/1991 г.). Със заповед № РД 396/15.10.1999 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 44/2000 г.) е прекатегоризиран и е променена площта. С решение № 522/04.07.2001 г. на МС (Обн., ДВ, бр. 66/2001 г.) е приет и План за управлението му; Приемане на План за управление с Решение № 195 от 24.03.2016 г., бр. 26/2016 на ДВ; Промяна в площта - актуализация със Заповед № РД-215 от 06.03.2026 г., бр. 28/2026 на ДВ.

Международен статус: С европейска диплома; Биосферен резерват; ПАН парк.

Цели на обявяване:

Да се запазят завинаги в полза на обществото комплекси от саморегулиращи се екосистеми и присъщото им видово разнообразие, местобитания на редки и застрашени видове и съобщества, характерни и забележителни пейзажи и обекти на неживата природа, които имат световно значение за науката и културата.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. Заповед за обявяване / План за управление: Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersi*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), Остроух нощник (*Myotis blythi*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Лалугер (*Citellus citellus*), Европейски вълк (*Canis lupus*), Кафява мечка (*Ursus arctos*), Видра (*Lutra lutra*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Рис (*Felis lynx* = *Lynx lynx*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Обикновен бук (*Fagus silvatica*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Планински кеклик (*Alectoris graeca graeca*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Вrabчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбица (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Червеногрба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Главоч (*Cottus gobio*), Бръмбър рогач (*Lucanus cervus*), Алпийска розалия (*Rosalia alpina*);

Режим на дейности:

Територии с режим на строга защита резервати - 28%

3.2. Поддържан резерват „Богдан“ - обявен като резерват със заповед № 775/29.03.1972

г. на МГОПС (Обн., ДВ, бр. 30/1972 г.), прекатегоризиран в поддържан резерват със заповед № РД-390/15.10.1999 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 99/1999 г.); Приемане на План за управление със Заповед № РД-810 от 11.12.2017 г., бр. 11/2018 на ДВ; Промяна в площта - актуализация със Заповед № РД-355 от 15.05.2025 г., бр. 45/2025 на ДВ.

Цели на обявяване:

Вековна букова гора.

Режим на дейности:

До утвърждаване на план за управление в поддържаения резерват се разрешава извършване на следните дейности:

Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Изваждане на паднала маса в резултат на природни бедствия;

Използване на биологични средства за растителна защита.

Площите, попадащи в национален парк „Централен Балкан“ и поддържан резерват „Богдан“ са изключени от обекта на планиране.

3.3. Защитени местности

3.3.1. Защитена местност „Невида“ - обявена като буферна зона на резерват „Богдан“ със заповед № 730/30.07.1986 г. на КОПС (Обн., ДВ, бр. 68/1986 г.) и прекатегоризирана със заповед № РД-508/12.07.2007 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 72/2007 г.). Тази защитена местност е извън горските територии и не е предмет на инвентаризация.

Режим на дейности:

Забранява се строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа;

Забранява се разкриване на кариери, изменянето на водния режим, замърсяването с химически вещества, промишлени и битови отпадъци;

Забранява се лагеруване и палене на огън извън определените места;

Забранява се ловуване;

Забранява се залесяването с неприсъщи за района дървесни видове;

Разрешава се извеждане на сечи, предвидени в горите със специално предназначение;

Разрешава се провеждане на ловностопански мероприятия;

Разрешава се паша на домашни животни /без кози/ в определените площи;

Разрешава се косене на сено и селскостопанска дейност традиционно провеждана в района.

3.3.2. Защитена местност „Върлишница“ - Код в регистъра: 230 - обявена като историческо място със заповед № 3572/30.12.1966 г. на МГПП (Обн., ДВ, бр. 43/1967 г.) и прекатегоризирана със заповед № РД-327/31.03.2003 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 42/2003 г.). Със заповед № РД-851/07.11.2006 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 6/2007 г.) е променен режима на дейностите и актуализирана площта. Целта на обявяване е опазване на вековна букова гора и характерен ландшафт с широколистни горски съобщества.

От Клисура са следните отдели и подотдели: №№ 61 2, 5, 62 в, д, ж, з, и, 2, 63 а, б, в, 64 а, б, 65 б, 66 а, 69 а, б, в, г, 1, 2, 70 а, б, в, г, д, 1, 2, 72 а, б, ж, 1, 2, 73 а, б, ж, 1, 2, 4, с обща площ 191.9 ха.

Цели на обявяване:

Опазване на вековна букова гора и характерен ландшафт с широколистни горски съобщества.

Режим на дейности:

Забранява се извеждането на сечи с изключение на отгледни и санитарни;

Забранява се паша и бивакуване на домашни животни;

Забранява се паленето на огън;

Забранява се замърсяване с отпадъци;

Забранява се строителство;

Забранява се търсене или проучване и добив на подземни богатства;

-Паметник на културата „Зли дол“ с категория „Национално значение“ - позиция на въстаниците от 1876 г., обявен в бр. 43 от 1971 г. на Държавен вестник.

3.4. Защитени зони по закона на биологичното разнообразие

На практика цялата територия (98%), вкл. земеделските земи в района на дейност на ТП „ДГС Клисура“ (земл. гр. Клисура), попада в **посочените по-долу защитени зони от Националната екологична мрежа НАТУРА 2000:**

3.4.1. BG0001389 „Средна гора“, обявена със Заповед № РД – 274/ 31.03.2021 г., ДВ бр. 43/2021 г., увеличение на площта с Решение No.811 от 16.11.2010 г., бр. 96/2010 г.

ВГ 0001389 „Средна гора“ 33 по директивата за местообитанията са следните отдели и подотдели: №№ 4 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 5 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 6 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, 1, 2, 3, 4, 5, 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 9 а, 12 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 13 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 16 а, г, 2, 32 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 33 а, б, в, г, д, 1, 34 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 35 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 36 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 37 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 38 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 39 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 40 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, 41 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 42 а, б, в, г, д, е, 1, 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 44 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 45 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 46 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 47 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 48 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 49 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 50 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 52 а, б, в, г, д, е, 53 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 55 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 56 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 57 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 59 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 60 ж, з, и, к, л, м, н, о, 3, 4, 61 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 62 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 63 а, б, в, 1, 2, 3, 64 а, б, в, 1, 2, 65 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 66 а, б, в, г, 1, 2, 3, 67 а, б, в, г, 68 а, б, в, 69 а, б, в, г, 1, 2, 70 а, б, в, г, д, 1, 2, 71 а, б, в, г, д, 1, 72 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 73 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 74 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 75 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 76 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 77 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3, 4, 78 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 79 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 80 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 81 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 82 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 83 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 84 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 85 а, б, г, д, е, ж, з, 86 а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 2, 3, 4, 5, 6, 87 а, б, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 2, 88 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 89 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 91 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 92 а, б, в, г, д, е, 1, 93 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 94 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 95 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 96 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 97 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 98 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 99 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 100 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 101 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 102 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 103 а, б, в, г, 1, 2, 104 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 105 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 106 а, б, в, г, д, е, 1, 107 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 108 а, б, в, г, д, е, 109 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 110 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 111 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 112 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 113 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 114 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 115 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 116 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 117 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 118 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 119 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 120 а, б, в, 1, 2, 3, 121 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 122 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 123 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 124 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 125 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 126 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 127 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 128 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 129 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 130 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 131 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 132 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 133 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 134 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 135 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 136 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 137 а, б, в, 1, 2, 3, 4, 138 а, б, в, г, д, е, ж, 1, с обща площ 6379.6 ха.

Цели на обявяване:

Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;

Увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природно местообитание с код 7140 в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;

Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6210 (*важни местообитания на орхидеи), 62D0, 91E0*, 91M0 и 91W0 в двата биогеографски региона;

Подобряване на структурата и функциите на природно местообитание с код 6430 в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион, и на природни местообитания с кодове 91Z0 и 91G0* в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;

Подобряване на местообитанията на вида Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) в двата биогеографски региона и на видовете Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) и Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;

При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации;

Поддържане на свързаността на местообитанията на приоритетните за опазване видове *Кафява мечка (*Ursus arctos*) и *Европейски вълк (*Canis lupus*).

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР: 5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик; 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp. ; 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 6230 * Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините; 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревни в равнините и в планинския до алпийския пояс; 6510 Низинни сенокосни ливади; 6520 Планински сенокосни ливади; 7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 8310 Неблагоустроени пещери; 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*; 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*; 9170 Дъбово-габърови гори от типа *Galio-Carpinetum*; 91AA * Източни гори от космат дъб; 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91W0 Мизийски букови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР: бозайници - *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*); земноводни и влечуги - Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смук (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); риби - Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*); безгръбначни - *Ручеен рак (*Austro-potamobius torrentium*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Четириточкова мечка пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*), Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*), Кордулегастер (Балканско воденичарче) (*Cordulegaster heros*); растения - *Hamatocaulis vernicosus*.

Режим на дейности:

Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;

Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;

Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1, освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;

Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;

Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1;

Забранява се провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите - 1 март до 30 юни;

Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното

движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

3.4.2. BG0001493 „Централен Балкан – буфер“, обявена със Заповед № РД-272 от 31.03.2021 г., ДВ бр. 46/2021 г.; промяна в площта с РМС № 811/06.11.2010 г. (Обн., ДВ, бр. 96/2010 г.) в съответствие с Директива 92/43/ЕЕС за Местообитанията; Определяне на специфични цели със Заповед № РД-644 от 19.07.2024 г., бр. 69/2024 на ДВ; Промяна в предмета на опазване със Заповед № РД-644 от 19.07.2024 г., бр. 69/2024 на ДВ. **BG0001493 „Централен Балкан – буфер“**, 33 по директивата за местообитанията са **следните отдели и подотдели: №№ 16 б, в, 3, 4, 5, 6, 17 а, б, в, 1, 18 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 19 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 20 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, о, п, 1, 2, 3, 21 а, б, в, г, д, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, я, б1, 9, 10, 11, 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, х, 1, 2, 24 а, б, в, г, д, е, з, и, к, л, н, 1, 25 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, ф, х, ц, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, 26 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 27 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 28 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, п, 1, 2, 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, 30 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 87 в, г, д, е, ж, 1, с обща площ 1057.6 ха.**

Цели на обявяване:

Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски регион;

Увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природно местообитание с код 62D0 в Алпийския и Континенталния биогеографски регион;

Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6210 (* важни местообитания на орхидеи), 62D0, 6430, 6520, 9180*, 91BA, 91CA, 91E0*, 91W0 и 9530* в двата биогеографски региона;

Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 4060 и 95A0 в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион, и на природно местообитание с код 6510 в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;

Подобряване на местообитанията на видовете Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) и *Hamatocaulis vernicosus* в двата биогеографски региона и местообитанията на вида Обикновена пърчовка (*Himantoglossum carpinum*) в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;

При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации;

Поддържане на свързаността на местообитанията на приоритетните за опазване видове *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), както и на вида Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*).

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР: 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (* важни местообитания на орхидеи); 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; 6510 Низинни сенокосни ливади; 6520 Планински сенокосни ливади; 8150 Средноевропейски силикатни сипеи в предпланини и ниски планини; 8160 * Средноевропейски варовикови сипеи в хълмистите равнини и ниски планини; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; 8310 Неблагоустроени пещери; 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*; 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*; 9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*); 9170 Дъбово-габъррови гори от типа *Galio-Carpinetum*; 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; 91AA * Източни гори от космат дъб; 91BA Мизийски гори от обикновена

ела; 91CA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори; 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae); 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91W0 Мизийски букови гори; 9530 * Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор; 95A0 Гори от бяла и черна мура;

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР: бозайници - *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Видра (*Lutra lutra*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*); земноводни и влечуги - Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); риби - Черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*), Балкански щипок (*Sabanejewia balcanica*), Главоч (*Cottus gobio*); безгръбначни - *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Осодерма (*Osmoderma eremita*), *Cucujus cinnaberinus*, Рисодес (*Rhysodes sulcatus*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Четириточкова мечка пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Еуфидриас (*Euphydryas aurinia*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*), Бисерна мида (*Unio crassus*); растения - Обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*), Червено усойниче (*Echium russicum*), *Dicranum viride*, *Hamatocaulis vernicosus*, *Mannia triandra*.

Режим на дейности:

Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;

Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;

Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;

Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;

Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1;

Забранява се провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите - от 1 март до 30 юни;

Забранява се издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство в находищата на вида *Dicranum viride* и на вида *Hamatocaulis vernicosus*, определени с координатни регистри съгласно приложения № 2 и № 3, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконови нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; забраната не се прилага за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти и за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура;

Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в находищата на вида *Dicranum viride* и на вида *Hamatocaulis vernicosus*, определени с координатни регистри съгласно приложения № 2 и № 3, неразделна част от настоящата заповед;

Забранява се отводняване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на находищата на вида *Hamatocaulis vernicosus*, определени с координатен регистър съгласно приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед;

Забранява се извеждане на сечи и изнасяне на мъртва дървесина в находищата на вида *Dicranum viride*, определени с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на местообитанията на вида;

Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;

Забранява се изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване

изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

3.4.3. BG0002054 „Средна гора“, обявена със заповед № РД-273/30.03.2012 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 32/2012 г.) и

BG 0002054 Средна гора Категория: 33 по директивата за птиците са следните отдели и подотдели: №№ 6 д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, 5, 7 11, 32 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 33 а, б, в, г, д, 1, 34 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 35 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 36 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 37 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 38 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 39 з, к, л, м, н, о, п, р, 7, 40 а, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, 41 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 42 а, б, в, г, д, е, 1, 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 44 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 45 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 46 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 47 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 48 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 49 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 50 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 52 а, б, в, г, д, е, 53 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 55 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 56 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 57 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 59 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 60 к, л, м, о, 3, 4, 61 в, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 62 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 63 а, б, в, 1, 2, 3, 64 а, б, в, 1, 2, 65 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 66 а, б, в, г, 1, 2, 3, 67 а, б, в, г, 68 а, б, в, 69 а, б, в, г, 1, 2, 70 а, б, в, г, д, 1, 2, 71 а, б, в, г, д, 1, 72 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 73 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 74 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 75 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 76 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 77 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, о, п, р, с, т, у, ф, 2, 3, 4, 78 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 79 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 80 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 81 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 82 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 83 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 84 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 85 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 86 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 87 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 88 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 89 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 91 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 92 а, б, в, г, д, е, 1, 93 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 94 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 95 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 96 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 97 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 98 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 99 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 100 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 101 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 102 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 103 а, б, в, г, 1, 2, 104 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 105 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 106 а, б, в, г, д, е, 1, 107 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 108 а, б, в, г, д, е, 109 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 110 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 111 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 112 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 113 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 114 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 115 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 116 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 117 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 118 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 119 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 120 а, б, в, 1, 2, 3, 121 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 122 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 123 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 124 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 125 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 126 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 127 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 128 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 129 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 130 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 131 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 132 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 133 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 134 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 135 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 136 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 137 а, б, в, 1, 2, 3, 4, 138 а, б, в, г, д, е, ж, 1, с обща площ 6063.0 ха.

Цели на обявяване:

Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режим на дейности:

Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;

Забранява се залесяването на пасища, ливади и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.

3.4.4. BG0002128 „Централен Балкан Буфер“, обявена със заповед № РД-321/04.04.2013 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр.46/2013 г.) в съответствие с Директива 79/409/ЕЕС за Птиците. Определяне на специфични цели със Заповед No.РД-645 от 19.07.2024 г., бр. 69/2024 на ДВ; Промяна в предмета на опазване със Заповед No.РД-645 от 19.07.2024 г., бр. 69/2024 на ДВ.

BG 0002128 Централен Балкан Буфер Категория: 33 по директивата за птиците са следните отдели и подотдели: №№ 4 д, е, 5 а, е, ж, з, у, ф, х, 2, 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, р, с, т, у, ф, х, ц, 1, 2, 3, 8, 8 а, б, в, г, д, е, н, о, п, р, 1, 9 а, 12 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 13 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 16 а, б, в, г, 2, 3, 4, 5, 6, 17 а, б, в, г, 1, 18 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 19 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 20 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, о, п, 1, 2, 3, 21 а, б, в, г, д, е, ж, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, я, б1, 9, 10, 11, 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, х, 1, 2, 24 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 25 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 26 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 27 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 3, 28 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, п, 1, 2, 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, 30 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, у, ф, 1, с обща площ 1277.4 ха.

Цели на обявяване:

Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca graeca*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Ливаден дърдавец (Срех срех), Бухал (*Bubo bubo*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонюга кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Кръстат (царски) орел (*Aquila heliaca*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) и Орел рибар (*Pandion haliaetus*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Орко (*Falco subbuteo*).

Режим на дейности:

Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите по горите и в селското стопанство;

Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения.

3.4.5. BG 0000494 Централен Балкан Категория: 33 по двете директиви - подотдел: № 16-1; с площ 0.1 ха. Защитената зона е обявена със Заповед No.РД-559 от 05.09.2008 г., бр. 84/2008 на ДВ; Промяна в целите със Заповед No.РД-260 от 31.03.2021 г., бр. 41/2021 на ДВ; Промяна в предмета на опазване със Заповед No.РД-260 от 31.03.2021 г., бр. 41/2021 на ДВ.

Цели на обявяване:

Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2.1 и т. 2.2 видове птици, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им състояние;

Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.3, местообитанията на посочените в т. 2.4 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Алпийския биогеографски регион;

Подобряване на състоянието на местообитанията на вида Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*);

Увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 6230*, 62D0, 6520, 7140 и 8110;

Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3260, 6150, 6210 (* важни местообитания на орхидеи), 6230*, 62D0, 6520, 8110, 9170, 91CA, 9530* и 95A0;

При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.3, местообитания на посочени в т. 2 видове и техни популации.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Белоглав лешояд (*Gyps*

fulvus), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Планински кеклик (*Alectoris graeca graeca*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Врачова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогърб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

3. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР: 3160 Естествени дистрофни езера; 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*; 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; 4070 * Храстови съобщества с *Pinus mugo*; 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; 6150 Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества; 6170 Алпийски и субалпийски варовикови тревни съобщества; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 6230 * Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините; 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; 6520 Планински сенокосни ливади; 7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища; 7220 * Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*); 8110 Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 8310 Неблагоустроени пещери; 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*; 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*; 9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*); 9170 Дъбово-габъррови гори от типа *Galio-Carpinetum*; 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; 91BA Мизийски гори от обикновена ела; 91CA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори; 91W0 Мизийски букови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа; 9410 Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*); 9530 * Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор; 95A0 Гори от бяла и черна мура;

4. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР: бозайници - *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Видра (*Lutra lutra*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*); земноводни и влечуги - Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); риби - Главоч (*Cottus gobio*), Черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*); безгръбначни - *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), *Четириточкова мечка пеперуда (*Euplagia Callimorpha quadripunctaria*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*); растения - Карпатска тоция (*Tozzia carpathica*), >, *Dicranum viride*, *Buxbaumia viridis*, *Hamatocaulis vernicosus*.

Режим на дейности:

Забранява се паша на домашни животни в границите на разпространение на природни местообитания с кодове 6430, 3260, 7140 и 7220.

3.5. Лечебни растения на територията на ТП „ДГС Клисура“

По смисъла на Закона за лечебните растения "Лечебни растения" са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки, а "Билките" от своя страна са отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени продукти, за хранителни, козметични и технически цели.

През последните десетилетия заедно със силното развитие на техниката и химията за известно време употребата на лечебните растения беше почти изоставена. Причината за това бе интензивното и бързо производство на лекарства по химичен път, получени изкуствено или изолирани от самите дроги.

Напоследък интересът към лечебните растения отново нарасна, защото бе установено, че цялостния извлек от drogата в много случай е лечебно по ценен, отколкото чистите химични съставки, получени от самата дрога или по изкуствен път.

Количеството на лечебните растения на Земята, които се употребяват в медицината, достига около 12000 вида. Малко от тях обаче са официално признати за лечебни растения. Техния брой заедно с употребяваните в народната медицина възлиза на около 200-250 вида.

Настоящата разработка е съобразена със Закона за лечебните растения, приет от Народното събрание на 23.03.2000 г., обнародван в ДВ бр. 29 на 7.04.2000 г. с Указ №86. Към момента за цялостната площ на влятото горското стопанство няма разработени планови документи по чл. 50 т. 4 и чл. 56 ал. 4 т. 1 - методика за извършване на наблюдения и оценка на популациите от лечебни растения. Поради тази причина е извършена приблизителна оценка на ресурсите и възможностите за ползване въз основа на теренните наблюдения съгласно параграф 3 ал. 2. Трябва да се отбележи, че поради липсата на по-горе споменатите документи и планове, настоящата разработка за раздел „Лечебни растения“ има по-скоро констативен, ориентировъчен и донякъде оценъчен характер.

Растенията се класифицират в различни екологични групи, които се образуват под влияние на доминиращ фактор - светлина, температура, влажност, механичен и химичен състав на почвите и др.

На територията на горското стопанство вариацията на тези фактори се обуславя от денивелацията между най-високата и най-ниската точка в района - 350 м.н.в. при поречието на река Стряма и около 1500 м н.в. в горните части на стопанството в Средна гора и Стара планина.

В по-ниските части /до 1000 м.н.в./ от Подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела доминират зимнодъбови и по-рядко букови насаждения, които се развиват по дефилетата на реките и притоците им. По северните склонове като примес към тях участва обикновен габър, а на припечни склонове и изпъкнали била най-често се срещат келяв габър, мъждрян и др. От храстите най-разпространени са шипката, хвойната и глогът. Тревната растителност е разнообразна, представена предимно от житни и еуфорбиеви и др. В по-високите части /над 1000 м н.в./ от подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела и в подпояса на среднопланинските гори от бук, ела и смърч, които представляват по-малка част от горската територия на стопанството, преобладават букови насаждения. Тревната покривка е представена предимно от житни и др.

Разпространените лечебни растения, които са обект на разглеждане в устройвания обект са:

Разрешени за събиране лечебни растения и билки от тях за лични нужди

Черна боровинка- *Vaccinium myrtillus* L., плодове, стрък
Червена боровинка - *Vaccinium vitis-idaea* L., плодове, стрък
Миши уши- *Hieracium pilosella* L., стрък
Мащерка- *Thymus* sp., стрък
Малина - *Rubus idaeus* L., плодове
Очанка - *Euphrasia officinalis* complex, стрък, лист
Жълт кантарион - *Hypericum perforatum* L., *H. maculatum* L., стрък
Багрилна жълтуга - *Genista tinctoria* L., стрък
Червено подъбиче- *Teucrium chamaedrys* L., стрък
Гингер- *Onopordon acanthium* L., цветове
Бял равнец - *Achillea millefolium* L., стрък, цветове
Вратига- *Tanacetum vulgare* L., стрък, цветове
Подбел- *Tussilago farfara* L., лист, цветове
Мента - *Mentha spicata* L., стрък
Есенен мразовец- *Colchicum autumnale* L., семена
Синя тинтява - *Gentiana cruciata* L., стрък

Горска тинтява - *G. aesclopiadaea* L., стрък
Мъжка папрат - *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, листа, коренища
Коприва - *Urtica dioica* L., листа, стрък, корени
Обикновен блатняк - *Caltha palustris* L., стрък
Еньовче - *Galium verum* L., стрък
Риган - *Origanum vulgare* L., стрък
Червен глог - *Crataegus monogyna* Jacq., листа, цветове, плодове
Гръмотрън - *Ononis spinosa* L., стрък
Златна пръчица - *Solidago virga-aurea* L., стрък
Обикновен здравец - *Geranium macrorrhizum* L., стрък
Теснолист живовлек - *Plantago lanceolata* L., листа
Ливадно орехче - *Filipendula vulgaris* Moench, стрък, цветове
Горска ягода - *Fragaria vesca* L., плодове, лист
Къпина - *Rubus sp. diversa*, плодове, лист
Великденче - *Veronica officinalis* L., стрък
Чобанка - *Petasites hybridus* (L.) Gaertn., листа
Зловонен здравец - *Geranium robertianum* L., стрък
Камшик - *Agrimonia eupatoria* L., стрък
Киселица - *Malus sylvestris* L., плодове
Клинавче - *Astragalus glycyphyllos* L., стрък
Обикновена леска - *Corylus avellana* L., плодове
Среблолистна, едролистна липа, дребнолистна липа - *Tilia tomentosa* Moench,
Tilia platyphyllos Scop., *T. cordata* Mill., цветове
Лечебна медуница - *Pulmonaria officinalis* L., листа
Офика - *Sorbus aucuparia* L., плодове
Миризлива теменуга - *Viola odorata* L., стръкове, листа
Червен кантарион – *Centaurea erythraea* Rafn., стрък
Бръшлян - *Hedera helix* L., листа
Дрян - *Cornus mas* L., плодове
Киселец - *Rumex acetosa* L., листа
Козя брада – *Rumex acetosella* L., стрък
Лопен – *Verbascum densiflorum* Bertol., цветове, листа
Бял имел – *Viscum album* L., стрък
Обикновен бук – *Fagus sylvatica* L., плодове
Кукуряк – *Heleborus odoratus* L., стрък, коренища
Орлова папрат – *Pteridium aquilinum* L., коренища
Чувен – *Chenopodium bonus-henricus* L., корени
Алпийски лапад – *Rumex alpinus* L., корени
Бяла бреза – *Betula pendula* Roth., листа, кори, пъпки
Исландски лишей – *Cetraria islandica* L., талус

Разрешени за събиране диворастящи плодове (освен тези от лечебни растения) за лични нужди са следните:

- Обикновена хвойна – *Juniperus communis* L., галбули
Шипка – *Rosa sp. diversa*, плодове

Разрешени за събиране лечебни растения и билки от тях за стопански цели

Черна боровинка - *Vaccinium myrtillus* L., плодове
Червена боровинка - *Vaccinium vitis-idaea* L., плодове
Миши уши - *Hieracium pilosella* L., стрък
Мащерка - *Thymus sp.*, стрък
Малина - *Rubus idaeus* L., плодове
Очанка - *Euphrasia officinalis complex*, стрък
Жълт кантарион - *Hypericum perforatum* L., стрък
Червено подъбиче - *Teucrium chamaedrys* L., стрък
Козя брада – *Rumex acetosella* L., стрък
Лопен – *Verbascum densiflorum* Bertol., цветове, листа
Къпина - *Rubus sp. diversa*, плодове
Коприва - *Urtica dioica* L., листа, стрък
Офика - *Sorbus aucuparia* L., плодове

Обикновен бук – *Fagus sylvatica* L., плодове
 Вратига- *Tanacetum vulgare* L., стрък, цветове
 Дрян - *Cornus mas* L., плодове
 Еньовче - *Galium verum* L., стрък

Дейността на стопанството по отношение на лечебните растения се свежда до:

Осъществяване на контрол при ползването от местното население на лечебните растения за собствени нужди и най-вече за начинът на ползване, който се изразява в правилния начин на събиране на билките,

За издаване на позволително и събиране на такси при ползване за стопанска дейност от горите държавна собственост или за издаване на позволително на собственици на гори и земи от горските територии и осъществяване на контрол.

До сегашния момент държавно горско „Клисура“ стриктно спазва възложените му задачи, въпреки възникващите трудности по отношение на ограничаването на паша на домашен добитък на отделни територии, което буди недоволство сред местното население. Дейността, която се извършва, ще доведе до осигуряване на устойчиво ползване.

През последните години местните икономически и социални условия на живот коренно се промениха. Безработицата в района достигна до много големи размери, което доведе до промяна на поминъка на местното население, което потърси препитание в земеделието, животновъдството и като започна да събира безразборно в големи количества билки. Това доведе до влошаването на качеството и количеството на популациите на много от лечебните растения.

Като приоритетна мярка за територията на стопанството трябва да бъде завишения контрол за правилно събиране от местното население на лечебни растения, като се изхожда от правилото за устойчивото ползване на лечебни растения в естествените им находища „осъществява по начини, неувреждащи жизнеспособността на видовете и естественото им възобновяване”

Голяма част от лечебните растения, които са посочени в границите на Националния парк се срещат и в района на стопанството.

Източник на информация за дадените списъци и таблици в настоящата глава е плана за управление на НП „Централен Балкан”.

Списък на инвентаризираните лечебни растения в НП "Централен Балкан"

Българско, латинско наименование	Природозащитен статус
Исландски лишей <i>Cetraria islandica</i>	под спец. режим*
Полски хвоц <i>Equisetum arvense</i>	
Бухалковиден плаун <i>Lycopodium clavatum</i>	
Мъжка папрат <i>Dryopteris filix-mas</i>	
Страшниче <i>Asplenium trichomanes</i> Обикновен волски език <i>Phyllitis scolopendrium</i>	под спец. режим под спец. режим
Орлова папрат <i>Pteridium aquilinum</i>	
Обикновена сладка папрат <i>Polypodium vulgare</i>	
Обикновена хвойна <i>Juniperus communis</i> Сибирска хвойна <i>Juniperus sibirica</i>	
Снежно кокиче <i>Galanthus nivalis</i>	защитен
Балканска пищялка <i>Angelica pancici</i> • Горска пищялка <i>Angelica sylvestris</i>	

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА”

Сибирски девисил • <i>Heracleum sibiricum</i> Европейска дебриянка <i>Sanicula europaea</i> Ветрогон <i>Eryngium campestre</i>	под спец. режим
Женска папрат <i>Athyrium filix-femina</i>	
Петнист змиярник <i>Arum maculatum</i>	
Бръшлян <i>Hedera helix</i>	
Копитник <i>Asarum europaeum</i>	под спец. режим

Равнец <i>Achillea millefolium complex</i> Обикновен репей <i>Arctium lappa</i> Обикновен пелин <i>Artemisia absinthium</i> Див пелин <i>Artemisia vulgaris</i> Обикновен магарешки бодил <i>Carduus acanthoides</i> Решетка <i>Carlina acanthifolia</i> Лайка <i>Chamomilla recutita</i> Цикория <i>Cichorium intybus</i> Миши уши <i>Hieracium pilosella</i> Бял оман <i>Inula helenium</i> Гингер <i>Onopordon acanthium</i> Лечебна чобанка <i>Petasites hybridus</i> Златна пръчица <i>Solidago virga-aurea</i> Обикновена вратига <i>Tanacetum vulgare</i> Лечебно глухарче <i>Taraxacum officinale</i> Красив чернокок <i>Telekia speciosa</i> Подбел <i>Tussilago farfara</i> Паричка <i>Bellis perennis</i> Багривно подрумче <i>Anthemis tinctoria</i>	под спец. режим
Черна елша <i>Alnus glutinosa</i> Бяла бреза <i>Betula pendula</i>	

Лечебна медуница <i>Pulmonaria officinalis</i>	
Овчарска торбичка <i>Capsella bursa-pastoris</i> Лечебна поточарка <i>Nasturtium officinalis</i> Буреннагоруха	
<i>Lepidium ruderale</i> Тревист бърз <i>Sambucus ebulus</i> Черен бърз <i>Sambucus nigra</i>	
Червена Лечебно сапунчекалина <i>Viburnum opulus</i> Врабчови чревца Голо изсипливче	
<i>Saponaria officinalis</i> • <i>Stellaria media</i> • <i>Herniaria glabra</i> Полска повитица <i>Convolvulus arvensis</i>	
Дрян <i>Cornus mas</i>	
Чувен <i>Chenopodium bonus-henricus</i>	

Златовръх Лютива тлъстига Голяма тлъстига • <i>Rhodiola rosea</i> • <i>Sedum acre</i> • <i>Sedum maximum</i>	защитен под спец. режим
Европейска кукувича прежда <i>Cuscuta europea</i>	
Обикновен брей <i>Tamus communis</i>	
Кръглолистна росянка <i>Drosera rotundifolia</i>	защитен

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

Мечо грозде Черна боровинка Червена боровинка Синя боровинка <i>Arctostaphylos uva-ursi</i> • <i>Vaccinium myrtillus</i> • <i>Vaccinium vitis-idaea</i> • <i>Vaccinium uliginosum</i>	под спец. режим
Сладколистен клин Бодлив гръмотрън Багрилна жълтуга Ливадна детелина Жаблек <i>Astragalus glycyphyllos</i> • <i>Ononis spinosa</i> • <i>Genista tinctoria</i> • <i>Trifolium pratense</i> • <i>Galega officinalis</i>	
Червен кантарион Горска тинтява Синя тинтява Жълта тинтява Петниста тинтява <i>Centaurium erythraea</i> • <i>Gentiana asclepiadea</i> • <i>Gentiana cruciata</i>	защитен защитен
• <i>Gentiana lutea</i> • <i>Gentiana punctata</i> Миризлив здравец Кръвен здравец Зловонен здравец Часовниче <i>Geranium macrorrhizum</i> • <i>Geranium sanguineum</i> • <i>Geranium robertianum</i> • <i>Erodium cicutarium</i>	
Петниста звъника Жълт кантарион <i>Hypericum maculatum</i> • <i>Hypericum perforatum</i>	
Ранилист Български ранилист Обикновен черновръх Тамянова бударица Дяволска уста Маточина Водна мента Обикновен мента Риган Червено подъбиче Мащерка Петниста бударица Балканска чубрица <i>Betonica officinalis</i> • <i>Stachys bulgarica</i> • <i>Clinopodium vulgare</i> • <i>Galeopsis ladanum</i> • <i>Leonurus cardiaca</i> • <i>Melissa officinalis</i> • <i>Mentha aquatica</i> • <i>Mentha spicata complex</i> • <i>Origanum vulgare</i> • <i>Teucrium chamaedrys</i> • <i>Thymus sp. diversa</i> • <i>Galeopsis tetrachit</i> • <i>Satureja pilosa</i>	под спец. режим
Салатен лук Левурда Зайча сянка Мразовец Чемерика Момкова сълза Залист <i>Allium schoenoprasum</i> • <i>Allium ursinum</i> • <i>Asparagus officinalis</i> • <i>Colchicum autumnale</i> • <i>Veratrum lobelianum</i> • <i>Polygonatum odoratum</i> • <i>Ruscus aculeatus</i>	
Бял имел <i>Viscum album</i>	
Горски слез <i>Malva sylvestris</i>	
Мъждрян Птиче грозде <i>Fraxinus ornus</i> • <i>Ligustrum vulgare</i>	
Обикновен анакампис Салеп <i>Anacamptis pyramidalis</i> • <i>Orchis species diversa</i>	под спец. режим
Змийско мляко Полски мак <i>Chelidonium majus</i> • <i>Papaver rhoeas</i>	
Теснолистен жиловлек Широколистен жиловлек <i>Plantago lanceolata</i> • <i>Plantago major</i>	

Голяма телчарка <i>Polygala major</i>	
Кървавиче Пача трева Алпийски лапад Обикновен киселец Козя брада <i>Bistorta major</i> • <i>Polygonum aviculare</i> • <i>Rumex alpinus</i> • <i>Rumex acetosa</i> • <i>Rumex acetosella</i>	
Лечебна иглика <i>Primula veris</i>	под спец. режим
Блатняк Повет Кукуряк Гълъбови очички <i>Caltha palustris</i> • <i>Clematis vitalba</i> • <i>Helleborus odorus</i> • <i>Hepatica nobilis</i>	
Камшик Шапиче Глог, Брястолистно орехче Ливадно орехче Горска ягода Градско омайниче Киселица Горско прозорче Пълзящо прозорче Трънка Шипка Малина Лечебна динка Офика Червено омайниче Къпина Лавровишня <i>Agrimonia eupatoria</i> • <i>Alchemilla vulgaris</i> complex• <i>Crataegus monogyna</i> • <i>Filipendula ulmaria</i> • <i>Filipendula vulgaris</i> • <i>Fragaria vesca</i> • <i>Geum urbanum</i> • <i>Malus sylvestris</i> • <i>Potentilla erecta</i> • <i>Potentilla reptans</i> • <i>Prunus spinosa</i> • <i>Rosa canina</i> complex • <i>Rubus idaeus</i> • <i>Sanguisorba officinalis</i> • <i>Sorbus aucuparia</i> • <i>Geum coccineum</i> • <i>Rubus caesius</i> • <i>Laurocerasus officinalis</i>	под спец. режим
Лепка Лазаркия Еньовче <i>Galium aparine</i> • <i>Asperula odorata</i> • <i>Galium verum</i>	под спец. режим
Трепетлика Бяла върба Ива <i>Populus tremula</i> • <i>Salix alba</i> • <i>Salix caprea</i>	
Вълнест напръстник Очанка Обикновена луличка Възловато живениче Дълголистен лопен Лечебно великденче <i>Digitalis lanata</i> • <i>Euphrasia sp. diversa</i> • <i>Linaria vulgaris</i> • <i>Scrophularia nodosa</i> • <i>Verbascum longifolium</i> • <i>Veronica officinalis</i>	
Лудо биле Червено куче грозде Черно куче грозде <i>Atropa bella-donna</i> • <i>Solanum dulcamara</i> • <i>Solanum nigrum</i>	под спец. режим
Дребнолистна липа Едролистна липа Сребролистна липа <i>Tilia cordata</i> • <i>Tilia platyphylus</i> • <i>Tilia tomentosa</i>	
Обикновена коприва Гръцка коприва <i>Urtica dioica</i> • <i>Urtica urens</i>	
Лечебна дялянка <i>Valeriana officinalis</i>	под спец. режим

Лечебна върбинка <i>Verbena officinalis</i>	
Миризлива теменуга Трицветна теменуга • <i>Viola odorata</i> • <i>Viola tricolor</i>	

Анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебните растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите.

Традициите ни в народната медицина са изградени още по времето на древните траки, които с годините са обогатявани в различна степен от славяните и прабългарите, като и до днес всеки народен празник е свързан по един или друг начин с лечебни растения. Развитието на съвременната фармацевтика и медицина налагат „нов поглед“ на този източник на странични ползвания във ДГС „Клисура“. За това опазването от увреждане или унищожаване с цел осигуряване на устойчиво ползване, като част от растителния генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност са приоритет. Това трябва да е система от мерки и дейности, целящи запазване на биологичното разнообразие и на ресурсите. Тук се включват поддържането и съхраняването на екосистемите съдържащи лечебни растения, на естествените месторастения, както и поддържане и възстановяване на жизнеспособни популации на видовете. Тъй като разнообразието както по отношение на условията на средата, така и по отношение на видовия състав на лечебните растения е голямо, то следва да се видят приоритетните места за опазването и съхранението им. Такива са най-вече месторастения подложени в различна степен на ерозия, както и на такива с интензивна паша. Стопанството трябва да насочи мерките си към овладяване на уврежданията на тревните и храстови хабитати при добив на дървесина, регулиране на туристо-потока, както и към мероприятия насочени към поддържане на почвения, светлинния, топлинния и водния режими в местообитанията на лечебните растения, както и дейности и режими за осигуряване на добро жизнено състояние и възстановяване на популациите и ресурсите от лечебни растения. Вниманието на всички заинтересовани организации следва да бъде насочено към предприемане на практически мерки по ограничаване въздействието на установените застрашаващи фактори.

Организацията по охраната на лечебните растения се извършва от РИОСВ. Те издават и разрешителните за добив на билки в района на влятото горско стопанство. С оглед по-нататъшното подобряване на състоянието на находищата от лечебни растения, особено важно е на територията на влятото горско стопанство да се засили контрола върху събирането им.

Природоохранната значимост на района може да се популяризира допълнително чрез подготовката на подходящи брошури и дипляни, особено по отношение на редките видове.

В Средногорската част на стопанството се срещат следните защитени растителни видове, включени в Червната книга на България:

Amaryllidaceae	<i>Crocus olivieri</i> J.Gay <i>Galanthus nivalis</i> L.
Aquifoliaceae	<i>Ilex aquifolium</i> L.
Asteraceae	<i>Anthemis macrantha</i> Heuff.
Cyperaceae	<i>Cladium mariscus</i> (L.) R.Br.
Droseraceae	<i>Drosera rotundifolia</i> L.
Liliaceae	<i>Fritillaria orientalis</i> Adams
Orchidaceae	<i>Anacamptis pyramidalis</i> (L.) Rich. <i>Himantoglossum hircinum</i> (L.) Spreng. <i>Limodorum abortivum</i> (L.) Sw. <i>Ophrys mammosa</i> Desf. <i>Orchis militaris</i> L. <i>Orphid cornuta</i> Stev. <i>Spiranthes autumnalis</i> Rich.
Rosaceae	<i>Geum rhodopaeum</i> Stoj. et Stef.

Лечебни растения

Според Хорологичния атлас на лечебните растения в Република България и Голямата билкова енциклопедия, на територията на устройвания обект са установени значителен брой лечебни растения, както и растителни видове с природозащитен статус - редки и /или застрашени, както и ендемитни, както следва:

Най-разпространените лечебни растения в ДГС “Клисура” са някои от срещащите се тук дървесни видове като **бук** (*Fagus sylvatica*) – 62.9% от залесената площ на стопанството, и **габър** (*Carpinus betulus*) – 1.4%. С лечебна цел се използва кората от клоните и стъблата на по-младите дървета, която съдържа дъбилни вещества, танини и др.

Важни в областта на фитотерапията видове, характерни за района на влятото стопанство са **зимнен дъб** (*Quercus sessiliflora*), **благун** (*Quercus conferta*) и **цер** (*Quercus cerris*).

Зимният дъб заема 5.9%, от залесената площ на влятото стопанство. В още по-голяма степен от бука, кората от клоните и стъблата на по-младите дъбови дървета съдържа дъбилни вещества, танини и др., които могат да се използват с лечебна цел.

В състава на повечето насаждения влизат единично или с по 1 - 2 десети други дървесни видове - сребролистна липа, бряст, клен и горскоплодни - брекина, круша, джанка и др.

В естествено състояние **сребролистната липа** (*Tilia argentea*) се среща на по-свежите месторастения на стопанството. Участва единично в състава на насажденията, но практически тези дървета не могат да се използват за добив на цвят.

Брястът (*Ulmus minor*) се среща рядко, само в състава на смесените гори.

Горскоплодните видове **брекина** (*Sorbus torminalis*), **джанка** (*Prunus cerasifera*) и **круша** (*Pirus communis*) имат предимно ловностопанско значение.

В района на влятото стопанството върху 20.6% от залесената площ са внесени изкуствено **черен бор** (*Pinus laricio*), **бял бор** (*Pinus silvestris*), **смърч** (*Picea abies*), **зелена дугласка** (*Pseudotsuga mensiensii*) и др. иглолистни. Залесявани са предимно с цел борба с ерозията, както на бедни, така и на по-богати месторастения. Използваемите им части съдържат етерични масла, смоли, витамини и други полезни вещества.

На отделни изолирани места в района на влятото стопанство се среща **смордликата** (*Cotynus coggigria*). Тя се развива под склопа на насажденията. Листата на смордликата са особено ценни, защото съдържат до 25% дъбилни вещества, етерични масла, флавоноиди и др. Състоянието на ресурсите е добро, макар че местообитанията са предимно бедни и по-каменливи, защото химичния състав на растението естествено го предпазва от пашата. Но значението ѝ като лечебно растение за района на стопанството не е голямо поради силно ограниченото ѝ разпространение.

В горите на ДГС “Клисура”, особено на местата с по-рехав склоп е формиран подлес от храсти, повечето от които са лечебни растения. Плодовете на **дряна** (*Cornus mas*) съдържат глюкозиди, плодови киселини, витамини и други полезни вещества. Плодоноси рядко. Обикновено в подлесни съобщества с него се среща и **червения глог** (*Crataegus monogina*). Плодоноси предимно на откритите места и по периферията на гората, и е по-продуктивен от дряна. По крайщата на горските комплекси са се развили гъсти храсталаци от **трънка** (*Prunus spinosa*). Районът е благоприятен за развитието на вида и обикновено цъфтежът, и плодоносенето му е много обилен.

Шипката (*Rosa canina*) често се среща заедно с трънката. Разпространена е повсеместно както сред подлеса, така и по голите площи. Тя е доста устойчив вид и може да се срещне както на много бедни месторастения и скални терени, така и върху дълбоки плодородни почви. Обилно плодоноси като плодовете ѝ са особено ценни с голямото си съдържание на витамин С.

Къпините трудно виреят под склопа на насажденията, но много бързо се развиват и разпространяват, когато намерят благоприятни условия. Срещат се покрай горските пътища или бързо заемат тези от тях които не се използват, в сечищата или всред младите насаждения и култури. Коренищата и листата им са в достатъчни количества, където ги има, но районът е доста сух, което намалява плодоносенето и често плодовете изобщо не могат да узреят.

Единично в смесени храстови формации, се среща брадавичест чашкодрян (*Euonymus verrucosus*), **а из влажните и сенчести места, покрай жилища и огради - кучешко грозде** (*Solanum nigrum*).

На много места по единични възрастни дървета или във възрастни насаждения се среща паразитния вид **черен имел** (*Loranthus europaeus*). Количеството му е ограничено и е трудно за добив. Увеличеното му разпространение през последните години засилва опасността от влошаване санитарното състояние на горите.

В някои части на влятото стопанство в състава на храстовите формации, около по-големите дерета, край пътищата и по поляните се срещат представители на семейство Бъзови (*Caprifoliaceae*). Това са храстовидния **черен бъз** (*Sambucus nigra*) и **тревистия бъз** (*Sambucus ebulus*) като последния се среща много по-често. С лечебна цел се използва почти

всичко от тези растения - цветовете, плодовете, листата, корите и корените. Те съдържат етерични масла, органични киселини, дъбилни вещества, витамини А и С, танини, захари и други. В големи количества някои от тези вещества са отровни.

Макар и по-рядко, най-вече в близост до водните течения, под склопа на насажденията се среща **обикновената леска** (*Corylus avellana*).

Освен дървесни и храстови видове в медицината се използват и някои паразитни растения и лиани. Такъв например е **бръшлянът** (*Hedera helix*), който се среща в дъбовите гори на по-свежи и влажни места. Бръшлянът покрива свободна от растителност повърхност и с помощта на адвентивните си корени се увива около стволите на дърветата.

Друго увивно растение което се среща често е **поветът** (*Clematis vitalba*). Увива се предимно около храсти и дървета по краищата на горските комплекси. Има възможност да се събират надземните му части, но количествата са незначителни.

Много ценни билки са и някои тревисти растения, които се срещат в района.

В откритите места, сечищата, поляните, голините се срещат редица ценни растения като **жълт и червен кантарион, енъовче, бял равнец, обикновен риган, лайка, млечка** и др.

Жълтият кантарион (*Hypericum perforatum*), известен и с името лечебна звъника, е международно признато и търсено лечебно растение. В резултат на безогледна експлоатация и неконтролирано събиране включително чрез изкореняване, находищата от жълт кантарион са намалели значително.

По горските поляни, а често и под склопа на изредените насаждения се среща **горската ягода** (*Fragaria vesca*). С лечебна цел се събират листата, а плодовете имат много добри вкусови качества. По-влаголюбиви лечебни растения като **копривата** (*Urtica dioica*), **ментата** (*Mentha aquatica*), **дивия джоджен** (*Mentha spicata*), **маточината, обикновения и теснолистия жиловлек** се срещат в микропониженията и на свежи изложения.

През есента започва цъфтежа на **есенния минзухар** (*Colchicum autumnale*), с който трябва да се внимава защото е отровно растение. Друго ценно лечебно растение срещащо се в района на дъбовите формации това е **подъбичето** (*Teucrium chamaedrys*).

Освен изброените растения в района има редица билкови растения, които често се явяват като плевелни видове. Такъв плевел е **троскотът**, който наред с вредите, които нанася на културните растения, съдържа много полезни вещества в корените си, използвани в съвременната медицина.

По подобен начин стоят нещата и с **магарешкия бодил** (*Onopordon acanthium*). Той се развива по склонове и поляни и има голямо лечебно приложение в българската народна медицина като ободрително средство, което засилва сърдечната дейност и понижава кръвното налягане.

По-долу са изброени някои от лечебните растения, при които като дроги се използват цветовете, плодове, листа, кора и корени.

- **Обикновен гръмотрън - *Ononis arvensis*** - многогодишно тревисто растение. Расте по влажни ливади, по пясъци край реки, из покрайнините на горите и из храсталаци на добре осветени места. Вторично се среща като заплевител из ниви, зеленчукови и овощни градини и лозя. Използва се във фитотерапевтичната практика, само под лекарски контрол.

- **Горицвет - *Adonis vernalis*** - многогодишно тревисто растение с късо, дебело коренище. Расте по сухи ливади и пасища и каменисти местности. Използва се надземната част, която се събира по време на цъфтежа. Растението е отровно и се приема само под лекарски контрол.

- **Дилянка - *Valeriana officinalis*** - многогодишно тревисто растени с късо коренище и многобройни сочни корени, излъчващи силна, характерна миризма. Обитава по-влажни, сенчести места, крайнините на горите, ровове до към 1500 м. надморска височина. Използваемата част са коренищата.

- **Бъзак (тревист бъз) - *Sambucus ebulus*** - многогодишно тревисто растение. Расте масово в плътни популации край потоци, храсталаци и сечища. Мезофит, привързан към богати и влажни почви. Използва се корена.

- **Глухарче - *Taraxacum officinale*** - многогодишно тревисто растение с млечен сок. Расте повсеместно по пясъчливи места, из ливади и пасища, край пътищата, по зелени площи на паркове и градини. Използват се коренът, листата и млечния сок.

- **Троскот - *Cynodon dactylon*** - многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище. У нас е повсеместно разпространен по тревисти места, пасища, ливади, храсталаци и като плевел до около 1200 м н.в. Използва се коренището.

- **Репей - *Arctium lappa*** - двегодишно тревисто растение със силно разклонено стъбло, високо до 2 метра. Расте предимно на необработвани терени и край изоставени сгради. Използват се едногодишните корени

- **Бабини зъби - *Tribulus terrestris*** - едногодишно тревисто растение със стъбло 10 – 60 см. Расте по песъчливи и каменливи места, край пътища и като плевел. Използва се надземната част - стръкове или цели растения, събрани по време на цъфтеж.

- **Лечебен росопас - *Fumaria officinalis*** - едногодишно тревисто растение. Расте из храсталаци, изоставени и рудерални местообитания, по угари и като плевел в градини, лозя и окопни култури. Светлолюбив, студеноустойчив мезофит. Използва се във фитотерапевтичната практика под лекарски контрол.

- **Маточина - *Melissa officinalis*** - тревисто многогодишно растение с многобройни стъбла. Расте най-често край населени места, огради, гробища, пътища и в разредени храсталаци и горски поляни. Привързано е към умерено влажни и влажни, добре проветрени местообитания с богати почви. Използва се в парфюмерията, народната медицина, пчеларството.

- **Обикновено подъбиче - *Teucrium chamaedrys*** - многогодишно тревисто растение. Расте по сухи тревисти и каменисти места, в разредени, смесени гори и храсталаци. Използва се във фитотерапията.

- **Бял равнец - *Achillea millefolium*** - многогодишно тревисто растение. Расте из ливади и пасища, каменисти и тревисти места, изоставени ниви, край пътища и селища, вторично като заплевител в посеви. Използва се в билколечението. При предозиране са възможни отравяния.

- **Лайка - *Matricaria chamomilla*** - едногодишно тревисто растение с изправено и силно разклонено в горната част стъбло. Съцветието е кошничка. Расте по сухи места, пасища, бедни почви, като плевел в пролетните култури до около 1200 м н.в. Използват се кошничките.

- **Полски хвощ - *Equisetum arvense*** - многогодишно тревисто спорово растение. Расте край реки, потоци, често като плевел в градини, ливади, необработени места и ниви, по-рядко в сенчести гори. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- **Еньовче - *Galium verum*** - многогодишно тревисто растение, с дълго, разклонено коренище. Расте по умерено сухи или умерено влажни тревисти места, из ливади и пасища, горски поляни, покрай ниви и пътища. Използва се в народната медицина.

- **Гъстоцветен лопен - *Verbascum densiflorum*** - двугодишно тревисто растение. Среща се из цялата страна. Расте из храсталаци и редки гори, по слънчеви тревисти места, по буница и буренливи терени. Използва се във фитотерапевтичната практика и народната медицина.

- **Черен бяз - *Sambucus nigra*** - ниско, листопадно дърво, което достига до 10 м височина. Цветовете са събрани в сложни гроздове (метлици). Сърцевината е мека. Среща се в състава на смесените широколистни гори като подлес, край реки и потоци, на плодородни и влажни почви, но понася и засушавания. Използват се корените, листата, цветовете и плодовете.

- **Червен (обикновен) глог - *Crataegus monogyna*** - бодлив храст. Среща се из цялата страна до към 1500 м н.в. Расте из храсталаци и гори, край пътеките в цялата страна. Умерено светлолюбив мезофит. Плодоноси предимно на открито. Използва се в официалната и народната медицина.

- **Дребнолистна липа - *Tilia cordata*** - дърво, с височина на стъблото до 30 метра. Расте по сенчести и умерено влажни места, из смесените широколистни гори. Студоустойчив вид, но зле понасящ ниската почвена и въздушна влажност. Не понася добре замърсения въздух в населените места. Използва се във фитотерапията.

- **Едролистна липа - *Tilia platyphyllos*** - дърво, с височина на стъблото до 40 метра. Расте почти изключително във влажните и по-топли планински долини, където участва в образуване на смесените широколистни гори. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- **Сребролистна липа - *Tilia tomentosa*** - дърво с височина на стъблото 25 метра. Расте в смесени широколистни гори в равнините, предпланините и планините върху относително сухи почви. Изисква по-топъл климат и по-добро осветление в сравнение с другите липи, но е сухоустойчива. Използва се във фитотерапията.

- **Слез - *Malva sylvestris*** - двугодишно, по-рядко едногодишно или многогодишно тревисто растение с приповдигащи се или изправени стъбла. Цветовете са разположени в пазвите на листата. Използват се коренът, листата и цветовете.

- **Шапиче - *Alchemilla vulgaris*** - многогодишно тревисто растение с дребни, жълто-зелени цветове, събрани в метличести съцветия. Среща се по тревисти места, из влажни ливади, край планински потоци до около 1000 м н.в. Използва се цялото растение с коренището.

- **Мечо грозде - *Arctostaphylos uva-ursi*** - вечнозелено, пълзящо храстче с приповдигащи се крайни разклонения. Листата са с височина до 1,5 м. и са гъсто облистени. Плодът е топчеста червена ягода. Използват се листата.

- **Петнист змиярник - *Arum maculatum*** - многогодишно ревно растение с овална или цилиндрична грудка, от която излизат 2-3 стреловидни или копиевидни, разположени на тънка и дълга дръжка. Цветовете са в съцветие кочан, обвит с покривен лист. Плодът е оранжево-червена, сочна ягода, силно отровен. Във фармакологията се използват свежите грудки. Расте из влажни и сенчести гори и храсталаци, най-често в планинския пояс до 1800 м н.в.

- **Копитник - *Asarum europaeum*** - многогодишно, вечнозелено, тревисто растение със сърцевидни листа във формата на копито. Цъфти с характерни дребни, виолетово-кафяви цветове. Расте във влажни, сенчести букови и борови гори до 1700 м. надморска височина. Използват се листата и коренищата.

- **Изправниче - *Asplenium trichomanes*** - многогодишно тревисто растение с пълзящо, тупеско коренище, покрито с кафяви люспи и власинки. Разпространено е по влажни, сенчести и каменливи терени и скални пукнатини. В медицината се използва надземната част.

- **Кисел трън - *Berberis vulgaris*** - бодлив, силно разклонен храст, висок до 3 метра. Клоните са покрити с триделни и петделни бодли. Плодът е червена, продълговата ягода и заедно с листата има кисел вкус. Расте по сухи и каменливи места, в изредени гори и храсталаци до 1900 м. н.в. Използват се листата, плодoвете и кората на корените.

- **Ранилист - *Betonica officinalis*** - многогодишно тревисто растение с изправено, гладко, четириръбесто, финовлакнесто стъбло. Разпространен е по безплодни земи, в разредени гори, върху глинести и пясъчливи почви до 1700 м н.в. Използват се корена и листата.

- **Лудо биле - *Atropa belladonna*** - многогодишно тревисто растение с късо, едро, многоглавесто коренище и силно развит главен корен. Плодът е черно-виолетова, лъскава, сочна ягода. Расте по влажни и богати на хумус почви в разредени широколистни гори в среднопланинския пояс, особено по склоновете със североизточно изложение докъм 1500 м. надморска височина. Използват се листата и корените. Растението е силно отровно! Лечение се осъществява само под лекарски контрол! Съдържа алкалоида атропин използван в офталмологията и други области на медицината.

- **Дива тиква - *Bryonia alba*** - многогодишно тревисто едногодно (рядко двудомно) растение с грудковидно задебелен, жълтеникаво-белезникав корен. Расте из храсталаци и край пътища, предимно по влажни местообитания, из ниви и синори от морското равнище до към 1000 м н.в. Отровно. Използва се във фитотерапията. Употребява се само под лекарски контрол.

- **Решетка - *Carlina acanthifolia*** - многогодишно тревисто растение, на което стъблото атрофира още в ембрион, с мощен, цилиндричен, сочен вертикален корен. Съцветието е кошничка. Расте по тревисти и каменливи места от 400 до 2000 м н. в. Използва се корена.

- **Червен кантарион - *Centaurium erythraea*** - двегодишно тревисто растение. Расте по умерено влажни до сухи тревисти и каменисти места из пасища, изоставени обработваеми земи и ливади, в крайнините на храсталаци и редки гори като елемент на естествената растителност. Събират се напълно цъфнали стръкове. Използват се във фитотерапията.

- **Чувен - *Chenopodium bonus-henricus*** - многогодишно тревисто растение с дебел, месест, многоглав корен. Расте по тревисти, рудерализирани места, край егреци, кошари, мандри и др. наторени места в предпланините и планините. Събират се корените, извадени след узряване на семената. Използват се във фитотерапията.

- **Мразовец - *Colchicum autumnale*** - многогодишно тревисто растение с видоизменено стъбло - грудко-луковица, без надземно стъбло. Цъфти през септември-ноември. Разпространен е повсеместно в цялата страна, по тревисти места, ливади, пасища и храсталаци в цялата страна до 2000 м н.в. За лечебни цели се използват семената и по-малко корените. Отровно растение! Лечение само под лекарски контрол!

- **Момина сълза - *Convallaria majalis*** - многогодишно тревисто растение с пълзящо хоризонтално коренище. Цветоносното стъбло е без разклонения и листа. Листата са приосновни. Съцветието е върхно, гроздовидно. Плодът е кълбовидна, месеста, оранжево-червена ягода. Цъфти април – юни. Расте из светли широколистни гори и храсталаци, в равнините и планините, наредко в цялата страна, предимно на свежи месторастения до около 2000 м н.в. Използваема част са листата и преди всичко цветовете в началото на цъфтежа.

- **Обикновена леска - *Corylus avellana*** - храст или малко дърво. Формира самостоятелни съобщества-храсталаци на мястото на изсечени или унищожени гори. Среща се и като подлес в дъбови и габъррови гори. Търпи изсичане, при което се формират нови гнезда от многобройни млади стъбла. Използва се в медицината.

- **Наумка - *Cynoglossum officinale*** - двугодишно тревисто растение с изправено, гъсто овласено коренище. Съцветието е разширена, пирамидална метлица. Расте по сухи, тревисти и рудерализирани места в цялата страна докъм 2000 м н.в. Използват се стръковете.

- **Мъжка папрат - *Driopteris filix-mas*** - многогодишно тревисто растение с едро, до 30 см дебело коренище. Листата са дълги до 1 м, пересто нарязани. Размножава се чрез спори. Расте из влажни и сенчести гори и храсталаци до 1800 м н.в. Използват се коренището и листата.

- **Боянка - *Erysimum diffusum*** - едногодишно тревисто растение с къс, вретеновиден корен. Стъблото е покрито с двуделни власинки. Цветовете са в гъсти гроздовидни съцветия. Разпространена е по сухи, тревисти и каменливи места, край пътища и огради и като плевел в нивите в цялата страна до 800 м н.в. Използват се стръковете по време на цъфтежа.

- **Брястолистно орехче - *Filipendula ulmaria*** – многогодишно тревисто растение с хоризонтално коренище. Стъблото достига височина 1,5 м. Съцветията са дълги метлици. Плодът е мехунка. Расте край планински потоци и влажни ливади докъм 2000 м н.в. Използват се връхните съцветия, листата и коренището.

- **Петниста бударица - *Galeopsis tetrachit*** - едногодишно растение. Расте по умерено влажни, тревисти и каменисти места в изредени гори, в сечища, и като плевел из нивите. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- **Лазаркия - *Galium odoratum*** - многогодишно тревисто растение, с изправено, неразклоняващо се, четириръбесто, голо стъбло. Цветовете са разположени по върховете и събрани в съцветие щит. Среща се в сенчести букови и буково-елови гори в предпланинските и планински части на страната между 600 и 1800 м н.в. Използват се стръковете без корена.

- **Градско омайниче - *Geum urbanum*** - многогодишно тревисто растение. Среща се в цялата страна. Расте из храсталаци, по сенчести места, в покрайнините на горите, по поляни, край селища и сгради, по изоставени места и други. Използва се във фитотерапията.

- **Сиротица - *Gratiola officinalis*** - многогодишно тревисто растение с пълзящо и възлесто коренище и кухо стъбло. Листата са срещуположни и приседнали. Плодът е кутийка. Расте по влажни ливади, край мочурища и по бреговете на водоеми в цялата страна. Използват се надземните органи, събрани по време на цъфтеж.

- **Кукуряк - *Helleborus odoratus*** - многогодишно тревисто растение с пълзящо и възлесто коренище. Листата са длановидно нарязани. Цветовете са жълто-зелени, 2-4 на брой. Плодът е сборен, от сростнали в основата си мехунки. Расте в храсталаци, поляни, редки гори до 1800 м н.в. Използва се коренището. Отровно растение! Лечението се извършва под лекарски контрол.

- **Рунянка - *Hieracium pilosella*** - многогодишно тревисто растение, съдържащо млечен сок. Стъблото е единично, листата са приосновни. Цялото растение е покрито с гъсти, бели власинки. Цветовете са жълти. Съцветието е кошничка. Обитава горски поляни, тревисти сухи места в цялата страна до 2000 м н.в. Използва се цялото растение.

- **Хмел - *Humulus lupulus*** - многогодишно увивно двудомно растение. Расте из влажни широколистни гори и храсталаци, край реки и потоци. При подходящи условия се среща из цялата страна докъм 1000 м н.в. В хранително-вкусовата промишленост и във фитотерапевтичната практика се използват женските съцветия, събрани преди цъфтежа. При предозираня са възможни отравяния - употреба само под лекарски контрол!

- **Българско подрумиче - *Anthemis virescens*** – едно- или двугодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид, български ендемит. Включен е в европейския списък на редките, застрашените и ендемичните растения с категория незастрашен. Среща се на открити места и в покрайнините на горите в зоната на дъбовите гори докъм 300 м н.в. Расте поединично. Размножава се със семена. Има добри възобновителни възможности.

- **Синя хвойна - *Juniperus communis*** – вечно зелен храст или дърво, високо до 8 метра. Зърношишарките узряват на третата година. Месести, синьо-черни на цвят, с белезникав восъчен налеп. Расте по сухи и каменливи места, главно в планините до 1700 м н.в. Използват се клонките и месестите шишарки.

- **Лавровишня - *Laurocerasus officinalis*** - вечнозелен храст или малко дръвче, с височина до 1,5 метра. Разпространението ѝ е свързано с буковите гори. Предпочита северните склонове. Използват се листата, които се берат по време на цъфтеж. Действа болкоуспокояващо. В повишени дози билката е отровна! Приема се само под лекарско предписание!

- **Обикновена луличка - *Linaria vulgaris*** - многогодишно тревисто растение с вретеновиден корен. Расте по тревисти места, край пътища и орници, в покрайнини и храсталаци, и изредени горички, както и като плевел в окопните култури със слята повърхност. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- **Птиче просо – *Lithospermum officinale*** - многогодишно тревисто растение с вретеновиден корен, с изправено и разклонено към върха си стъбло. Цветовете са кремаво-бели. Плодът е яйцевидно орехче. Среща се в посеви и тревисти места до 1400 м н.в. Използват се семената, листата и връхните съцветия.

- **Лечебна комунига - *Melilotus officinalis*** - двугодишно растение. Расте по влажни тревисти места в границите на естествената растителност или по нарушени терени край пътища и селища, в низините и предпланините до към 800 м н.в. Използва се във фитотерапевтичната практика, само под лекарски контрол.

- **Пипериче - *Persicaria hydropiper*** - едногодишно растение. Расте из влажни мочурливи места край езера, реки, потоци, канали, изкопи и като плевел в оризища, окопни култури, и зеленчукови градини. Използва се във фитотерапевтичната практика, народната медицина, в хранително-вкусовата промишленост (като подправка и за оцветяване). Медоносно и фуражно растение.

- **Мехунка - *Physalis alkekengi*** - многогодишно тревисто растение. Расте из сенчести храсталаци и влажни местообитания. Използва се във фитотерапевтичната практика, само под лекарски контрол.

- **Сладка папрат - *Polypodium vulgare*** - многогодишно тревисто растение с хоризонтално, пълзящо коренище, често разположено и над земята. Размножава се със спори. Расте по влажни, сенчести каменливи места в горите из цялата страна. Използва се коренището.

- **Трепетлика - *Populus tremula*** - дърво с гладка, зелена кора, достигащо до 30 м височина. Короната е широка и рехава. Листата са закръглени, триъгълни или ромбовидни, на дълги дръжки. Цъфтежът е преди разлистването. Плодът е разпуклива кутийка, семената са с хвърчилка. Расте из гори, сечища и пожарища, предимно в планините докъм 1800 м н.в. Използват се кората, дървесината и листата в свежо състояние.

- **Горско прозорче - *Potentilla erecta*** - многогодишно тревисто растение с почти хоризонтално, дебело, възлесто коренище. Цветът е жълт. Расте из мочурливи и влажни ливади в предпланините и планините, от 500 до 2800 м н.в. Използват се коренищата.

- **Пълзящо прозорче - *Potentilla reptans*** - многогодишно тревисто растение. Расте по тревисти места, край селища, долове, реки и потоци. Използва се във фитотерапевтичната практика и народната медицина.

- **Орлова папрат - *Pteridium aquilinum*** - многогодишно тревисто растение с едри листа, дълги до 2 метра. В народната медицина се използват коренищата и листата.

- **Лечебна медуница - *Pulmonaria officinalis*** - многогодишно тревисто, грубовлакнесто растение. Расте из сенчести, храсталачни и умерено влажни широколистни гори главно в предпланините и планините. Събират се листа и цъфтящи надземни части. Използват се във фитотерапевтичната практика.

- **Зърника - *Rhamnus catharticus*** - храст или неголямо дърво, с къси клонки, някои от които бодливи. Цветовете са зеленикави, по 10-15 в пазвите на листата. Плодът е сочен, костилков, черен и лъскав. Среца се из храсталаци, край реките докъм 1200 м н.в. Цъфти през юни. В медицината се използват плода, листата и кората.

- **Обикновен киселец - *Rumex acetosa*** - многогодишно двудомно растение. Расте по влажни поляни, ливади и тревисти места из цялата страна докъм 2300 м н.в. Събират се листа и млади стъбла преди началото на цъфтежа. Използват се в народната медицина и фитотерапевтичната практика, като зеленчук в свежо или преработено състояние.

- **Бодлив залист - *Ruscus aculeatus*** - ниско, вечнозелено храстче със силно разклонено гладко стъбло, с пълзящо коренище. Плодът е месеста червена ягода. Среца се в гори и храсталаци до към 900 м н.в. Използват се коренищата и листата.

- **Дебрия - *Sanicula europaea*** - многогодишно тревисто растение с изправено, гладко, тънко стъбло. Коренището е възлесто и нишковидно. Цветовете са събрани в сложен сенник. Има силен мирис и горчив вкус. Използва се цялото растение.

- **Лечебно сапунче - *Saponaria officinalis*** - многогодишно растение с пълзящо коренище. Расте по песъчливи и чакълести места край реки, потоци и ж.п. линии, по диги на канали, в храсталаци и други. Използва се в билколечението.

- **Балканска чубрица - *Satureja pilosa*** - многогодишно тревисто растение или полухраст с височина до 50 см. В основата си стъблото е голо, с две влакнести линии. Цветовете са 3-5, в пазвите на листата, образуващи класовидно съцветие. Плодът е орехче. Расте по варовитите склонове на Стара планина и Родопите. Използват се цъфтящите върхове.

- **Живениче - *Scrophularia nodosa*** - многогодишно тревисто растение с подземно хоризонтално коренище с грудки. Расте из горски, влажни, сенчести места, изкопи, край пътища, по заливни крайречни тераси. Сенкоиздръжлив мезофит. Събират се коренища след узряване на плодовете. Използват се във фитотерапевтичната практика. Употребява се само под лекарски контрол.

- **Лютивa тлъстига - *Sedum acre*** - многогодишно тревисто растение с разклонено в основата си пълзящо стъбло. Коренчето е тънко и пълзящо. Листата са месести, сочни и овални. Имат парлив вкус. Расте по сухи и камеливи места до 2000 м н.в. В съвременната медицина се употребява надземната част.

- **Черно кучешко грозде - *Solanum nigrum*** - едногодишно тревисто растение. Расте по изоставени буренливи и необработени места, градини, покрай пътища, огради като плевел и бурен в цялата страна. Използва се в народната медицина, само под лекарски контрол.

- **Горски енчец - *Solidago virgaurea*** - многогодишно тревисто растение с късо коренище. Стъблото му е изправено, преминава в крилата дръжка. Цветовете са събрани в цилиндрични кошнички, в гроздовидно или метличесто съцветие. Плодът е ресничеста хвърчилка. Коренището е възлесто. Расте из храсталаци и редки гори, по тревисти и скални места до 2300 м н.в. Използва се цялото растение.

- **Офика - *Sorbus aucuparia*** - дърво. Расте върху различни типове почви, но предимно върху добре дренирани, единично или на малобройни групи. Събират се плодовете от септември до

падане на първите снегове. Използват се във фитотерапевтичната практика. Отровно при предозиране - употреба само под лекарски контрол!

- **Черен оман - *Symphytum officinale*** – многогодишно тревисто растение с крехък корен. Стъблото е изправено, в горната си част расклонено, ръбесто и грававо. Цветовете са виолетови, рядко розови или бели. Плодът е лъскаво черно орехче. Среща се по влажни места из крайречни храсталаци, край огради и пътеки из низините и предпланините. Използва се корена.

- **Върбинка - *Verbena officinalis*** - многогодишно тревисто растение с изправени или възходящи стъбла. Среща се във всички части на страната.

Расте по влажни и умерено влажни и буренливи места в низините и планините, до към 1000 м н.в. Използва се в официалната и народната медицина.

- **Вратига - *Tanacetum vulgare*** - многогодишно тревисто растение. Расте из храсталачни места, разредени гори, горски покрайнини и поляни, из сечища, тревисти и каменисти места, като елемент на естествената растителност, по-рядко вторично по изоставени буренливи места. Среща се в разредени съобщества на дъб, бук, бял бор, смърч и други. Популациите са с мозаечна структура, на места значително плътни. Използва се във фитотерапията.

- **Великденче - *Veronica officinalis*** - многогодишно тревисто влакнесто растение с тънко, пълзящо коренище. Среща се из цялата страна, особено в умерено влажните гористи и храсталачни места. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- **Червена калина - *Viburnum opulus*** - храст, силно разклонен, висок до 4 метра. Цветовете са бели, събрани в щитовидни съцветия. Среща се из гори и храсталаци, главно в планините, почти до 2000 м н.в. Използва се кората, понякога и цветовете.

- **Зимзелен - *Vinca minor*** - многогодишно тревисто растение с пълзящи стъбла. Листата са вечнозелени, кожести. Цветовете са синьо-виолетови. Среща се из храсталаци и по-сухи каменисти места, предимно по варовити терени в цялата страна до 1300 м н.в. Отглежда се като декоративно растение. Използват се листата.

- **Миризлива теменуга - *Viola odorata*** - многогодишно тревисто растение. Расте по влажни и умерено влажни, каменисти, песъчливи и тревисти места, край потоци и реки. Използва се във фитотерапията, парфюмерийната промишленост и като декоративно растение.

- **Трицветна теменуга - *Viola tricolor*** - двегодишно или едногодишно тревисто растение. Расте из ливади и тревисти места, пасища, храсталаци, като плевел из ниви и градини, лозя, в низините, предпланините и планините до към 1800 м н.в. Използва се във фитотерапията.

- **Бял имел - *Viscum album*** - малък полупаразитен храст, вечно зелен, вилужно разклонен. Прикрепва се към растението гостоприемник посредством т.н. хаустории и използва от тях вода и минерални соли, а фотосинтезира самостоятелно. Плодът е топчеста бяла ягода с дребни лепкави семена. Среща се из цялата страна. Използват се листата.

- **Горска ягода - *Fragaria vesca*** - многогодишно тревисто растение с хоризонтално или косо люспесто коренище. Расте масово в разсветлените гори от бял бор, също из храсталаци, сечища и тревисти места и по-рядко по поляните сред горите. Плодоноси през юни - септември и се размножава предимно вегетативно чрез столови. Възобновителния ритъм е добър, дори в условията на ползване.

- **Теснолистен живовляк - *Plantago lanceolata*** - многогодишно тревисто растение със силно разклонено коренище. Расте из ливади, пасища, по сухи и умерено влажни, тревисти и песъчливи места, край пътища, като плевел в градини, лозя и окопни култури. Използва се във фитотерапевтичната практика. При вътрешна употреба са възможни отравяния.

- **Широколистен живовляк - *Plantago major*** - многогодишно тревисто растение. Расте по влажни, тревисти, песъчливи и наводнени места, край реки, блата, изкопи, край пътища и сечища. Използва се във фитотерапевтичната практика. При вътрешна употреба са възможни отравяния.

- **Обикновена мента (джоджен) - *Mentha spicata complex*** - изправено многогодишно растение с надземни и подземни коренища. Среща се по влажни, тревисти места, край реки и блата, в низините и планините. Култивира се като подправка, но се ползва и за билколечение.

- **Малина - *Rubus idaeus*** - полухраст с изправени, вдървенели стъбла. Расте из храсталаци и като подлес в широколистни и иглолистни гори, а понякога образува самостоятелни съобщества на територията на сечища, ветровали, пожарища, край пътища и други. Използва се във фитотерапията, като билка в народната медицина, като суровина в хранително-вкусовата промишленост, както и в домакинството - за сиропи, сладка, конфитюри и други.

- **Къпина - *Rubus sp.*** – подрод храсти от сем. Розоцветни. В България растат 45 – 50 вида, предимно в равнинни местности, по сухи хълмове, гори, сечища, храсталаци и по скалистите части на планините. Стъблата са бодливи, пълзящи, дъговидно извити, до 2 м височина. Листата са текоперести. Цветовете са бели или розови. Плодът е сборен, съставен от многобройни орехчета, тъмnochервен до черен след като узрее. Използват се неразтворените цветове, листата, крехкото стъбло и плодовете.

- **Подбел - *Tussilago farfara*** - многогодишно тревисто растение. Расте по насипи, влажни брегове, край канали, изоставени места на глинеста почва, в границите на естествената растителност, но на отворени участъци с нарушена растителност. На места се развива като заплевител из влажни зеленчукови и овощни градини. Има фитотерапевтично приложение.

- **Смрадлика - *Cotinus coggygria*** - храст, рядко ниско дърво. Расте по сухи и каменисти почви из храсталаци, в дъбови гори, предимно върху варовици, в равнините и предпланинските райони. Образува и самостоятелни вторични съобщества на мястото на унищожените дъбови и други гори. Листата на смрадликата са особено ценни, защото съдържат до 25% дъбилни вещества, етерични масла, флавоноиди и др. Използва се във фитотерапевтичната практика, парфюмерията, като багрило и като декоративно растение. При вътрешно използване е отровно. Употреба само под лекарски контрол!

- **Обикновена шипка - *Rosa canina*** - храст, с дъговидно извити клони. Расте из храсталаци, тревисти терени, покрай речни тераси и потоци, по синорите, из пустеещи селскостопански земи, в покрайнините на горите и други. Тя е доста устойчив вид и може да се срещне както на много бедни месторастения и скални терени, така и върху дълбоки плодородни почви. Обилно плодоноси като плодовете ѝ са особено ценни с голямото си съдържание на витамин С. Използва се във фитотерапевтичната практика, хранително-вкусовата промишленост, в народната медицина, в домашното производство на сиропи, мармалади и други.

- **Драка - *Paliurus spina-christi*** - силно разклонен бодлив храст, висок до 3 метра. Цветовите са жълто-зелени, дребни, събрани в гроздовидни съцветия. Плодът е вдървеняла дисковидна жълто-кафява крилатка. Среща се в почти цялата страна докъм 600 м н.в. Използват се плодовете.

- **Бял трън - *Silybum marianum*** - едногодишно или двугодишно растение с право, неразклонено или слабо разклонено стъбло, високо до 1,5 метра. Цветовите са в кошнички, пурпурночервени. Плодовете са с хвърчилки от бели власинки. Среща се по пътища и около изоставени сгради докъм 1300 м н.в. Използват се листата, корените и семената.

- **Зимен дъб - *Quercus petraea*** - дърво достигащо до 40 м. Това е най-често срещания дъб в България. Среща се докъм 1600 м н.в. Използва се кората.

- **Бяла върба - *Salix alba*** - едnodомно дърво, високо до 25-30 м, с широка корона и надлъжно напукана кора. Расте по влажни и блатисти места, край потоци, реки, блата и езера, из крайбрежните гори и храсталаци, заедно с други видове върби и тополи. Използва се във фитотерапевтичната практика. Кората съдържа алкалоида салицил, основна съставка на аскорбиновата киселина (аспирин).

- **Бяла бреза - *Betula alba*** - дърво с кора на характерни бели и черни петна. Листата са ромбовидни или сърцевидни, на дълги дръжки. Цветовите са събрани в реси. Плодът е крилато орехче. Среща се в цялата страна в иглолистни и широколистни гори, сечища и по скалистите места. Тя е най-светлолюбивия широколистен вид. Изкачва се до 2000 м н.в. Използват се пъпките, кората, сокът рано напролет и листата.

- **Мъждрян - *Fraxinus ornus*** - храст или дърво до 15 метра. Среща се доста често в страната. Расте по каменистите склонове на дефилетата при пълно слънчево осветление.

Видът е силно пластичен. Издържа добре засушаванията, понася засенчванията и е непридирчив към почвените условия. Често формира самостоятелни съобщества. Кората се използва като суровина във фармацевтичната промишленост за производство на ескулин.

- **Паричка - *Bellis perennis*** - Многогодишно тревисто растение без надземно стъбло и с пълзящо коренище. Листата са събрани в приосновна розетка. Цветовите са събрани в съцветие кошничка. Плодът е хвърчилка. Расте по тревисти места и храсталаци в цялата страна до 1400 м н.в. Използват се листата и цветовете.

- **Обикновен повет - *Clematis vitalba*** - многогодишно катерливо или увивно растение. Расте из горите и храсталаци предимно на влажни места, от морското равнище до 1000 м н.в. Светлолюбив мезофит. Събират се листата, корените и цветовете от юни до август. Използват се във фитотерапевтичната практика.

- **Обикновен дрян - *Cornus mas*** - храст с кафявозеленикави клонки. Расте разпръснато или групово в смесени дъбови гори, където се явява като подлес, както и из храсталаци и скалисти склонове върху различни почви. Плодовете на дряна съдържат глюкозиди, плодови киселини, витамини и други полезни вещества. Плодоноси рядко. Използва се във фитотерапията.

- **Кукувича прежда - *Cuscuta europaеа*** - едногодишно безхлорофилно паразитно растение, увиващо се около гостоприемника и прикрепващо се за него. Паразитира по различни тревисти растения и храсти. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- **Критски ветрогон - *Eryngium creticum*** - Многогодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид. Расте по сухи, тревисти места, пасища и храсталаци с бедни почви до 300 м н.в. Размножава се със семена.

- **Елшовиден зърнастец - *Frangula alnus*** - храст, висок 1-3 м, или дърво, високо 5-7 м. Расте из влажните, крайречни храсталаци и редки горички, край блата, реки и потоци. Среща се

рядко в низините и планините из цялата страна до 1000 м н.в. Събира се кората през април-май и зрелите плодове последователно през август и септември. Използват се във фитотерапевтичната практика.

- **Жълтуга - *Genista tinctoria*** - силно разклонен храст или полухраст, достигащ височина 30-60 см. Цветовете са жълти, събрани в рехави, гроздовидни съцветия. Плодът е дълъг тъмнокафяв боб. Расте из храсталаци и просветлени гори до 1500 м н.в. в цялата страна. Използват се цъфтящите и облистени върхни части.

- **Кръвен здравец - *Geranium sanguineum*** - многогодишно тревисто растение с вечнозелени, силно нарязани листа и разклонено коренище. Расте по сухи, тревисти и каменливи места, из храсталаци и горски поляни по цялата страна почти до 2000 м н.в. Използва се коренището.

- **Зловонен здравец - *Geranium robertianum*** - едногодишно тревисто растение с неприятна миризма. Цветовете са розово-червени. Плодът е разпуклива кутийка. Расте из влажни, сенчести места, гори и храсталаци в цялата страна почти до 2000 м н.в. Използва се надземната част.

- **Бръшлян - *Hedera helix*** - вечнозелено, увивно или пълзящо растение, с адвентивни коренчета на стъблата. При подходящи условия бръшлянът се среща във всички части на страната. Расте из храсталаците, поляните и разсветлените гори. Отровно! Използва се във фитотерапевтичната практика. Употребява се само под лекарски контрол.

- **Голо изсипливче - *Herniaria glabra*** - едногодишно или двугодишно растение. Расте по песъчливи, тревисти и скалисти места, свежи до влажни. Използва се във фитотерапевтичната практика, само под лекарски контрол.

- **Черен блян - *Hyoscyamus niger*** - двегодишно (по рядко едногодишно) тревисто растение с дебел вретеновиден корен. Расте по сметища, буренливи места, край огради, пътища, изоставени зеленчукови градини и терените, които обилно се наторяват с естествен тор. Използва се в билколечението, само под лекарски контрол.

- **Дяволска уста - *Leonurus cardiaca*** - многогодишно тревисто растение с вдървено коренище. Среща се като рудерално растение, единично или образува по-големи групи край селища, бунища, пътища, в края на синуриите, сред храсталаци, пасища и горски поляни. Използва се в официалната и народната медицина.

- **Пчелинок - *Marrubium vulgare*** - многогодишно тревисто растение с четириръбесто стъбло, разклонено в основата, осеяно с власинки и вретеновиден дървенист корен. Цветовете са бели, приседнали, разположени в пазвите на върхните части на стъблото. Плодът е орехче. Среща се покрай пътищата, по хълмисти места. Сухи наклонени терени до 1500 м н.в. Използват се върхните съцветия и листата.

- **Гингер (магарешки трън) - *Onopordon acanthinum*** - едногодишно или двугодишно тревисто растение с височина до 2,5 метра. Стъблото е бодливо, силно разклонено в горната си част, покрито с бели власинки. Цветните кошнички са полукулбовидни, многоцветни, единични или разположени по 2-3 на върха на стъблото. Обитава сухи, каменливи места, в населените места или като плевел в нивите докъм 1500 м н.в. Използват се кошничките.

- **Червен божур - *Paeonia peregrina*** - многогодишно тревисто растение с късо и вретеновидно надебелени, грудковидни корени. Цветовете са тъмно- или светлочервени, рядко розови. Плодът е сборен, съставен от 203 кадифено-мъхести мехунки. Семената са черни и лъскави. Расте из храсталаци и редки гори по каменисти и тревисти места из цялата страна до 1000 м н.в. Използват се корена, венчелистчетата и семената.

- **Лечебна иглика - *Primula veris*** - многогодишно тревисто растение. Расте из храсталаци, по горски поляни, покрайнините и в разредените широколистни гори, а на места навлиза и в иглолистния пояс. Събират се листата, цветовете и коренищата. Използват се във фитотерапевтичната практика и за приготвяне на фитопрепарати.

- **Левурда - *Allium ursinum*** - многогодишно тревисто луковично растение. Стъблото е тристенно, обхванато в основата от листни влагалища. Листата са две. Съцветието е полукулбовиден сенник. Цветовете са бели, плодът е тригнездна кутийка. Расте из сенчести широколистни гори в цялата страна докъм 1200 м н.в. Използват се луковиците.

- **Черна елша - *Alnus glutinosa*** - дърво. Расте край потоците и някои водоеми, от низините до долния планински пояс, докъм 1000 м н.в. Светлолюбиво дърво. Събират се шишарковидните женски съцветия. Използват се в фитотерапевтичната практика.

- **Обикновен пелин - *Artemisia absinthium*** - многогодишно тревисто растение с характерна силна миризма. Расте по изоставени и затревени терени край селища, пътища, ж.п. линии и други, или из разредени гори и храсталаци. Използва се в билколечението.

- **Змийско мляко - *Chelidonium majus*** - многогодишно тревисто растение с гъст, оранжев, млечен сок. Расте на каменисти, сенчести или открити влажни места, в храсталаци, на рудерализирани места край селища и в тях, в разредени гори, градини, по изоставени места до 1500 м н.в. Събират се надземните части във фаза на цъфтеж и в началото на

плодообразуването. Използват се във фитотерапията, народната медицина. Приложението му във фитотерапията изисква лекарски контрол.

- **Синя жлъчка - *Cichorium intybus*** - многогодишно тревисто растение. Среща се из цялата страна. Расте из ливади, изоставени и буренливи места, край селища, пътища, ж.п.линии, като плевел в градини, лозя и окопни култури, в низините и планините от морското равнище до към 1000-1500 м н.в. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- **Вълнест напръстник - *Digitalis lanata*** - двегодишно до многогодишно тревисто растение. Расте по сухи до умерено влажни тревисти и каменисти места, из храсталаците и в крайнините на редките широколистни гори. Събират се листата през фазите пъпкуване и цъфтеж. Използват се във фитотерапевтичната практика и народна медицина. Употреба само под контрол на лекар - при предозиране са възможни отравяния.

- **Жълт кантарион (звъника) - *Hypericum perforatum*** - многогодишно тревисто растение с хоризонтално, пълзящо коренище. Расте по сухи, тревисти, каменисти и храсталачни месторастения, в разредени гори и сечища, по необработваеми места, край пътища. Светлолюбив ксерофит - ксеромезофит. Събира се горната част на стъблото с листата и цветовете. Използва се във фармацевтичната промишленост, фитотерапевтичната практика, в ликьорената и кожухарската промишленост. Най-много употребявана билка.

- **Блатно кокиче - *Leucojum aestivum*** - включено е в Приложение 4 от закона за биологичното разнообразие и е под специален режим на опазване и регулирано ползване. Събират се надземните части през цъфтежа. Използват се като суровина за производство на алкалоида галантамин. Употреба само под лекарски контрол!

- **Мащерка - *Thymus vulgaris*** - полухрастче, високо до 20 см. Расте по тревисти места, край пътища и орници, в покрайнини и храсталаци и разредени горички. Използват се листата и цветовете. Събират се от април до октомври. Използва се във фитотерапевтичната практика

- **Обикновен риган - *Origanum vulgare*** - многогодишно тревисто растение. Среща се из цялата страна. Расте из храсталаци, разредени гори и горски поляни от низините до 2000 м н.в. Използва се в парфюмерията и фитотерапията.

- **Чобанка - *Petasites hybridus*** - многогодишно тревисто двудомно растение. Расте по влажни, каменисти, песъчливи и тревисти, крайпоточни и крайречни места. Използва се във фитотерапията.

- **Голяма телчарка - *Polygala major*** - многогодишно тревисто растение. Расте из ливади, по тревисти места и в храсталаци, на варовит терен. Използва се във фитотерапията.

- **Пача трева - *Polygonum aviculare*** - едногодишно тревисто растение. Расте като плевел в посеви, както и по тревисти места край селищата, по синорите, пътищата и дори по утъпкани терени от крайбрежието до към 1200 м н.в. Използва се във фитотерапията.

- **Трънка - *Prunus spinosa*** - храст със силно разклонено стъбло. Расте из храсталаци, по синори, пасища, пустеещи места, край пътища, в покрайнините на дъбови гори. Дребноплодно растение. Понякога образува самостоятелни храстови съобщества. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- **Жълтурче - *Ranunculus ficaria*** - многогодишно тревисто растение. Расте по влажни ливади, из храсталаците и широколистните гори. Сенкоиздръжлив вид, с известно предпочитание към разсветлените места. Използва се в народната медицина.

Видове растения с особен статус:

- **Бяла ела - *Abies alba*** - вечнозелено, иглолистно дърво. Достига височина 40-50 метра. За района на стопанството е рядък вид

- **Червена съсънка - *Anemone pavonina*** - многогодишно тревисто растение. Обитава разредени гори и храсталаци. Защитен вид.

- **Румелийска звъника - *Hypericum rumeliacum*** - многогодишно тревисто растение. Балкански ендемит. Обитава сухи, каменливи, предимно варовити места.

- **Паяковидна пчелица (орхидея) - *Ophrys mammosa*** - многогодишно тревисто растение. Расте по сухи, каменливи и тревисти места, и в храсталаците, на варовит терен. Защитен вид.

- **Благороден лопен - *Verbascum nobile*** - Български ендемит. Отразен в Червената книга, като застрашен вид.

- **Багрилна айважива - *Alkanna tinktoria*** - тревисто многогодишно гъстовлакнесто растение. Среща се ограничено в някои райони на страната, включително Свиленградско. Расте по сухи, каменисти и храсталачни места до 1000 м н.в. Корените събрани след приключване на вегетацията се използват в официалната и народната медицина.

- **Блатен аир - *Acorus calamus*** - многогодишно тревисто растение с височина около 50 см. Естествения му ареал е в Азия и атлантическата част на Северна Америка. У нас е отглеждан и впоследствие подивял. Обитава мочурливи места край реките. Използват се коренищата. Трябва да се внимава при събирането, защото всичките му разновидности с изключение на

диплоидния съдържат канцерогенния и плодотворен алкалоид асарон. Приложение само под лекарско предписание и наблюдение! Защитен е от закона.

- **Златовръх** - *Rhodiola rosea* - защитен вид, двудомно многогодишно растение; среща се в райони до 2200 м н. в. От един корен израстват по няколко издънки. Достига 5-35 см височина.

В сухите коренища се съдържат много етерични масла от основните химични класове въглеводороди, алкохоли и др., като са идентифицирани повече от 80 летливи съединения. Подобрява физическото и психическо състояние и способства за намаляване на умората.

Видове растения, включени в Червената книга на Р. България с категория рядък вид:

- **Тракийска класица** - *Alopecurus thracicus* - едногодишно тревисто растение, рядък вид, български ендемит, защитен. Расте върху наносни почви. Размножава се със семена.

- **Полегнал изолепис** - *Isolepis supina* - едногодишно тревисто растение, рядък, защитен вид. Среща се из разливи на реки и в блатата докъм 150 м н.в. Размножава се със семена.

- **Теснолистен ручейник** - *Sium sisarum* - многогодишно тревисто растение, рядък вид. Расте край блатата и мочурища до около 500 м н.в. Популациите са изградени от малко на брой, разпръснати на относително голямо разстояние индивиди. Размножава се със семена.

- **Обикновен тис (отровачка)** - *Taxus baccata* - иглолистно дърво, което често се развива като храст, със сивокафява кора на стъблото. Иглиците са лъскави, тъмнозелени, а отдолу по светли, матови. Зрелите семена имат месестата обвивка (арилус) с яркомалиновочерв цвят. Тя е сладка, служи за храна на птиците и е единствената неотровна част на растението. У нас се среща в почти всички планини, но е представен с единични екземпляри или малки групи при надморска височина от 1100 - 1200 метра. Тисът достига възраст до 4000 години. Листата и младите клонки се използват в народната медицина при нервни и сърдечни заболявания и при простуда, а от съдържащите се в тъканите отровни вещества се разработват противотуморни лекарствени препарати. Защитен от закона вид, използва се и за озеленяване.

Видове растения, включени в Червената книга на Р. България с категория застрашен от изчезване вид:

- **Игликова айважива** - *Alkanna primuliflora* - застрашен от изчезване, балкански ендемит, защитен вид.

- **Лимодорум** - *Limodorum abortivum* - многогодишно тревисто растение. Обитава широколистни гори, храсталаци и поляни, застрашен вид, защитен от закона.

- **Гризебахова кутявка** - *Moehringia grisebachii* - многогодишно тревисто растение, застрашен вид. Среща се по сухи, варовити, каменисти и тревисти места. Размножава се със семена. Има добри възобновителни възможности.

- **Източна челебитка** - *Nigella orientalis* - едногодишно тревисто растение, застрашен от изчезване и защитен вид. Среща се по сухи, тревисти и каменисти места на варовит терен. Размножава се със семена.

- **Чуждестранен щпорец** - *Delphinium peregrinum* - едногодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид. Расте по тревисти места и храсталаци на сухи и бедни почви в равнините и ксеротермичния дъбов пояс. Размножава се със семена. Има добри възобновителни възможности.

- **Костова тлъстига** - *Sedum kostovii* - многогодишно или едногодишно тревисто растение, застрашен от изчезване и защитен вид, български ендемит. Включен е в европейския списък на редките, застрашените и ендемичните растения с категория рядък. Расте по пясъчливи и каменисти места и горски поляни. Среща се в чисти или в смесени съобщества. Размножава се вегетативно и със семена. Има добри възобновителни възможности.

- **Етненска тлъстига** - *Sedum aetnense* - едногодишно тревисто растение. Расте по пясъчливи и каменисти места, отразен в Червената книга като застрашен.

- **Азиатска каменоломка** - *Saxifraga mollis* - многогодишно тревисто растение, застрашен от изчезване и защитен вид. Среща се по каменисти и тревисти места в ксеротермичния дъбов пояс. Размножава се със семена и вегетативно.

- **Остроцветна дзука** - *Juncus acutiflorus* - многогодишно тревисто растение, застрашен вид. Среща се върху наносни пясъци и влажни места край реки, от 50 до 750 м н.в., единично или на твърде малки групи. Размножава се със семена.

- **Спелтовиден егилопс** - *Aegilops speltoides* - едногодишно тревисто растение, застрашен вид. Обитава сухи тревисти места и изоставени обработваеми площи от 50 до 200 м н.в. в малки популации. Размножава се със семена.

- **Блатно кокиче** - *Leucium aestivum* - многогодишно луковично растение. Застрашен вид. Разпространено е покрай реките Дунав, Марица, Тунджа, Камчия, Ропотамо и др. Обитава мочурливи и периодично заливани ливади, крайречни разредени гори и по поречията. Някои от популациите му са със значителна численост. Размножава се със семена и вегетативно.

- **Оливиеров минзухар - *Crocus olivieri*** - многогодишно тревисто растение с грудковидна луковица, застрашен от изчезване, балкански ендемит, защитен от закона. Расте по сухи, припечни, тревисти места и разредени храсталаци в хълмистите равнини и ксеротермичния дъбов пояс. Участва в състава на съобщества заедно с видове като садина, белизма, типец, теснолистен клин и други. Популациите са многочислени. Размножава се със семена и вегетативно (с дъщерни грудколуковици). Има добра жизненост.

- **Бяла лупина - *Lupinus albus*** - едногодишно тревисто растение, застрашен вид, защитен от закона. Расте по откритите и пустеещи места на силно излужени и оподзолени канелени горски почви. Размножава се със семена. Има сравнително добри възможности.

- **Кълбеста детелина - *Trifolium globosum*** - едногодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид. Среща се по сухи тревисти места (до 150 м н.в.), в популации с малка плътност. Размножава се със семена.

- **Грудков здравец - *Geranium tuberosum*** - многогодишно тревисто растение, застрашен вид. Обитава тревисти, каменисти и храсталачни места (докъм 800 м н.в.). Среща се единично или в малки популации. Размножава се със семена и вегетативно.

- **Андрахне - *Andrachne telephoides*** – полухраст, застрашен вид. Обитава сухи, тревисти места и полянки в разредени гори и храсталаци с участие на космат дъб, цер и драка, върху канелени горски почви докъм 200 м н.в. Размножава се със семена. Има добри възобновителни възможности.

- **Прешленолистен надводник - *Elatine alsinastrum*** - едногодишно тревисто растение, застрашен вид. Включен е в европейския списък на редките, застрашените и ендемичните растения с категория уязвим. Расте по мочурища, блатата, бавнотечащи води и силно овлажнени почви. Популациите са изградени от малко на брой, пръснати на сравнително голямо разстояние индивиди. Размножава се със семена.

- **Ехинофора - *Echinophora sibthorpiana*** - многогодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид. Расте по сухи, каменисти места на плитки, ерозираны и излужени канелени горски почви до около 300 м н.в. Размножава се със семена, но възобновителната му способност е слаба.

- **Кръглолистен трибел - *Smyrniotum rotundifolium*** - двегодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид. Среща се из гори и храсталаци в предпланините и долния планински пояс на излужени канелени горски почви. Има оптимално развитие и добра плътност на популациите. Размножава се със семена. Жизнен вид с добри възобновителни възможности при наличие на типичните за него месторастения.

- **Жълта урока - *Vupleurum flavum*** - едногодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид, балкански ендемит. Среща се по сухи, тревисти, песъчливи и каменисти места, пасища и пустеещи земи, най - често в низините, по - рядко в планините до 800 м н.в. Размножава се със семена.

- **Морковидна стефанофия - *Stefanoffia daucoides*** - двегодишно тревисто растение, застрашен от изчезване и защитен от закона вид. Расте по сухи, тревисти места и храсталаци от 50 до 300 м н.в. Размножава се предимно със семена. Има добри възпроизводителни възможности, но се възобновява сравнително бавно.

- **Стълбчесто паче гнездо - *Anchusa stylosa*** - едногодишно тревисто растение, застрашен вид. Среща се по сухи, тревисти и каменисти места до 300 м н.в. Размножава се със семена.

- **Върбинкова какула - *Salvia verbenaca*** - многогодишно тревисто растение с късо коренище, застрашен от изчезване вид. Расте по тревисти, буренливи места в равнините и долния планински пояс. Образува плътни популации. Размножава се със семена. Има добри възобновителни възможности.

- **Одрински лопен - *Verbascum adrianopolitanum*** - двегодишно тревисто растение, застрашен от изчезване и защитен от закона вид, балкански ендемит. Включен е в европейския списък на редките, застрашените и ендемичните растения с категория рядък. Расте по сухи, тревисти и каменисти места, на припечи и из редки дъбови гори върху варовикова или гранитна основна скала на излужена канелена горска и хумусно-карбонатна почва. Среща се рядко, с единични екземпляри. Размножава се със семена. Има добри възпроизводителни възможности, но се възобновява бавно.

- **Беззащитна метличина - *Centaurea inermis*** - двегодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид, български ендемит. Среща се по сухи, тревисти места с канелени горски почви, в пояса на ксерофилните дъбови гори. Размножава се със семена. Има ограничени възобновителни възможности.

- **Френска дрипавка - *Crepis nicaeensis*** - двегодишно тревисто растение, застрашен от изчезване вид. Среща се из разредени дъбови гори, храсталаци и тревни съобщества докъм 300 м н.в. Размножава се със семена.

- **Благороден лопен - *Verbascum nobile*** - български ендемит. Отразен в Червената книга, като застрашен вид.

- **Жешля - *Acer heldreichii*** – балкански ендемит, застрашен от изчезване, терциерен реликт, светлолюбив, привързан към прохладен и влажен климат, предпочита дълбоки, плодородни почви, достига горната граница на гората.

Лечебните растения в естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от видове лечебни растения.

ДГС „Клисура“, съвместно с РИОСВ гр. Пловдив и други обществени организации, трябва да организира контрола при добиване на лечебните растения, съгласно чл.50, ал.4 от Закона за лечебните растения.

Отрицателно действащи фактори

Изсичане на горите - влияе отрицателно на голям брой горски видове, като се унищожават популации, прекъсва се обмена на генетична информация, поради фрагментация на местообитанията. Особено голата сеч унищожава разнообразието на дървесни и храстови видове, като най-уязвимите са шестил, явор, турска леска, планински клен, хиркански клен, полски клен, дива череша, киселица, дива круша, брекина, скоруша, различните видове чашкодряни и др.

Залесяване с иглолистни култури - създавани са върху каменливи терени на мястото на ксеротермични тревни и храстови съобщества, но също така и на мястото на смесени букови, буково-дъбови, буково-габъррови и дъбово-габъррови формации т.е. тези култури се изграждат на мястото на най-богатите хабитати в района. Загубите на биоразнообразие, особено когато се засаждат обширни гъсти масиви, без да се оставят рефугиуми за естествената флора и фауна, са огромни. Иглолистните насаждения влияят върху растителността и на съседните територии, тъй като те потребяват значително количество влага и предизвикват засушаване на целия район около тях. Залесяването с иглолистни трябва да се ограничава върху бедни месторастения, ерозирани терени или площи, където се извършва рекултивация на терена.

Горски пожари - в района те са сериозен екологичен фактор върху биоразнообразието от исторически времена като в малки мащаби, независимо от унищожаването на конкретни находища на отделни видове, имат и положително значение, защото осигуряват място за по-светлолюбиви или по-неконкурентноспособни видове.

Лечебните растения и естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване устойчивото им ползване като част от естествения растителен генофонд. Опазването трябва да се извършва чрез система от мерки и дейности, целящи запазване на биологичното разнообразие и ресурси. Трябва да се обърне специално внимание на режима.

Показаната по-долу справка дава най-обща представа за състоянието на някои видове в района на ДГС „Клисура“:

Таксономично наименование		Статут на вида			
Българско	Латинско	Често	Нормално	Рядък	Защитен
Гръмотрън	<i>Ononis sp.</i>	+	-	-	-
Горочвет	<i>Adonis vernalis</i>	-	-	+	+
Дилянка	<i>Valeriana officinalis</i>	-	-	+	+
Медицинска ружа	<i>Althaea officinalis</i>	-	-	+	+
Девисил	<i>Heracleum sibiricum</i>	-	-	+	-
Бъзак	<i>Sambucus ebulus</i>	+	-	-	-
Глухарче	<i>Taraxacum officinale</i>	+	-	-	-
Троскот	<i>Cynodon dactylon</i>	+	-	-	-
Репей	<i>Arctium lappa</i>	-	+	-	-
Бабини зъби	<i>Tribulus terrestris</i>	-	+	-	-
Блатен айр	<i>Acorus calamus</i>	-	-	+	+
Росопас	<i>Fumaria officinalis</i>	+	-	-	-
Великденче	<i>Veronirium intybus</i>	+	-	-	-
Маточина	<i>Melissa officinalis</i>	-	-	+	-
Обикновено подбиче	<i>Teucrium chamaedrys</i>	-	-	+	-
Бял равнец	<i>Achillea millefolium com.</i>	+	-	-	-
Лайка	<i>Matricaria chamomilla</i>	-	+	-	-
Хвощ	<i>Equisetum arvense</i>	-	+	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

Таксономично наименование		Статут на вида			
Българско	Латинско	Често	Нормално	Рядък	Защитен
Еньовче	<i>Galium verum</i>	-	-	+	-
Лопен	<i>Verbascum densiflorum</i>	-	+	-	-
Черен бяз	<i>Sambucus nigra</i>	-	+	-	-
Червен глог	<i>Crataegus monogyna</i>	-	+	-	-
Липа сребролистна	<i>Tilia parvifolia</i>	+	-	-	-
Слез	<i>Malva sylvestris</i>	-	+	-	-
Шаличе	<i>Alchemilla vulgaris</i>	-	-	+	+
Мено грозде	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	-	-	+	+
Змиярник	<i>Arum maculatum</i>	-	+	-	-
Копитник	<i>Asarum europaeum</i>	-	+	-	-
Изтравниче	<i>Asplenium trichomanes</i>	-	-	+	-
Кисел трън	<i>Berberis vulgaris</i>	-	-	+	+
Ранилист	<i>Betonica officinalis</i>	-	-	+	+
Лудо биле	<i>Atropa belladonna</i>	-	-	+	+
Дива тиква	<i>Bryonia alba</i>	-	+	-	-
Решетка	<i>Carlina acanthifolia</i>	-	-	+	+
Червен кантарион	<i>Centaurium erythraea</i>	-	-	+	-
Чуven	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	+	-	-	-
Мразовец	<i>Colchicum autumnale</i>	+	-	-	-
Момина сълза	<i>Convallaria maialis</i>	-	-	+	-
Обикновена леска	<i>Corylus avellana</i>	-	+	-	-
Наумка	<i>Cynoglossum officinale</i>	-	-	+	-
Мъжка папрат	<i>Dropteris filis mas</i>	-	-	+	-
Боянка	<i>Erysimum diffusum</i>	-	+	-	-
Брястолистно орехче	<i>Filipendula ulmaria</i>	+	-	-	-
Бударица	<i>Galeopsis tetrachit</i>	-	+	-	-
Лазаркия	<i>Galium odoratum</i>	-	+	+	-
Градско омайниче	<i>Geum urbanum</i>	-	+	-	-
Сиротица	<i>Gratiola officinalis</i>	-	-	+	-
Кукурмяк	<i>Helleborus odoratus</i>	-	+	-	-
Рунянка	<i>Hieracium pilosella</i>	-	+	-	-
Хмел	<i>Humulus lupulus</i>	-	-	+	-
Багривно подрумниче	<i>Anthemis tinctoria</i>	-	-	+	-
Обикновена хвойна	<i>Juniperus communis</i>	+	-	-	-
Сибирска хвойна	<i>Juniperus sibirica</i>	-	+	-	-
Лавровишня	<i>Laurocerasus officinalis</i>	-	-	+	-
Луличка	<i>Linaria vulgaris</i>	-	+	-	-
Полско птиче просо	<i>Lithospermum arvense</i>	-	+	-	-
Лечебно птиче просо	<i>Lithospermum officinale</i>	-	-	+	-
Лечебна комунига	<i>Melilotus officinalis</i>	+	-	-	-
Пипериче	<i>Persicaria hydropiper</i>	-	-	+	-
Мехунка	<i>Physalis alkekengi</i>	-	-	+	-
Сладка папрат	<i>Polypodium vulgare</i>	-	+	-	-
Трепетлика	<i>Populus tremula</i>	-	-	+	-
Горско прозориче	<i>Potentilla erecta</i>	-	+	-	-
Пълзящо прозориче	<i>Potentilla reptans</i>	-	+	-	-
Орлова папрат	<i>Pteridium aquilinum</i>	-	+	-	-
Лечебна медунца	<i>Pulmonaria officinalis</i>	-	+	-	-
Зърника	<i>Rhamnus catharticus</i>	-	-	+	-
Златовръх	<i>Rhodiola rosea</i>	-	-	+	-
Киселец	<i>Rumex acetosa</i>	+	-	-	-
Залист	<i>Ruscus aculeatus</i>	-	-	+	+
Дебрянка	<i>Sanicula europea</i>	-	-	+	-
Лечебно сапунче	<i>Saponaria officinalis</i>	+	-	-	-
Живениче	<i>Scrophularia nodosa</i>	+	-	-	-
Лютива тлъстига	<i>Sedum acre</i>	-	-	+	+
Черно кучешко грозде	<i>Solanum nigrum</i>	+	-	-	-
Горски енчец	<i>Solidago virgaurea</i>	-	+	-	-
Офика	<i>Sorbus aucuparia</i>	-	-	+	-
Черен оман	<i>Symphytum officinale</i>	-	-	+	-
Вратига	<i>Tanacetum vulgare</i>	+	-	-	-
Върбинка	<i>Verbena officinalis</i>	+	-	-	-
Великденче	<i>Veronica officinalis</i>	+	-	-	-
Калина	<i>Viburnum opulus</i>	-	-	+	-
Зимзелен	<i>Vinca minor</i>	-	-	+	+
Миризлива теменуга	<i>Viola odorata</i>	-	+	-	-
Трицветна теменуга	<i>Viola tricolor</i>	+	-	-	-
Бял имел	<i>Viscus album</i>	-	-	+	-
Горска ягода	<i>Fragaria vesca</i>	-	+	-	-
Широкоп. живовляк	<i>Plantago major</i>	-	+	-	-
Тесноп. живовляк	<i>Plantago lanceolata</i>	-	+	-	-
Мента	<i>Mentha sp.</i>	-	+	-	-
Къпина	<i>Rubus sp.</i>	+	-	-	-
Подбел	<i>Tussilago farfara</i>	-	+	-	-
Тетра	<i>Cotinus coggygria</i>	-	+	-	-
Шипка	<i>Rosa canina</i>	+	-	-	-
Драка	<i>Paliurus spina - christii</i>	-	+	-	-
Трънка	<i>Prunus spinosa</i>	-	+	-	-
Бял трън	<i>Silybum marianum</i>	-	-	+	-
Резене	<i>Foeniculum vulgare</i>	-	-	+	-
Дъб	<i>Quercus sp.</i>	-	+	-	-
Върба	<i>Salix sp.</i>	-	+	-	-
Бяла бреза	<i>Betula pendula</i>	-	+	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

Таксономично наименование		Статут на вида			
Българско	Латинско	Често	Нормално	Рядък	Защитен
Мъждрян	<i>Fraxinus ornus</i>	-	-	+	-
Парички	<i>Bellis perennis</i>	-	-	+	-
Повет	<i>Clematis vitalba</i>	-	-	+	-
Дрян	<i>Cornus mas</i>	-	+	-	-
Кукувича прежде	<i>Cuscuta europea</i>	+	-	-	-
Ветрогон	<i>Eryngium campestre</i>	-	-	+	-
Елшовиден зърнастец	<i>Flangula alnus</i>	-	-	+	+
Жълтуга	<i>Genista tinctoria</i>	-	-	+	-
Здравец	<i>Geranium sanguineum</i>	-	-	+	-
Зловонен здравец	<i>Geranium robertianum</i>	-	+	-	-
Кръвен здравец	<i>Geranium sanguineum</i>	-	+	-	-
Бръшлян	<i>Hedera helix</i>	-	-	+	-
Голо изсипливче	<i>Herniaria glabra</i>	-	-	+	-
Влакнесто изсипливче	<i>Herniaria hirsuta</i>	-	-	+	-
Блян	<i>Hyoscyamus niger</i>	-	-	+	-
Дяволска уста	<i>Leonurus cardiaca</i>	-	+	-	-
Пчелинок	<i>Marrubium vulgare</i>	-	-	+	-
Гингер	<i>Onopordon acanthium</i>	-	+	-	-
Червен божур	<i>Paeonia peregrina</i>	-	-	+	+
Лечебна иглика	<i>Primula veris</i>	-	-	+	+
Левурда	<i>Allium ursinum</i>	-	+	-	+
Черна елша	<i>Alnus glutinosa</i>	-	+	-	-
Балканска пищялка	<i>Angelica paniculata</i>	-	-	+	+
Горска пищялка	<i>Angelica sylvestris</i>	-	-	+	-

В района на ДГС „Клисура“ - се срещат следните диворастващи гъби:

Манатарка - *Boletus edulis*. На цвят е безцветна до тъмнокафява, плодовото месо е твърдо, дебело, бяло, тръбичките бледожълти до жълтозелени. Пънчето бухалковидно, светлокафяво, с бяла релефна мрежа по повърхността. Расте в широколистни и иглолистни гори през VII - IX. Има отровен двойник - Дяволската гъба.

Мрежеста манатарка - *Xerocomus chrysenteron*. На цвят е сивокафява до канелено кафява с мрежовидно напукана повърхност. Плодовото месо е плътно, безцветно и при нараняване посинява. Расте в горите през VII - X.

Пачи крак - шапката при младите е изпъкнала, по-късно вдлъбната, фуниевидна, бледожълта до жълтооранжева, гладка или нагъната отгоре. Ръбът е дебел вълнообразен, често насечен. Плодовото месо е дебело, леко жилаво, жълто с жилки по пънчето. Расте през VI - XI.

Сърнела - *Marolepiota procera*. Младите гъби са яйцевидни, по-късно плоски с изпъкнало връхче, безцветно кафява, покрита с кафяви люспи. Плодовото месо - тънко, бяло, при старите гъби - кожесто. Пластинките са гъсти, крехки и тънки. Пънчето е високо цилиндрично, твърдо, безцветно с кафяви ивици. Расте през VI - XI.

Булка - *Amanita caesarea*. Младите гъби са обвити в покривало. Шапката е жълтооранжева, отгоре гладка и лепкава. Плодовото месо е дебело и жълто. Пластинките са дебели, златистокафяви. Расте в широколистни гори и поляни през VI - X. Казват и още "царицата на гъбите". Отровен двойник - червената мухоморка.

Полска печурка - *Agaricus campester*. Шапката е бледо кафява, отгоре гладка, или с дребни люспи. Ръбът е сраснал с пънчето, по-късно изправен цялостен. Плодовото месо - дебело и бяло, пластинките отначало бледорозови, по-късно кафяви. Пънчето е плътно, бяло с ципест бял пръстен. Расте по ливади и пасища през V - XI. Отровен двойник - бялата мухоморка.

Обикновена масловка - *suilus luteus*. Шапката е кестеняво кафява, отгоре гладка и слизеста. Плодовото месо е бяло или жълтеникаво, а тръбичките жълти. Расте в иглолистни култури и поляни около тях през V - XI.

Рижика - *Laktarius deliciosus*. Шапката е плоско изпъкнала, вдлъбната в средата /фуниевидна/, оранжево червена, с ивици. Ръбът е вълновиден. Плодовото месо е дебело, твърдо, оранжево. При нараняване позеленява и отделя оранжев сок. Пластинките са тънки, крехки, оранжеви. Расте в иглолистни и смесени гори през VII - XI. Двойник - лъжлива млечница.

Кладница - *Pleurotus ostreatus*. Шапката е изпъкнала, по-късно разперена странично върху пънчето. Оловносива, сивокафява на цвят, гладка. Ръбът е дебел, повдигнат навътре, цялостен. Плодовото месо - дебело, бяло. Пластинките са бели или сиво бели. Пънчето -

късо, плътно, бяло. Расте върху дървета на туфи през V - XII. Култивира се и има много разновидности.

3.6. Санитарно състояние на горските територии

Санитарното състояние на гората е един от определящите фактори за нейната производителност.

Състоянието на горите в района на държавно горско стопанство “Клисура” се вижда от таблица № 12, където е показано разпределението на залесената площ по видове насаждения и степени на повреда.

Таблица № 12
Разпределение на залесената площ по видове насаждения
и степени на повреда

Видове насаждения	Степени на повреда					Средна степен	
	Неповредени	I	II	III	Общо		
Бял бор	743,3	74,9	13,3	0,2	831,7	-	0,1
в.т.ч. Насаждения Чисти	157,2	10,0	-	-	167,2	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Иглолистни	8,9	-	-	-	8,9	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Игл-Шир.	53,1	-	-	-	53,1	-	-
в.т.ч. Култури Чисти	190,5	20,1	13,3	-	223,9	-	0,2
в.т.ч. Култ.Смес.Иглолистни	54,2	18,2	-	-	72,4	-	0,2
в.т.ч. Култ.Смес.Игл-Шир.	279,4	26,6	-	0,2	306,2	-	0,1
Смърч	88,4	5,7	2,7	-	96,8	-	0,1
в.т.ч. Насаждения Чисти	3,3	-	-	-	3,3	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Игл-Шир.	13,5	-	-	-	13,5	-	-
в.т.ч. Култури Чисти	15,2	-	-	-	15,2	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Иглолистни	6,8	-	-	-	6,8	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Игл-Шир.	49,6	5,7	2,7	-	58,0	-	0,1
Черен бор	204,5	3,8	-	-	208,3	-	0,1
в.т.ч. Насажд.Смес.Игл-Шир.	2,5	-	-	-	2,5	-	-
в.т.ч. Култури Чисти	80,4	2,9	-	-	83,3	-	0,1
в.т.ч. Култ.Смес.Иглолистни	72,9	0,9	-	-	73,8	-	0,1
в.т.ч. Култ.Смес.Игл-Шир.	48,7	-	-	-	48,7	-	-
Дуглазка	39,9	10,0	-	-	49,9	-	0,1
в.т.ч. Култури Чисти	9,4	-	-	-	9,4	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Иглолистни	2,4	10,0	-	-	12,4	-	0,7
в.т.ч. Култ.Смес.Игл-Шир.	28,1	-	-	-	28,1	-	-
Бук	3159,0	577,0	225,6	-	3961,6	-	0,3
в.т.ч. Насаждения Чисти	2578,2	537,0	225,6	-	3340,8	-	0,3
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	416,4	18,8	-	-	435,2	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	145,5	21,2	-	-	166,7	-	-
в.т.ч. Култури Чисти	8,1	-	-	-	8,1	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Шир-Игл.	1,6	-	-	-	1,6	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Широкол.	9,2	-	-	-	9,2	-	-
Зимен дъб	322,1	3,1	-	-	325,2	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА”

в.т.ч. Насаждения Чисти	63,1	3,1	-	-	66,2	-	0,1
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	89,3	-	-	-	89,3	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	169,7	-	-	-	169,7	-	-
Габър	14,8	-	-	-	14,8	-	-
в.т.ч. Насаждения Чисти	1,8	-	-	-	1,8	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	2,9	-	-	-	2,9	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	10,1	-	-	-	10,1	-	-
Трепетлика	20,7	-	-	-	20,7	-	-
в.т.ч. Насаждения Чисти	3,9	-	-	-	3,9	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	16,8	-	-	-	16,8	-	-
Бреза	18,5	3,4	-	-	21,9	-	0,1
в.т.ч. Насаждения Чисти	3,1	-	-	-	3,1	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	5,0	-	-	-	5,0	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	2,8	-	-	-	2,8	-	-
в.т.ч. Култури Чисти	2,2	2,5	-	-	4,7	-	0,3
в.т.ч. Култ.Смес.Шир-Игл.	3,8	-	-	-	3,8	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Широкол.	1,6	0,9	-	-	2,5	-	0,3
Мъждрян	1,0	-	-	-	1,0	-	-
в.т.ч. Насаждения Чисти	1,0	-	-	-	1,0	-	-
Акация	44,2	2,0	3,1	-	49,3	-	0,2
в.т.ч. Насаждения Чисти	14,6	0,4	0,2	-	15,2	-	0,1
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	21,1	-	1,4	-	22,5	-	0,1
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	2,9	1,6	-	-	4,5	-	0,4
в.т.ч. Култури Чисти	3,1	-	1,1	-	4,2	-	0,4
в.т.ч. Култ.Смес.Шир-Игл.	2,5	-	-	-	2,5	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Широкол.	-	-	0,4	-	0,4	2	2,0
Келяв габър	55,1	-	-	-	55,1	-	-
в.т.ч. Насаждения Чисти	16,8	-	-	-	16,8	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	18,1	-	-	-	18,1	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	20,2	-	-	-	20,2	-	-
Атласки кедър	4,5	-	-	-	4,5	-	-
в.т.ч. Култури Чисти	0,7	-	-	-	0,7	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Игл-Шир.	3,8	-	-	-	3,8	-	-
Воден габър	4,4	-	1,1	-	5,5	-	0,4
в.т.ч. Насаждения Чисти	-	-	1,1	-	1,1	2	2,0
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	1,8	-	-	-	1,8	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	2,6	-	-	-	2,6	-	-
Джанка	1,2	-	-	-	1,2	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	1,2	-	-	-	1,2	-	-
Елша	0,8	-	-	-	0,8	-	-
в.т.ч. Насаждения Чисти	0,8	-	-	-	0,8	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

Кестен	1,8	-	-	-	1,8	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Широкол.	1,8	-	-	-	1,8	-	-
Планински ясен	-	2,0	-	-	2,0	1	1,0
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	-	2,0	-	-	2,0	1	1,0
Без преобладание	733,0	31,7	6,0	-	770,7	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Игл-Шир.	57,4	-	-	-	57,4	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	232,4	16,3	-	-	248,7	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	46,0	-	-	-	46,0	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Иглолистни	23,8	-	-	-	23,8	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Игл-Шир.	349,7	15,4	6,0	-	371,1	-	0,1
в.т.ч. Култ.Смес.Шир-Игл.	23,5	-	-	-	23,5	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Широкол.	0,2	-	-	-	0,2	-	-
Всичко	5457,2	713,6	251,8	0,2	6422,8	-	0,2
в.т.ч. Насаждения Чисти	2843,8	550,5	226,9	-	3621,2	-	0,3
в.т.ч. Насажд.Смес.Иглолистни	8,9	-	-	-	8,9	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Игл-Шир.	126,5	-	-	-	126,5	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Шир-Игл.	788,2	37,1	1,4	-	826,7	-	-
в.т.ч. Насажд.Смес.Широкол.	416,6	22,8	-	-	439,4	-	-
в.т.ч. Култури Чисти	309,6	25,5	14,4	-	349,5	-	0,1
в.т.ч. Култ.Смес.Иглолистни	160,1	29,1	-	-	189,2	-	0,1
в.т.ч. Култ.Смес.Игл-Шир.	759,3	47,7	8,7	0,2	815,9	-	0,1
в.т.ч. Култ.Смес.Шир-Игл.	31,4	-	-	-	31,4	-	-
в.т.ч. Култ.Смес.Широкол.	12,8	0,9	0,4	-	14,1	-	0,3

Става ясно, че 85% от дървостойите не са засегнати от повреди. При засегнатите дървостойи преобладава първа степен на повреда (11.1% от залесената площ), при която е достатъчно да се изведе санитарна или принудителна сеч с интензивност от 10% до 15%. Втора степен е установена на площ от 251.8 ха (3.9%), при нея интензивността на сечта е до 10% и трета степен на повреди е констатирана само на 0.2 ха от залесената площ (в смесени иглолистно-широколистни култури), интензивността на санитарната сеч е 100%.

Таблица № 13

Преглед на повредите по дървесни видове

Видове повреди и дървесни видове	Засегнати гори		Запас	Очаквани загуби	
	ха	%	куб.м	куб.м	%
ветровал	18,1	0,3	8610	861	10,0
в.т.ч. Бял бор	-	-	2200	220	10,0
в.т.ч. Бук	18,1	0,4	6410	641	10,0
гниене	1031,6	16,1	222110	51652	23,3
в.т.ч. Бял бор	10,1	1,1	740	181	24,5
в.т.ч. Бук	1018,8	25,2	221160	51411	23,2
в.т.ч. Трепетлика	-	-	-	-	-
в.т.ч. Бреза	0,4	0,4	50	15	30,9
в.т.ч. Воден габър	1,1	7,5	70	33	46,9
в.т.ч. Ива	-	-	-	-	-
в.т.ч. Планински ясен	1,2	80,0	90	12	13,4
ветролом	17,4	0,3	3225	580	18,0
в.т.ч. Бял бор	12,3	1,3	2525	534	21,1

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

в.т.ч. Черен бор	-	-	-	-	-
в.т.ч. Ела	-	-	-	-	-
в.т.ч. Дуглазка	-	-	-	-	-
в.т.ч. Бук	-	-	-	-	-
в.т.ч. Червен дъб	-	-	-	-	-
в.т.ч. Зимен дъб	-	-	-	-	-
в.т.ч. Трепетлика	1,8	2,5	230	15	6,7
в.т.ч. Бреза	1,7	1,6	180	12	6,7
в.т.ч. Воден габър	1,6	11,0	290	19	6,7
в.т.ч. Ива	-	-	-	-	-
снеголом	120,0	1,9	40220	4484	11,1
в.т.ч. Бял бор	32,2	3,4	12210	1939	15,9
в.т.ч. Смърч	11,7	4,9	4710	837	17,8
в.т.ч. Черен бор	4,7	1,8	1460	227	15,5
в.т.ч. Дуглазка	10,4	11,8	7460	413	5,5
в.т.ч. Бук	56,5	1,4	13950	1011	7,2
в.т.ч. Бреза	4,5	4,3	430	57	13,3
повреди от паша	5,9	0,1	200	42	21,0
в.т.ч. Бук	5,9	0,1	200	42	21,2
суховършия	423,1	6,6	98390	11921	12,1
в.т.ч. Бял бор	116,2	12,3	28960	4285	14,8
в.т.ч. Смърч	6,5	2,7	2770	683	24,6
в.т.ч. Черен бор	37,3	14,2	14600	1372	9,4
в.т.ч. Бук	148,4	3,7	38615	4091	10,6
в.т.ч. Зимен дъб	106,9	28,1	12945	1359	10,5
в.т.ч. Бреза	0,1	0,1	10	-	3,3
в.т.ч. Мъждрян	0,4	12,9	10	1	10,0
в.т.ч. Акация	5,5	8,3	450	125	27,8
в.т.ч. Келяв габър	1,6	2,7	20	2	10,0
в.т.ч. Джанка	0,2	10,5	10	3	26,6
повреди от машини и хора	10,6	0,2	1020	102	10,0
в.т.ч. Бук	10,6	0,3	1020	102	10,0
корояди	4,1	0,1	1040	158	15,2
в.т.ч. Бял бор	3,5	0,4	990	148	15,0
в.т.ч. Зимен дъб	0,6	0,2	50	10	20,0
Всичко	1630,8	25,4	374815	69800	18,6
в.т.ч. Бял бор	174,3	18,4	47625	7307	15,3
в.т.ч. Смърч	18,2	7,6	7480	1520	20,3
в.т.ч. Черен бор	42,0	16,0	16060	1599	10,0
в.т.ч. Ела	-	-	-	-	-
в.т.ч. Дуглазка	10,4	11,8	7460	413	5,5
в.т.ч. Бук	1258,3	31,2	281355	57298	20,4
в.т.ч. Червен дъб	-	-	-	-	-
в.т.ч. Зимен дъб	107,5	28,3	12995	1369	10,5
в.т.ч. Трепетлика	1,8	2,5	230	15	6,5
в.т.ч. Бреза	6,7	6,4	670	84	12,5

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

в.т.ч. Мъждрян	0,4	12,9	10	1	10,0
в.т.ч. Акация	5,5	8,3	450	125	27,8
в.т.ч. Келяв габър	1,6	2,7	20	2	10,0
в.т.ч. Воден габър	2,7	18,5	360	52	14,4
в.т.ч. Джанка	0,2	10,5	10	3	30,0
в.т.ч. Ива	-	-	-	-	-
в.т.ч. Планински ясен	1,2	80,0	90	12	13,3

По-голямата част от повредите са слабо застъпени. Рядко се срещат повреди от ветровал, ветролом, паша; повреди от машини и хора и корояди.

По-разпространени са следните повреди:

- **гниене** (63.2%) - среща се предимно в буковите насаждения. Основна причина за появата на тези повреди е застаряващия дървостой. Очакваемите загуби са 23.3%, като при повредата не се налага извеждането на санитарна сеч на цялата площ на подотдела.

- **суховършии** (25.9%) (за иглолистните видове съхнене) - среща се предимно в черборови и бялборови насаждения, както и в букови и зимендъбови насаждения. Основна причина за появата на тези повреди е промяната в климата и неподходящ избор на месторастения при залесяването на културите. Очакваемите загуби са 12.1%.

При повредата най – често не се налага извеждането на санитарна сеч на цялата площ на подотдела, но когато повредата е обхванала над 60% от площта, може да се изведе санитарна сеч върху цялата площ.

- **повреди от снеголом** (7.4%) - среща се в бялборови, черборови, смърчови, дугласкови, букови и брезови насаждения. Очакваемите загуби са 11.1%, като при повредата най - често се налага извеждането на санитарна сеч на цялата площ на подотдела.

По време на инвентаризацията през **2025 г. не бяха установени повреди от насекоми.**

През десетилетието са взети сериозни мерки за подобряване на санитарното състояние на гората. Показателно в това отношение са изведените санитарни и принудителни сечи.

4. Характеристика на горските територии

4.1. Обща площ на горското стопанство и разпределението ѝ по категории, според основните им функции

а) Разпределение на общата площ на горската териториална единица по вид на териториите и вид на подотдела

Разпределението на общата площ на стопанството по вид на подотдела и група гори е посочено в таблица № 14.

Таблица № 14
Разпределение на общата площ по вид на подотдела и група гори

Вид на подотдела	Група гори					%
	иглолистни	широколистни високостъблени	издънкови за превръщане	нискостъблени	Всичко	
естествен произход 0.4-1.0	240,3	3759,5	361,3	66,7	4427,8	58,3
склопени култури	1320,4	52,0	-	7,1	1379,5	18,2
несклопени култури	7,2	1,5	-	-	8,7	0,1
естествен произход 0.1-0.3	12,4	579,2	2,7	0,6	594,9	7,9
изредени култури	11,9	-	-	-	11,9	0,2
всичко насаждения	1592,2	4392,2	364,0	74,4	6422,8	84,7
клек	-	-	-	-	-	-
всичко залесена площ	1592,2	4392,2	364,0	74,4	6422,8	84,7

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

сечище	-	-	-	-	-	-
пожарище	-	-	-	-	-	-
голина	-	3,3	-	0,7	4,0	-
всичко незал.дървопр.	-	3,3	-	0,7	4,0	-
поляна	238,8	776,3	2,6	14,3	1032,0	13,6
разсадник	6,0	-	-	-	6,0	0,1
шосе	0,1	-	-	-	0,1	-
дворно място	0,7	0,3	-	-	1,0	-
просека	11,8	1,8	0,5	2,6	16,7	0,2
лесонепригодна голина	24,5	3,5	-	0,5	28,5	0,4
лесонепригодна площ	3,6	19,3	12,4	2,6	37,9	0,5
скали	0,6	4,9	-	2,4	7,9	0,1
мочур	-	0,4	-	-	0,4	-
сипей	0,1	-	-	0,5	0,6	-
прокар	0,6	-	-	-	0,6	-
ровина	1,6	1,5	-	-	3,1	0,1
дивечова нива	-	2,1	-	-	2,1	-
изкоп	0,4	0,2	-	-	0,6	-
насип	0,3	0,1	-	-	0,4	-
автомобилен път III категория	-	0,4	-	-	0,4	-
автомобилен път IV категория	2,2	20,0	-	0,5	22,7	0,3
всичко недървопр. площ	291,3	830,8	15,5	23,4	1161,0	15,3
всичко инвентаризирана площ	1883,5	5226,3	379,5	98,5	7587,8	100,0
в т.ч. дървопр. площ	1592,2	4395,5	364,0	75,1	6426,8	84,7

Залесената площ на стопанството е 6422.8 ха което е 84,7% от общата площ.

Естествените насаждения (с пълнота от 0.4 до 1.0) заемат 4427.8 ха или – 58.3% от общата площ.

Изредените естествени насаждения (с пълнота от 0.1 до 0.3 вкл.) заемат 594,9 ха – 7.9%от общата площ. В изредените насаждения не са предвидени мероприятия, при тях се наблюдава наличие на естественото възобновяване от семенни широколистни местни дървесни видове.

Иглолистните гори заемат 24,8% от общата залесена площ.

Преобладават широколистните високостъблени гори 4392.2 ха - 68.4% от залесената площ.

Издънковите за превръщане в семенни заемат 364.0 ха - 5.7%. Нискостъблените гори са на площ 74.4 ха – 1.1% от залесената площ на стопанството.

Склопените култури заемат 1379,5 ха – 18,2% от общата площ.

Изредените култури (с пълнота от 0.1 до 0.3 вкл.) заемат 11,9 ха – 0,2% от общата площ.

Поляните заемат 1032.0 ха – 13.6% от общата площ, които могат да бъдат използвани за добиване на различни недървесни горски ресурси.

Площта на линейните инфраструктурни обекти (просеки и автомобилни пътища) е съответно 16.7 ха – 0,2% от общата площ и 23.1 ха – 0.3 % от общата площ, а 1,0 ха от общата площ заемат обособените дворни места.

Неизползваемите за горскостопански дейности земи (лесонепригодни площи и голини), заемат съответно 37.9 ха – 0.5% от общата площ и 28.5 ха – 0.4% от общата площ, установена при настоящата инвентаризация.

Общата дървопроизводителна площ е 6426.8 ха, което е 84.7% от общата площ.

Разпределението на общата площ по вид на подотдела и група гори за държавната собственост е посочено в таблица № 15.

Таблица № 15

Разпределение на общата площ по вид на подотдела и група гори
Държавни собственост (държавна частна + държавна публична) –
общо всички територии (горска + земеделска територия)

Вид на подотдела	Група гори					%
	иглолистни	широколистни високостъблени	издънкови за превръщане	нискостъблени	Всичко	
естествен произход 0.4-1.0	119,5	3705,9	352,9	60,2	4238,5	57,5
склопени култури	1298,3	51,0	-	6,8	1356,1	18,4
несклопени култури	7,2	1,5	-	-	8,7	0,1
естествен произход 0.1-0.3	12,4	578,1	2,7	0,6	593,8	8,0
изредени култури	11,8	-	-	-	11,8	0,2
всичко насаждения	1449,2	4336,5	355,6	67,6	6208,9	84,2
клек	-	-	-	-	-	-
всичко залесена площ	1449,2	4336,5	355,6	67,6	6208,9	84,2
сечище	-	-	-	-	-	-
пожарище	-	-	-	-	-	-
голина	-	3,3	-	0,7	4,0	-
всичко незал.дървопр.	-	3,3	-	0,7	4,0	-
поляна	238,8	776,3	2,6	14,3	1032,0	14,0
разсадник	6,0	-	-	-	6,0	0,1
шосе	0,1	-	-	-	0,1	-
дворно място	0,7	0,3	-	-	1,0	-
просека	11,8	1,8	0,5	2,6	16,7	0,3
лесонепригодна голина	24,5	3,5	-	0,5	28,5	0,4
лесонепригодна площ	3,6	19,3	12,4	2,6	37,9	0,5
скали	0,6	4,9	-	2,4	7,9	0,1
мочур	-	0,4	-	-	0,4	-
сипей	0,1	-	-	0,5	0,6	-
прокар	0,6	-	-	-	0,6	-
ровина	1,6	1,5	-	-	3,1	0,1
дивечова нива	-	2,1	-	-	2,1	-
изкоп	0,4	0,2	-	-	0,6	-
насип	0,3	0,1	-	-	0,4	-
автомобилен път III категория	-	0,4	-	-	0,4	-
автомобилен път IV категория	2,2	20,0	-	0,5	22,7	0,3
всичко недървопр. площ	291,3	830,8	15,5	23,4	1161,0	15,8
всичко инвентаризирана площ	1740,5	5170,6	371,1	91,7	7373,9	100,0
в т.ч. дървопр. площ	1449,2	4339,8	355,6	68,3	6212,9	84,2

Залесената площ на държавните гори (всички територии – горска+земеделска+нарушена) 6208.9 ха което е 84.2% от общата им площ.

Естествените насаждения (с пълнота от 0.4 до 1.0) заемат 4238.5 ха или – 57.5% от общата площ.

Изредените естествени насаждения (с пълнота от 0.1 до 0.3 вкл.) заемат 593.8 ха от общата площ. В изредените насаждения не са предвидени мероприятия, при тях се наблюдава наличие на естественото възобновяване от семенни широколистни местни дървесни видове.

Иглолистните гори заемат над 23.3% от общата залесена площ.

Преобладават широколистните високостъблени гори 4336.5 ха – 69.8% от залесената площ.

Издънковите за превръщане в семенни заемат 355.6 ха – 5.7%. Нискостъблените гори са на площ 67.6 ха – 1.2% от залесената площ на стопанството.

Склопените култури заемат 1356.1 ха – 18.4% от общата площ.

Изредените култури (с пълнота от 0.1 до 0.3 вкл.) заемат 11.8 ха – 0.2% от общата площ.

Поляните заемат 1032.0 ха – 14.0% от общата площ, които могат да бъдат използвани за добиване на различни недървесни горски ресурси.

Площта на линейните инфраструктурни обекти (просеки и автомобилни пътища) е съответно 16.7 ха – 0.3% от общата площ и 23.1 ха – 0.3 % от общата площ, а 1.0 ха от общата площ заемат обособените дворни места.

Неизползваемите за горскостопански дейности земи (лесонепригодни площи и голини), заемат съответно 37.9 ха – 0.5% от общата площ и 28.5 ха – 0.4% от общата площ, установена при настоящата инвентаризация.

Общата дървопроизводителна площ е 6212.9 ха, което е 84.2% от общата площ.

Разпределението на общата площ по вид на подотдела и група гори за временно недостъпните басейни е посочено в таблица № 16.

Таблица № 16
Разпределение на общата площ по вид на земите и вид на горите

Временно недостъпни басейни – общо за стопанството

Вид на подотдела	Група гори					%
	иглолистни	широколистни високостъблени	издънкови за превръщане	нискостъблени	Всичко	
естествен произход 0.4-1.0	61,9	716,4	145,5	14,6	938,4	71,6
склопени култури	329,7	11,2	-	0,8	341,7	26,1
несклопени култури	0,2	-	-	-	0,2	-
естествен произход 0.1-0.3	-	8,8	-	0,6	9,4	0,7
изредени култури	5,0	-	-	-	5,0	0,4
всичко насаждения	396,8	736,4	145,5	16,0	1294,7	98,8
клек	-	-	-	-	-	-
всичко залесена площ	396,8	736,4	145,5	16,0	1294,7	98,8
сечище	-	-	-	-	-	-
пожарище	-	-	-	-	-	-
голина	-	-	-	-	-	-
всичко незал.дървопр.	-	-	-	-	-	-
лесонепригодна площ	-	12,5	2,3	0,7	15,5	1,2
всичко недървопр. площ	-	12,5	2,3	0,7	15,5	1,2
всичко инвентаризирана	396,8	748,9	147,8	16,7	1310,2	100,0

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

площ						
в т.ч. дървопр. площ	396,8	736,4	145,5	16,0	1294,7	98,8

Таблица № 17

Разпределение на общата площ по вид на земите и вид на горите

собственост на Община Карлово (общинска частна + общинска публична + ВСО
Временно стопанисвани от общината - Гори по чл. 19 от ЗСПЗЗ)

Вид на подотдела	Група гори					%
	иглолистни	широколистни високостъблени	издънкови за превръщане	нискостъблени	Всичко	
естествен произход 0.4-1.0	85,9	19,3	6,0	3,7	114,9	87,5
склопени култури	15,2	0,1	-	-	15,3	11,6
несклопени култури	-	-	-	-	-	-
естествен произход 0.1-0.3	-	1,1	-	-	1,1	0,9
изредени култури	-	-	-	-	-	-
всичко насаждения	101,1	20,5	6,0	3,7	131,3	100,0
клек	-	-	-	-	-	-
всичко залесена площ	101,1	20,5	6,0	3,7	131,3	100,0
сечище	-	-	-	-	-	-
пожарище	-	-	-	-	-	-
голина	-	-	-	-	-	-
всичко незал.дървопр.	-	-	-	-	-	-
всичко недървопр. площ	-	-	-	-	-	-
всичко инвентаризирана площ	101,1	20,5	6,0	3,7	131,3	100,0
в т.ч. дървопр. площ	101,1	20,5	6,0	3,7	131,3	100,0

Таблица № 18

Разпределение на общата площ по вид на земите и вид на горите

Горски територии и земеделски територии, придобили характеристика на гора

Частна собственост на физически лица

Вид на подотдела	Група гори					%
	иглолистни	широколистни високостъблени	издънкови за превръщане	нискостъблени	Всичко	
хектари						
естествен произход 0.4-1.0	34,9	34,3	2,4	2,8	74,4	90,1
склопени култури	6,9	0,9	-	0,3	8,1	9,8
несклопени култури	-	-	-	-	-	-
естествен произход 0.1-0.3	-	-	-	-	-	-
изредени култури	0,1	-	-	-	0,1	0,1
всичко насаждения	41,9	35,2	2,4	3,1	82,6	100,0

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА”

клек	-	-	-	-	-	-
всичко залесена площ	41,9	35,2	2,4	3,1	82,6	100,0
сечище	-	-	-	-	-	-
пожарище	-	-	-	-	-	-
голина	-	-	-	-	-	-
всичко незал.дървопр.	-	-	-	-	-	-
всичко недървопр. площ	-	-	-	-	-	-
всичко инвентаризирана площ	41,9	35,2	2,4	3,1	82,6	100,0
в т.ч. дървопр. площ	41,9	35,2	2,4	3,1	82,6	100,0

В общата инвентаризирана площ, разположена на територията на стопанството, влизат горите и земите върху горски територии (ГТ) и горите създадени върху земеделски земи (гори в ССФ).

Съгласно Указанията на НУГ при МЗГ с писмо № 91-00-315/19.12.2000 година, площта е диференцирана по видове собственост според предоставените кадастрални карти.

Във връзка с извършения процес на възстановяване на собствеността в горите и земите от ГТ и изработените кадастрални карти горите и земите в териториалния обхват на ТП ДГС “Клисура” се диференцират по собственост както следва:

Видове собственост - ОБЩО	ха	%
1. На държавата	7373.9	97.1 %
В това число:		
Държавна частна собственост	7173.3	94.5 %
Държавна публична собственост	200.6	2.6 %
2. На Община Карлово	123.5 ха	1.7 %
В това число:		
Общинска частна собственост	88.2 ха	1.2 %
Общинска публична собственост	35.3 ха	0.5 %
4. Частна собственост на физически лица	82.6 ха	1.1 %
6. Гори по чл. 19 от ЗСПЗЗ (ВСО)	7.8 ха	0.1 %
Всичко	7587.8 ха	100.0 %

Забележка: Разделянето на държавната собственост на държавна частна и държавна публична е съгласно информацията от кадастралните карти.

б) Характеристика на горските територии, подлежащи на залесяване и на недървопроизводителните горски територии

Горски територии подлежащи на залесяване са: голини. Общата им площ е 4,0 ха.

Общата незалесена недървопроизводителна площ е 1161.0 ха, което е 15.3% от общата площ. От тях една част (поляни, дивечови ниви и други) може да се използват за различни производства на недървесни горски продукти, друга част са технологически необходими за производствения процес - автомобилни пътища, просеки и други, а трета част е непригодна за горскостопанска дейност - лесонепригодни площи и голини, скали, сипеи, табани, ровини и други.

в) Настъпили промени в общата площ от извършването на предишната инвентаризация и причини за това

При инвентаризацията от 2015 г./ 2016 г. на ТП ДГС “Клисура” общата площ е била **7475.2 ха**, устроена в 115 отдела, от която:

- Залесена площ	5963,5 ха	79,8 %
- Незалесена дървопроизводителна площ	17,6 ха	0,2 %
- Незалесена недървопроизводителна площ	1494,1 ха	20,0 %
Всичко	7475,2 ха	100.0 %

Разпределение на общата площ на ТП „ДГС Клисура“ съгласно данните от инвентаризацията 2015 г. по функции

Функции	Обща площ в ха	Залесена площ в ха
- със защитни функции	65.5 ха	42.7 ха
- със специални функции	7409.7 ха	5920.8 ха
- със стопански функции	0 ха	0 ха
Общо	7475.2 ха	5963.5 ха

Разпределение на общата площ на ТП „ДГС Клисура“ съгласно данните от инвентаризацията 2015 г. по вид територия и собственост

Общо					в т.ч. Горски територии		в т.ч. Земеделски територии	
вид собственост	обща площ ха	%	в т.ч. залес. площ ха	%	обща площ ха	%	обща площ ха	%
Държавна собственост	7384.8	98.8	5873.1	98.5	7380.0	99.9	4.8	5.3
Общинска собственост	36.6	0.5	36.6	0.6	-	-	36.6	40.4
Частна собственост	53.8	0.7	53.8	0.9	4.5	0.1	49.3	54.3
Всичко	7475.2	100.0	5963.5	100.0	7384.5	100.0	90.7	100.0

След обработка на данните от извършената през 2025 год. инвентаризация, бяха установени гори и голи горски площи на обща площ 7587.8 хектара, от която:

- Залесена площ	6422.9 ха	84.7 %
- Незалесена дървопроизводителна площ	4.0 ха	0.1 %
- Незалесена недървопроизводителна площ	1161.0 ха	15.3 %
Всичко	7587.8 ха	100.0 %

В това число:

Държавна собственост (държавна частна+държавна публична) - 97.1 % (всички територии)

- Залесена площ	6208.9 ха	84.2 %
- Незалесена дървопроизводителна площ	4.0 ха	0.0 %
- Незалесена недървопроизводителна площ	1161.0 ха	15.8 %
Всичко	7373.9 ха	100.0 %

Недържавна собственост - 2.9 %

- Залесена площ	213.9 ха	100.0 %
- Незалесена дървопроизводителна площ	0 ха	0.0 %
- Незалесена недървопроизводителна площ	0 ха	0.0 %
Всичко	213.9 ха	100.0 %

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

Според функциите си общата инвентаризирана площ се разпределя, както следва:

- Със защитни функции	6.1 ха	0.1 %
- Със специални функции	7581.7 ха	99.9 %
- Със стопански функции	0 ха	0.0 %
Общо	7587.8 ха	100.0 %

Цялата площ на стопанството и при двете инвентаризации е в групата гори със защитни и специални функции. Намалението на площта на групата гори със защитни функции е за сметка увеличението на площта на групата гори със специални функции, което се дължи на заделяне на гори с висока консервационна стойност съгласно доклада за сертификация.

В териториалния обхват на ТП „ДГС Клисура“ попадат горските територии разположени в землище град Клисура от общини Карлово, област Пловдив, отговарящи на определението за гора по ЗГ, независимо от вида собственост и вида територия.

В тази обща площ, горските територии са диференцирани по собственост, съобразени с предоставените данни от кадастралните карти (КК), получени чрез налагане на ZEM файлове върху кадастралната карта.

За област Пловдив няма изработен Областен план за развитие на горските територии.

Стопанството е сертифицирано и при разработването на горскостопанският план, планът за защита от пожари и ловностопанския план, са взети под внимание данните от долада за сертификация.

При инвентаризацията на горските територии установените неустройвани до сега площи, са отнесени като новоустроени горски територии към най-близкия прилежащ отдел или подотдел.

Разпределението на общата площ на ТП „ДГС Клисура“ съгласно данните от инвентаризацията 2025 г. по вид територия и собственост е както следва:

Общо					в т.ч. Горски територии		в т.ч. Земеделски територии	
вид собственост	обща площ ха	%	в т.ч. залес. площ ха	%	обща площ ха	%	обща площ ха	%
Държавна частна собственост	7173,3	94,5	6026,2	93,9	7171,2	97,2	2,1	1,0
Общинска собственост	88,2	1,2	88,2	1,4	-	-	88,2	41,6
Частна собственост	82,6	1,1	82,6	1,3	4,1	0,1	78,5	37,0
Врем.стоп. от общината	7,8	0,1	7,8	0,1	-	-	7,8	3,7
Държавна публична собственост	200,6	2,6	182,7	2,8	200,6	2,7	-	-
Общинска публична собственост	35,3	0,5	35,3	0,5	-	-	35,3	16,7
Всичко	7587,8	100,0	6422,8	100,0	7375,9	100,0	211,9	100,0

Площта на горите държавната собственост (държавна частна + държавна публична) намалява от 7384.8 ха на 7373.9 ха - намаление с 10.9 ха. При инвентаризацията от 2025 г. има установени площи държавна частна собственост в размер на 7173.3 ха и площи държавна публична собственост в размер на 200.6 ха.

Държавните горски територии се променят от 7380.0 ха на 7371.8 ха - намаление с 8.2 ха. Държавните земеделски територии се променят от 4.8 ха на 2.1 ха - намаление с 2.7 ха.

Общинската собственост нараства от 36.6 ха на 123.5 ха - има увеличение с 86.9 ха, което се дължи на новоустроената гора.

Горите частна собственост на физически лица се променя от 53.8 ха на 82.6 ха - има увеличение с 28.8 ха, в това число за горските територии има намаление на площта от 4.5 ха на 4.1 ха - намаление с 0.4 ха, а за земеделските територии има увеличение от 49.3 ха на 78.5 ха - т.е. увеличението е с 29.2 ха.

При сегашното устройство има установени гори по чл. 19 от ЗСПЗЗ на земеделска територия с площ 7.8 ха - новоустроени гори.

Горските територии намаляват от 7384.5 ха на 7375.9 ха - има намаление с 8.6 ха. Земеделските територии се увеличават от 90.7 ха на 212.9 ха - има увеличение с 122.2 ха. Общата площ нараства от 7475.2 ха на 7587.8 ха - има увеличение с 112.6 ха. Залесената площ се увеличава от 5963.5 ха на 6422.8 ха - има увеличение с 459.3 ха.

Така наречените „гори върху земеделски земи“, в размер на 211.9 ха от кадастралната карта, се появяват като такива след влизане в сила на „планове за земеразделяне“, картата на възстановената собственост и кадастралната карта. Те са представлявали гори преди влизане в сила на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи и са допусната „явна фактическа грешка“ при изработването на цитираните карти.

Част от тези гори са били предоставени на бившите ТКЗС, АПК и др. За ползване. Друга част са бившите „горски пасища“, които са били специално отделени горски насаждения за намаляване на техния склоп и затревяване под склопа на насажденията, за пладнуване на домашни животни. Трета част от тези гори са били изключени от тогавашния „горски фонд“ за превръщането им в земеделски земи, които не са били усвоени. За начина на управление на тези гори е издадено Постановление № 139 на Министерския съвет от 20.07.1994 год. за определяне на границите между горския и поземления фонд. (Обн. ДВ. бр. 62 от 2 Август 1994 год.).

Освен това са били извършвани залесявания върху бивши земеделски земи, но според разпоредбите на Наредба № 14 / 27.07.1999 год., с която се определят редът и процедурата по въвеждане на собствениците във владение на възстановените земи по чл. 10, ал. 5 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, отписването им от баланса на държавния горски фонд, включването и изключването им от горския фонд, както и режима на тяхното стопанисване и ползване съгласно разпоредбите на § 9 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, тези имоти се управляват по Закона за горите и Закона за лова и опазването на дивеча.

За така наречените „гори върху земеделски земи“, за района на дейност на Регионална дирекция по горите гр. Пловдив, не се издавани заповеди по § 4 и §49 от Преходни и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за горите.

При настоящата инвентаризация са обхванати всички гори в територията на дейност на държавното горско стопанство, отговарящи на изискванията на чл. 2, ал. 1 от Закона за горите (ДВ, бр. 19/08.03.2011 год.). С помощта на навигационна техника и векторизирани сателитни изображения е извършено прецизно картиране на площните и линейните обекти. Уточнени са границите между залесените и незалесените територии.

При извършената инвентаризацията през 2025 год. **НЕ БЯХА** констатирани **гори по чл.83 от ЗГ**.

Няма промени във външните граници по Кадастрални карти за територията на ТП „ДГС Клисура“.

Общата площ на ТП „ДГС Клисура“ при настоящата инвентаризация е **7587.8** ха и е резултат на:

А. Увеличение – 112.6 ха

А.1. Новоустроени гори - 95.0 ха. При настоящата инвентаризация са обхванати всички гори в обхвата на дейност на държавното горско стопанство, отговарящи на изискванията на чл. 2, ал. 1 от Закона за горите (ДВ, бр. 19/08.03.2011 год.). С помощта на навигационна техника и векторизирани сателитни изображения е извършено прецизно картиране на площните и линейните обекти. Уточнени са границите между залесените и незалесените територии.

Новоустроените гори са отнесени към най-близките отдели.

А.2. Увеличение с 17.6 ха при сравнение площта на отделите при двете последователни инвентаризации. Увеличението се дължи на ползването на две различни координатни системи -

при предходната инвентаризация - 1970 г., а при сегашната инвентаризация - кадастрална 2005 г.

Общото увеличение е 112.6 хектара.

В резултат на гореспоменатото площта на ТП „ДГС Клисура“ е **7587.8 ха.**

Площта на територията на ТП „ДГС Клисура“ попадат в част на община гр. Карлово.

Подробен списък на отделите и подотделите по община, собственост и вид територия ще бъде приложен към инвентаризацията на територията на ТП „ДГС Клисура“.

През ревизионния период са станали следните промени:

- **Със Заповед ЗАП-732 - 07.08.2024 г.** се учредява безсрочно право на строеж върху поземлен имот в горска територия - частна държавна собственост без промяна на предназначението на територията, с площ 0,400 дка (четиристотин квадратни метра), за изграждане на стълб за телекомуникационно оборудване и съоръжения на техническата инфраструктура към него - „Базова станция SSR PDV0065.A001 Koznitsa“ в полза на „А 1 Тауърс България“ ЕООД, представляваща поземлен имот с идентификатор 37277.52.861 в гр. Клисура, община Карлово, област Пловдив, предишен идентификатор: 37277.52.859, номер по предходен план: 000859.

- **Със Заповед № 731- 16.06.2016 г.** се учредява безсрочно право на строеж върху поземлен имот в горска територия - частна държавна собственост без промяна на предназначението на територията, с площ 0,400 дка (четиристотин квадратни метра), за изграждане на стълб за телекомуникационно оборудване и съоръжения на техническата инфраструктура към него на обект Базова станция № 3459 в полза на „ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, представляваща поземлен имот с идентификатор 000871 в гр. Клисура, община Карлово, област Пловдив, подотдел 5 „м“, в местността „Острица“.

- **Със Заповед № РД 49-384/02.09.2021 г.** се променя предназначението от земеделска в горска територия на поземлени имоти частна държавна собственост с обща площ 62 941 кв.м. както следва:

- Поземлен имот с идентификатор 37277.291.292 с площ 12049 кв.м.
- Поземлен имот с идентификатор 37277.291.293 с площ 2933 кв.м.
- Поземлен имот с идентификатор 37277.573.580 с площ 45253 кв.м.
- Поземлен имот с идентификатор 37277.761.833 с площ 2706 кв.м.

- **Със Заповед № РД 48-78/30.07.2025 г.** се изменя Заповед № 190/16.02.2010 г, която касае общата площ на дивечовъден участък „Средна гора“ - 5491.1 ха, в това число 4461.9 ха горски територии и 1029.2 ха земеделски територии и Заповед № 191/16.02.2010 г. в частта: „общата площ на дивечовъден участък „Слатински“ е 2265.0 ха, в т.ч. 2214.6 ха горски територии и 50.4 ха земеделски територии.

За да може да се направи реално сравнение при миналата инвентаризация и сегашната инвентаризация в таблица № 19 е показано разпределението на залесената площ общо за стопанството по класове на възраст.

Установено е увеличение на залесената площ с 459.3 ха или в относителни единици има увеличение от 79.8% на 84.7%. То се дължи на намалението в относителни единици от 20.0% на 15.2% на недървопроизводителната площ, както и в намалението в относителни единици от 0.2% на 0.1% на незалесената дървопроизводителна площ. Намалението на недървопроизводителната площ е 333.1 ха, а на незалесената дървопроизводителна площ е 13.6 ха.

Таблица № 19

**Разпределение на залесената площ на
по класове на възраст при миналата инвентаризация и настоящата инвентаризация**

Класове на възраст	Инвентаризация 2015 год.		Инвентаризация 2025 год.		Разлика
	ха	%	ха	%	+/- ха
I (1÷20 год.)	347.2	5.8	135.5	2.2	-211.7
II (21÷40 год.)	944.7	15.8	614.1	9.5	-330.6
III (41÷60 год.)	1811.1	30.4	1982.9	30.9	171.8
IV (61÷80 год.)	560.8	9.4	841.6	13.1	280.8
V (81÷100 год.)	334.6	5.7	587.3	9.1	252.7
VI (101÷120 год.)	695.8	11.6	540.7	8.4	-155.1
VII (121÷140 год.)	642.1	10.8	717.2	11.2	75.1
VIII (над 140 год.)	627.2	10.5	1003.5	15.6	376.3
Всичко	5963.5	100	6422.8	100	459.3

В таблица № 20 е показано разпределението на дървесния запас (с клони) по класове на възраст при миналата инвентаризация и настоящата инвентаризация на стопанството.

Таблица № 20

**Разпределение на дървесния запас (с клони)
по класове на възраст при миналата инвентаризация и настоящата инвентаризация**

Класове на възраст	Инвентаризация 2015 год.		Инвентаризация 2025 год.		Разлика
	куб.м	%	куб.м	%	+/- куб.м
I (1÷20 год.)	13560	0.8	14260	0.8	700
II (21÷40 год.)	190475	12.3	109045	5.9	-81430
III (41÷60 год.)	555740	35.8	684130	37.1	128390
IV (61÷80 год.)	169720	10.9	277740	15.1	108020
V (81÷100 год.)	73635	4.7	176980	9.6	103345
VI (101÷120 год.)	223165	14.4	161385	8.8	-61780
VII (121÷140 год.)	174575	11.2	207900	11.3	33325
VIII (над 140 год.)	153205	9.9	209940	11.4	56735
Всичко	1554075	100	1841360	100	287285

Всичките промени в площите са в границите на нормалното и се дължат на неравномерното преминаване на насажденията от един клас на възраст в друг и на увеличението на средната възраст на горите. Най-голямо е увеличението в V клас на възраст.

Общият запас на гората в обхвата на ТП „ДГС Клисура“ по данни от досега действащия горскостопански план е бил 1554075 куб.м., средногодишният прираст на дървостойките е бил 23524 куб.м или 235240 куб.м за изминалия десетгодишен период, ползването е било 128285 куб.м, или запасът в края на 2025 год. би трябвало да бъде 1661030 куб.м.

Установеният запас от 1841360 куб.м е със 180330 куб.м в повече от очаквания. Това се дължи на увеличението на залесената площ, както и на по-високия текущ прираст на насажденията и културите от трети клас на възраст, които съставлява 30.9% от залесената площ и 37.1% от запаса на дървостойките в стопанството.

Площта на територията на ТП „ДГС Клисура“ попадат в част на община гр. Карлово.

Подробен списък на отделите и подотделите по община, собственост и вид територия ще бъде приложен към инвентаризацията на територията на ТП „ДГС Клисура“.

Разпределението на площта и запаса (без клони) на горското стопанство по групи гори, категории и функции е дадено в таблица № 21.

Делът на горите и земите със специални функции е 7581.7 хектара (99.9% от общата площ), от която залесена 6416.7 хектара (100.0% от общата залесена площ).

Горите и земите със защитни функции заемат обща площ 6.1 ха (0.1% от общата).

Няма гори със стопански функции.

Таблица № 21

Разпределение на горските територии и запаса без клони по категории и функции

Горски територии по категории и функции	Иглолистни			Широколистни			Всичко		
	Обща площ, ха	Залесена площ, ха	Запас, куб.м	Обща площ, ха	Залесена площ, ха	Запас, куб.м	Обща площ, ха	Залесена площ, ха	Запас, куб.м
защита на водите	-	-	-	2,1	2,1	95	2,1	2,1	95
защита на почвите	-	-	-	3,8	3,8	260	3,8	3,8	260
защита на урбанизирани територии	-	-	-	-	-	-	-	-	-
защита на сгради и инфраструктури	-	-	-	0,2	0,2	10	0,2	0,2	10
защита на горна граница гора	-	-	-	-	-	-	-	-	-
защитни горски пояси	-	-	-	-	-	-	-	-	-
технически проект за борба с ерозия	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо защитни функции	-	-	-	6,1	6,1	365	6,1	6,1	365
резервати, национални паркове	-	-	-	-	-	-	-	-	-
природни паркове	-	-	-	-	-	-	-	-	-
природни забележителности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
защитени местности	9,1	-	-	182,8	178,5	48085	191,9	178,5	48085
защитени зони Натура 2000	1795,1	1537,2	408240	5478,9	4614,2	1083785	7274,0	6151,4	1492025
други с особен режим	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо специални функции по т.1	1804,2	1537,2	408240	5661,7	4792,7	1131870	7465,9	6329,9	1540110
семепроизводствени насаждения и градини	-	-	-	-	-	-	-	-	-
горски разсадници	-	-	-	-	-	-	-	-	-
опитни и географски култури	-	-	-	-	-	-	-	-	-
дендрариуми	-	-	-	-	-	-	-	-	-
учебно-опитни гори	-	-	-	-	-	-	-	-	-
токовища	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200м около хижи и манастири	-	-	-	-	-	-	-	-	-
БИСД	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо специални функции по т.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

горски територии с рекреационно значение	-	-	-	0,3	0,3	20	0,3	0,3	20
за поддържане на ландшафта	-	-	-	-	-	-	-	-	-
гори с висока консервационна стойност	79,3	55,0	13755	36,2	31,5	3085	115,5	86,5	16840
Общо специални функции по т.3	79,3	55,0	13755	36,5	31,8	3105	115,8	86,8	16860
Общо Специални функции по т.1+т.2+т.3	1883,5	1592,2	421995	5698,2	4824,5	1134975	7581,7	6416,7	1556970
Общо защитни и специални функции	1883,5	1592,2	421995	5704,3	4830,6	1135340	7587,8	6422,8	1557335
стопански функции	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всичко	1883,5	1592,2	421995	5704,3	4830,6	1135340	7587,8	6422,8	1557335

Категориите гори и земи със защитни и специални функции са обособени съгласно нормативните документи, с които са обявени.

Разпределението на площта по водеща и неводеща категория и функция общо за горското стопанство е дадено в таблица № 22.

Таблица № 22
Разпределение на ОБЩАТА ПЛОЩ по водеща и неводеща категория и функция

Общо за ТП “ДГС Клисура”

Горски територии по категории и функции	Водеща функция	%	В не водеща функция	Обща площ
	ха		ха	
защитна ивица шосе	-	-	99,3	99,3
горна гр. на гората	-	-	32,2	32,2
защ. ивица ж.п.линия	0,2	-	30,0	30,2
скално-урвест терен	-	-	281,9	281,9
водоохранни земи	-	-	5,0	5,0
наклон над 20 градуса	-	-	20,1	20,1
наклон над 30 градуса	3,8	0,1	2011,5	2015,3
крайречни естествени гори	-	-	3,1	3,1
санитарно-охранителна зона 1	-	-	0,7	0,7
санитарно-охранителна зона 2	-	-	4,0	4,0
санитарно-охранителна зона 3	2,1	-	442,3	444,4
Общо защитни функции	6,1	0,1	-	-
защитена местност	191,9	2,5	-	191,9
паметник на културата	-	-	13,9	13,9
защитена зона птици	28,0	0,4	16,3	44,3
защитена зона местообитания	155,0	2,0	0,7	155,7
защитени зони птици и местообитания	7091,0	93,5	192,4	7283,4
Общо специални функции по т.1	7465,9	98,4	-	-

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА”

горски разсадник	-	-	6,0	6,0
семепроизв.насаждение	-	-	160,2	160,2
географска култура	-	-	5,9	5,9
Общо специални функции по т.2	-	-	-	-
зелена зона	0,3	-	673,4	673,7
курортна гора	-	-	196,2	196,2
гори във фаза на старост	-	-	256,9	256,9
ГВКС 1	0,2	-	7249,9	7250,1
ГВКС 2	115,3	1,5	7250,1	7365,4
ГВКС 3	-	-	494,7	494,7
ГВКС 4	-	-	6150,5	6150,5
ГВКС 5	-	-	7365,4	7365,4
ГВКС 6	-	-	13,7	13,7
представителни екосистеми	-	-	348,7	348,7
застрашени изчезващи или ендемични екосистеми	-	-	3792,7	3792,7
Общо специални функции по т.3	115,8	1,5	-	-
Общо Специални функции по т.1+т.2+т.3	7581,7	99,9	-	-
Общо защитни и специални функции	7587,8	100,0	-	-
Всичко	7587,8	100,0	-	-

Понеже има дублиране на различни функции в едни и същи подотдели и същите са посочени с водещата и неводещата функция в горната таблица са изготвени пълни списъци на подотделите по функции в пълния им обхват:

Следва списък на горските територии със защитни и специални функции показан в пълния им обхват по отдели и подотдели.

Списък

на горските територии със защитни и специални функции, разположени на територията на ТП “ДГС Клисура”

Защитни и специални горски територии

I. Горски територии за защита на водите

1. Защитни горски територии за защита на водите, обособени съгласно чл. 5, ал. 2 от ЗГ, с обща площ 454.1 ха, от която 246.9 ха залесена и 207.2 ха незалесена:

1.1. Санитарно-охранителна зона – с обща площ 449.1 ха, в това число залесената е 246.9 ха и незалесената е 202.2 ха.

-Санитарно-охранителна зона пояс I – с обща залесена площ 0.7 ха, отдели и подотдели: №№ 25 ш, щ, ю;

-Санитарно-охранителна зона пояс II – с обща залесена площ 4.0 ха, отдели и подотдели: №№ 77 б, г, д, р, с, у, ф;

-Санитарно-охранителна зона пояс III – с обща площ 444.4 ха, в това число залесена 242.2 ха и незалесена 202.2 ха, отдели и подотдели: №№ 22 р, с, т, у, ф, а1, 4, 5, 6; 23 с, т, у, ф, ц, ч, 5; 25 г, д, е, ф, х; 28 н; 60 ж, с, 7; 61 г, д, е, ж, к, 2; 73 б, в, д, е, 3; 74 а, б, в, г, д, ж, и, к, 1, 2; 75 а, б, в, г, д, 1, 3, 4; 76 а, б, в, г, 1, 2, 3; 77 а, в, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, т, 1, 2, 3, 4; 78; 79 а, б, г, 1, 4; 80 м; 81 а, б, в, г, з, 1, 2; 82 а, б, в, г, д, е, з, м, 1, 5; 158 а, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9;

1.2. Водоохранни земи - отдели и подотдели: №№ 85 к; 86 м; 87 е; - с обща незалесена площ

5.0 ха.

2. Защитни горски територии за защита на почвите, обособени съгласно чл. 5, ал. 2 от ЗГ:

2.1. Защитна ивица ж.п.линия - отдели и подотдели: №№ 19 п, р, с, т; 21 н; 22 с, ч, ш; 23 т, у; 30 р; 60 е, и, 3; 61 е; 76 в; 77 а, б, н, о, п, р, 2; 85 в, м, н, о; 158 ж, з, л, о, 5, 7, 8; - с обща площ 30.2 ха, от която залесена 19.4 ха и незалесена 10.8 ха.

2.2. Защитна ивица шосе - отдели и подотдели: №№ 4 б, в; 5 г, д, м, н, т, 1, 3, 4, 8, 9; 6 б, в, г, е, 1; 7 л, м, п, р, 4, 6, 7, 9; 8 г, е, ж, з, 1, 2, 3; 12 д, е; 13 г, д, ж, и, к, о, 2; 16 г; 17 г, д; 18 г, д, 5; 19 е, ж, з, и, б; 20 л, м, 4; 21 е, ж, з, к, 16; 22 н, о, п, б1, 1, 2, 8; 23 л, м, н, о, п, р, ц, ч, 3; 24 м, б; 25 р, с, т, у; 28 м, н, о, р, 2; 30 н; 39 в, г, д, е, ж, з, л, м, 2, 3, 4; 40 б, в, г, д; 158 б, 1, 2; - с обща площ 99.3 ха, от която залесена 79.6 ха и незалесена 19.7 ха.

2.3. Гори на стръмни и каменливи терени – отдели и подотдели: №№ 7 е, з, и; 8 в; 12 а, г, е, з; 13 е, ж, з; 16 а, б, в, г, д; 20 е, ж, к, м; 21 б, д; 22 д, м; 23 г; 25 м; 26 б, к, р, с, т, у, ф, х; 27 т, у; 28 е, ж, з, к; 29 у; 51 г, д; 57 в; 60 а; 77 д, т, у, ф; 88 г; 118 в, е; 134 б; - с обща залесена площ 281.9 ха.

2.4. Горски територии с наклон над 20°, определени по чл.5, ал.2 от Закона за горите и Наредба №18/07.10.2015 год. за инвентаризация и планиране в горските територии, отдели и подотдели: №№ 4 а, б; 8 д, е, ж, и, с; 12 з, 1, 2; 18 д; 38 и; 76 а, б; 77 о, п, р; с обща площ 20.1 ха, от които 19.4 ха залесена и 0.7 ха незалесена.

2.5. Горски територии с наклон над 30°, определени по чл.5, ал.2 от Закона за горите и Наредба №18/07.10.2015 год. за инвентаризация и планиране в горските територии, отдели и подотдели: №№ 4 а, б, д, е; 6 а, б, г, ч, 1; 7 ж, з, и, м, н, ф, х, ц, 4, 9; 8 б, в, г, ж, н, 1, 2; 9; 12; 13 б, е, ж, з; 16 а, в, д, 4, 5, б; 17 а, д, ж, 2; 18 в, г, е, ж, б, 7, 8, 9; 19 б, в, г, е, ж, з, и; 20 г, д, е, ж, и, к, л, м, н, 1, 3, 5, б; 21 а, б, в, г, е, ж, и, к, 1, 2, 3, 4, 7; 22 а, д, л, п, ю, я, 3, 9; 23 в, г, о, ч, 2, 3; 24 г, к; 25 б, в, з, м, н, о, п, х, ц, ю, 1; 26 б, г, ж, и, к, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3; 27 а, в, п, с, т, у, 1; 28 е, ж, з, и, к, л; 29 б, к, л, р, у; 30 б, в, н; 32 д, е, ж, з; 37 а, б, в, е, 1, 4; 38 и, к, л, 2; 39 з, и, п, 5, 7; 40 м, ф; 41 а, б, д, 1; 42 г, д; 43 д, л, м, н, 2; 44 а; 45 а, и, н, п; 47 г, ж; 48 ж, н; 49 б, в; 50 а, б, в, д, е, ж, 1; 51 в, г, д, ж, з; 53 а, д, з, и; 56 а; 57 а, б, в, ж, и; 58 а, б, в, н, о; 59 а, б, г, д, е, ж, и, к, л, м, н; 60 а, б, в, г, е, ж, з, к, н, п, 4, б; 61 е, ж, 2, 5; 62 в, г, е, ж, к; 63 а; 64 б; 65 б; 67 а, б, в; 69 а, б; 70 б; 71 а; 72 а, б, в, г, е; 74 а, е, и; 76 а, б, в, 3; 77 а, л, м, н, 2, 3; 78 ж, и, к; 80 а, г, и, л; 81 б, е; 82 г, д, м; 85 г, д, е, ж, з, и, к, л; 86 в, д, ж, м; 87 е, и, к, н; 88 а, б, г; 89 д; 90 б, в, д, ж, з, к; 91 е, ж, з, и, к, л, н; 94 а; 95 а, б, в, г, д, е, ж; 96 а, б, г, д, е, ж, з, и; 97 а, б, в, г, и, к, л, м; 98 з; 99 в; 101 в, е; 102 а, в, ж, з, 2; 103 б, г; 104 з, и; 107 в; 108 а, б; 109 а, д; 110 а, в, д, ж; 111 е, л; 112 л, м, н, 1, 3; 114 а, д, п, 5; 115 б, н; 116 ж; 117 г, д, е, ж; 118 в, е; 123 а, в; 130 г, д, 5; 131 а, б, в, г; 132 а, б, д, з, и; 133 б, в, г, д, е, ж, и, н; 134 б, в, г, д, е, ж, и; 135 д, е, ж, з; 136 д, е, ж, з; 137 б; 138 в; 158 б, в, л; с обща площ 2015.3 ха, от които 1937.0 ха залесена и 78.3 ха незалесена.

2.6. Крайречни естествени гори, определени по чл.5, ал.2 от Закона за горите и Наредба №18/07.10.2015 год. за инвентаризация и планиране в горските територии, отдел и подотдел: № 87 з; с обща залесена площ 3.1 ха.

3. Горна граница на гората - отдели и подотдели: №№ 122 е, 1; 124 е, 4; 125 б, е; 126 ж; 138 е; - с обща площ 32.2 ха, от която залесена 31.9 ха и незалесена 0.3 ха.

II. Горски територии със специални функции, обособени съгласно чл. 5, ал. 3, т. 1, 2, 3 от ЗГ, с обща площ 7581.7 ха, от която залесена 6416.7 ха и незалесена 1165.0 ха.

1. Горски територии със специални функции, обособени по Закона за защитените територии (ДВ бр.133 от 11.11.1998 г.) и на основание чл.12 ал.6 във връзка с чл.6 ал.1 т.3 и т.4, и чл.8 ал.1 т.2 от Закона за биологичното разнообразие съгласно чл.5, ал.3, т.1 от ЗГ с обща площ 7581.7 ха, от която 6416.7 ха залесена и 1165.0 ха незалесена:

1.1.Горски територии със специални функции, обособени по Закона за защитените територии и съгласно чл. 5, ал. 3, т. 1 от ЗГ;

1.1.1. Част от национален парк „Централен Балкан“ - обявен като народен парк със заповед № 843/31.10.1991 г. на МОС (Обн., ДВ, бр. 93/1991 г.). Със заповед № РД 396/15.10.1999 г. на

МОСВ (Обн., ДВ, бр. 44/2000 г.) е прекатегоризиран и е променена площта. С решение № 522/04.07.2001 г. на МС (Обн., ДВ, бр. 66/2001 г.) е приет и План за управлението му; Приемане на План за управление с Решение № 195 от 24.03.2016 г., бр. 26/2016 на ДВ; Промяна в площта - актуализация със Заповед № РД-215 от 06.03.2026 г., бр. 28/2026 на ДВ.

1.1.2. Поддържан резерват „Богдан“ - обявен като резерват със заповед № 775/29.03.1972 г. на МГОПС (Обн., ДВ, бр. 30/1972 г.), прекатегоризиран в поддържан резерват със заповед № РД-390/15.10.1999 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 99/1999 г.); Приемане на План за управление със Заповед № РД-810 от 11.12.2017 г., бр. 11/2018 на ДВ; Промяна в площта - актуализация със Заповед № РД-355 от 15.05.2025 г., бр. 45/2025 на ДВ.

Площите, попадащи в национален парк „Централен Балкан“ и поддържан резерват „Богдан“ са изключени от обекта на планиране.

1.1.3. Защитени местности

1.1.3.1. Защитена местност „Невида“ - обявена като буферна зона на резерват „Богдан“ със заповед № 730/30.07.1986 г. на КОПС (Обн., ДВ, бр. 68/1986 г.) и прекатегоризирана със заповед № РД-508/12.07.2007 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 72/2007 г.). Тази защитена местност е извън горските територии и не е предмет на инвентаризация.

1.1.3.2. Защитена местност „Върлишница“ - Код в регистъра: 230 - обявена като историческо място със заповед № 3572/30.12.1966 г. на МГГП (Обн., ДВ, бр. 43/1967 г.) и прекатегоризирана със заповед № РД-327/31.03.2003 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 42/2003 г.). Със заповед № РД-851/07.11.2006 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 6/2007 г.) е променен режима на дейностите и актуализирана площта. Целта на обявяване е опазване на вековна букова гора и характерен ландшафт с широколистни горски съобщества.

От Клисура са следните отдели и подотдели: №№ 61 2, 5, 62 в, д, ж, з, и, 2, 63 а, б, в, 64 а, б, 65 б, 66 а, 69 а, б, в, г, 1, 2, 70 а, б, в, г, д, 1, 2, 72 а, б, ж, 1, 2, 73 а, б, ж, 1, 2, 4, с обща площ 191.9 ха.

1.2. Горски територии със специални функции, обособени по Закона за биологичното разнообразие и съгласно чл. 5, ал. 3, т. 1 от ЗГ, с обща площ 7389.8 ха, от които 6238.2 ха залесена и 1151.6 ха незалесена:

1.2.1. BG0001389 „Средна гора“, обявена със Заповед № РД – 274/ 31.03.2021 г., ДВ бр. 43/2021 г., увеличение на площта с Решение No.811 от 16.11.2010 г., бр. 96/2010 г.

BG 0001389 „Средна гора“ 33 по директивата за местообитанията **са следните отдели и подотдели:** №№ 4 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 5 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 6 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, 1, 2, 3, 4, 5, 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 9 а, 12 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 13 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 16 а, г, 2, 32 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 33 а, б, в, г, д, 1, 34 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 35 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 36 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 37 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 38 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 39 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 40 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, 41 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 42 а, б, в, г, д, е, 1, 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 44 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 45 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 46 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 47 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 48 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 49 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 50 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 52 а, б, в, г, д, е, 53 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 55 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 56 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 57 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 59 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 60 ж, з, и, к, л, м, н, о, 3, 4, 61 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 62 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 63 а, б, в, 1, 2, 3, 64 а, б, в, 1, 2, 65 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 66 а, б, в, г, 1, 2, 3, 67 а, б, в, г, 68 а, б, в, 69 а, б, в, г, 1, 2, 70 а, б, в, г, д, 1, 2, 71 а, б, в, г, д, 1, 72 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 73 а, б, в, г,

д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, **74** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, **75** а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, **76** а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, **77** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3, 4, **78** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, **79** а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, **80** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, **81** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, **82** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, **83** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, **84** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, **85** а, б, г, д, е, ж, з, **86** а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 2, 3, 4, 5, 6, **87** а, б, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 2, **88** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, **89** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, **90** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, **91** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, **92** а, б, в, г, д, е, 1, **93** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, **94** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, **95** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, **96** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, **97** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, **98** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, **99** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, **100** а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, **101** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, **102** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, **103** а, б, в, г, 1, 2, **104** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, **105** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, **106** а, б, в, г, д, е, 1, **107** а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, **108** а, б, в, г, д, е, **109** а, б, в, г, д, 1, 2, 3, **110** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, **111** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, **112** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, **113** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **114** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, **115** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, **116** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, **117** а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, **118** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, **119** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, **120** а, б, в, 1, 2, 3, **121** а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, **122** а, б, в, г, д, е, ж, 1, **123** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, **124** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, **125** а, б, в, г, д, е, ж, 1, **126** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, **127** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, **128** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, **129** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, **130** а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, **131** а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, **132** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, **133** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, **134** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, **135** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, **136** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, **137** а, б, в, 1, 2, 3, 4, **138** а, б, в, г, д, е, ж, 1, с обща площ 6379.6 ха.

1.2.2. BG0001493 „Централен Балкан – буфер“, обявена със Заповед № РД-272 от 31.03.2021 г., ДВ бр. 46/2021 г.; промяна в площта с РМС № 811/06.11.2010 г. (Обн., ДВ, бр. 96/2010 г.) в съответствие с Директива 92/43/ЕЕС за Местообитанията; Определяне на специфични цели със Заповед № РД-644 от 19.07.2024 г., бр. 69/2024 на ДВ; Промяна в предмета на опазване със Заповед № РД-644 от 19.07.2024 г., бр. 69/2024 на ДВ. **BG0001493 „Централен Балкан – буфер“**, 33 по директивата за местообитанията са **следните отдели и подотдели: №№ 16** б, в, 3, 4, 5, 6, **17** а, б, в, 1, **18** а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, **19** а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, **20** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, о, п, 1, 2, 3, **21** а, б, в, г, д, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, **22** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, я, б1, 9, 10, 11, **23** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, х, 1, 2, **24** а, б, в, г, д, е, з, и, к, л, н, 1, **25** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, ф, х, ц, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, **26** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, **27** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ц, ч, ш, щ, ю, 1, **28** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, п, 1, 2, **29** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, **30** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, **87** в, г, д, е, ж, 1, с обща площ 1057.6 ха.

1.2.3. BG0002054 „Средна гора“, обявена със заповед № РД-273/30.03.2012 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 32/2012 г.) и

BG 0002054 Средна гора Категория: 33 по директивата за птиците са следните отдели и подотдели: №№ 6 д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, 5, 7 11, **32** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, **33** а, б, в, г, д, 1, **34** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, **35** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, **36** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, **37** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, **38** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, **39** з, к, л, м, н, о, п, р, 7, **40** а, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, **41** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, **42** а, б, в, г, д, е, 1, **43** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, **44** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, **45** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, **46** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, **47** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, **48** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, **49** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, **50** а, б, в, г, д, е, ж, 1, **51** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **52** а, б, в, г, д, е, **53** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, **54** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, **55** а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, **56** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, **57** а,

б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, **58** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, **59** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, **60** к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **61** в, з, и, 1, 2, 3, 4, **62** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **63** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **64** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **65** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **66** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **67** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **68** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **69** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **70** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **71** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **72** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **73** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **74** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **75** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **76** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **77** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **78** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **79** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **80** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **81** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **82** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **83** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **84** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **85** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **86** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **87** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **88** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **89** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **90** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **91** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **92** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **93** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **94** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **95** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **96** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **97** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **98** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **99** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **100** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **101** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **102** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **103** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **104** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **105** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **106** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **107** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **108** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **109** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **110** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **111** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **112** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **113** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **114** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **115** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **116** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **117** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **118** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **119** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **120** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **121** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **122** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **123** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **124** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **125** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **126** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **127** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **128** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **129** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **130** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **131** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **132** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **133** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **134** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **135** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **136** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **137** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, **138** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, с обща площ 6063.0 ха.

1.2.4. BG0002128 „Централен Балкан Буфер“, обявена със заповед № РД-321/04.04.2013 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр.46/2013 г.) в съответствие с Директива 79/409/ЕЕС за Птиците. Определяне на специфични цели със Заповед No.РД-645 от 19.07.2024 г., бр. 69/2024 на ДВ; Промяна в предмета на опазване със Заповед No.РД-645 от 19.07.2024 г., бр. 69/2024 на ДВ.

BG 0002128 Централен Балкан Буфер Категория: 33 по директивата за птиците са следните отдели и подотдели: №№ 4 д, е, 5 а, е, ж, з, у, ф, х, 2, 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, р, с, т, у, ф, х, ц, 1, 2, 3, 8, 8 а, б, в, г, д, е, н, о, п, р, 1, 9 а, 12 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 13 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 16 а, б, в, г, 2, 3, 4, 5, 6, 17 а, б, в, г, 1, 18 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 19 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 20 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, о, п, 1, 2, 3, 21 а, б, в, г, д, е, ж, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, я, б1, 9, 10, 11, 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, х, 1, 2, 24 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 25 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 26 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 27 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 3, 28 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, п, 1, 2, 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, 30 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, у, ф, 1, с обща площ 1277.4 ха.

1.2.5. BG 0000494 Централен Балкан Категория: 33 по двете директиви - подотдел: № 16-1; с площ 0.1 ха. Защитената зона е обявена със Заповед No.РД-559 от 05.09.2008 г., бр. 84/2008 на ДВ; Промяна в целите със Заповед No.РД-260 от 31.03.2021 г., бр. 41/2021 на ДВ; Промяна в предмета на опазване със Заповед No.РД-260 от 31.03.2021 г., бр. 41/2021 на ДВ.

3. Горски територии със специални функции, обособени съгласно чл. 5, ал. 3, т. 2 от ЗГ

3.1. Семепроизводствени насаждения, определени с протокол № 10/20.04.16 год. на Горска семеконтролна станция Пловдив и актуализирани с протокол № 12/29.04.2025 год. на Горска семеконтролна станция Пловдив, отдели и подотдели: №№ 40 и; 47 г, ж; 48 з; 49 а, е; 50 г; 52 б, в; 56 д; 66 в; с обща залесена площ 160.2 ха.

3.2. Географски култури, определена с протокол 10/20.04.16 год. на Горска семеконтролна станция Пловдив и актуализирана с протокол № 12/29.04.2025 год. на Горска семеконтролна станция Пловдив, подотдели: № 47 б, д, м; с обща залесена площ 5.9 ха.

4. Горски територии със специални функции, обособени съгласно чл. 5, ал. 2, от ЗГ

4.1. Горски разсадник, подотдел: № 158-4; с обща незалесена площ 6.0 ха.

4.2. Паметник на културата „Зли дол“ с категория „Национално значение“ - позиция на въстаниците от 1876 г., обявен в бр. 43 от 1971 г. на Държавен вестник отдели и подотдели: №№ 158 б, в, г, д, е, ж, з, и, м, н, р, с; с обща залесена площ 13.9 ха.

4.3. Курортна гора, определен съгласно Закона за горите отдел и подотдели: № 5 ж, з, к, л, м, н, р, с, т, 1, 5, 8, 9, 10; 7; 8 з, м, 1; 39; 40 е, ж, з, и, к, л, м, н, п, с, 1; 158 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9; с обща площ 196.2 ха, в това число залесена 182.2 ха и незалесена 14.0 ха.

4.4. Зелена зона, определен съгласно Закона за горите отдел и подотдели: № 19 к, л, м, н, о, п, р, с, т, 7, 8, 9, 10; 20 м, н, 4, 5, 6; 21; 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11; 23; 24; 25 о, п, р, с, т, у, ч, 4, 5, 6; 26 т, 3; 27 у, ф, х, 1, 2, 3; 28 и, к, 1; 37; 38; 60 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 61 а, б, в, г, д, е, к; 77 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3; 85; 86; 87 е, п, р, с, т, у, ф; 88 ж; 89 а, в, г, 1, 2; 158 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; с обща площ 673.7 ха, в това число залесена 602.1 ха и незалесена 71.6 ха.

5. Специални горски територии по чл. 5, ал. 3, т. 3 от Закона за горите

5.1. ГОРИ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ

5.1.1. ГВКС 1 - са отделени по сертификационен доклад, обособени съгласно чл. 5, ал. 3, т.3 от ЗГ. **Общата площ на ГВКС 1 е 7250.1 ха, в това число залесена 6114.1 ха и незалесена 1136.0 ха, следните отдели и подотдели:** №№ 4 а, б, в, г, 1, 2; 5 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 6 а, б, в, г, д, е, з, н, о, п, р, с, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, 1, 2, 3, 4, 5; 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; 12; 13; 16 б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 17 а, б, в, г, 1; 18 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5; 19 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5; 20 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3; 21 а, б, в, г, д, е, ж, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, я, б1, 9, 10, 11; 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, х, 1, 2; 24; 25 а, б, в, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 26 б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3; 27 а, б, в, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, х, ю, 1, 3; 28 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2; 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у; 30 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 39 б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 40 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, п, с, ф, ц, ч, ш, 1; 41 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, о, с, 1, 2, 3, 4; 42; 43 а, б, в, г, д, е, ж, к, л, м, н, 1, 2; 44 а, б, в, г, д, ж, 1, 2, 3, 4; 45; 46; 47; 48; 49; 50; 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к; 52; 53; 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 55 а, б, в, г, д, 1, 2, 3; 56; 57; 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2; 59; 60 ж, з, и, к, л, м, н, о, 3, 4; 61 а, б, в, д, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5; 62; 63; 64; 65 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3; 66; 67 а, б, в; 68; 69; 70; 71; 72; 73; 74; 75; 76; 77 а, б, в, г, е, з, и, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4; 78; 79 а, б, в, 1, 2, 3, 4; 80; 81; 82 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 83; 84; 85 а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 86; 87 г, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, т, у, ф, 1, 2; 88 а, б, в, г, д, ж, з, и, 1; 89 а, в, г, д, е, ж, п, 1, 2, 3; 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3; 91; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98; 99; 100; 101; 102; 103; 104; 105 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 106; 107; 108; 109; 110; 111; 112 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3; 113 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, н; 114 а, б, в, г, д, е, и, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5; 115; 116; 117; 118; 119; 120; 121; 122; 123; 124; 125; 126; 127; 128; 129; 130; 131; 132; 133; 134; 135; 136; 137; 138.

5.1.2. ГВКС 2 - отделени по сертификационен доклад, обособени съгласно чл. 5, ал. 3, т.3 от ЗГ. **Общата площ на ГВКС 2 е 7365.4 ха, в това число залесена 6200.4 ха и**

незалесена 1165.0 ха, следните отдели и подотдели: №№ 4 а, б, в, г, 1, 2; 5 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 6 а, б, в, г, д, е, з, н, о, п, р, с, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, 1, 2, 3, 4, 5; 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; 12; 13; 16 б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 17; 18 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; 19 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 20 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 21; 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, ю, я, а1, б1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 23; 24; 25 а, б, в, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 26 б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3; 27 а, б, в, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ю, 1, 2, 3; 28 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, р, 1, 2; 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у; 30 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 39 б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 40 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, п, с, ф, ц, ч, ш, 1; 41 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, о, с, 1, 2, 3, 4; 42; 43 а, б, в, г, д, е, ж, к, л, м, н, 1, 2; 44 а, б, в, г, д, ж, 1, 2, 3, 4; 45; 46; 47; 48; 49; 50; 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к; 52; 53; 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 55 а, б, в, г, д, 1, 2, 3; 56; 57; 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2; 59; 60; 61 а, б, в, д, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5; 62; 63; 64; 65 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3; 66; 67 а, б, в; 68; 69; 70; 71; 72; 73; 74; 75; 76; 77 а, б, в, г, е, з, и, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4; 78; 79 а, б, в, 1, 2, 3, 4; 80; 81; 82 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 83; 84; 85 а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 86; 87 г, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, т, у, ф, 1, 2; 88 а, б, в, г, д, ж, з, и, 1; 89 а, в, г, д, е, ж, п, 1, 2, 3; 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3; 91; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98; 99; 100; 101; 102; 103; 104; 105 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 106; 107; 108; 109; 110; 111; 112 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3; 113 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, н; 114 а, б, в, г, д, е, и, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5; 115; 116; 117; 118; 119; 120; 121; 122; 123; 124; 125; 126; 127; 128; 129; 130; 131; 132; 133; 134; 135; 136; 137; 138; 158 б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

5.1.3. ГВКС 3 Общата площ на ГВКС 3 е 494.7 ха, в това число залесена 480.8 ха и незалесена 13.9 ха, следните отдели и подотдели: №№ 7 а, е, ж, з; 8 а, б, в, г, д, е, з, м; 12 а, б, в, г, д, е, ж, з; 13 а, б, е, ж, з; 16 б, в, г, д; 17 а, в, г, е; 18 а, б, в, г; 19 в, г, е; 20 ж, к, л, м; 21 д; 22 а, м; 26 р; 29 е; 32 а; 60 к; 62 б; 63 в; 64 а; 65 д; 66 а, б, в; 69 в; 70 г; 74 б; 82 е; 83 а, б; 87 з; 91 а, д; 107 д; 108 а; 127 а; 135 з; 136 б; 137 а; 138 в.

ГВКС 31 - Застрашени от изчезване или ендемични екосистеми отделени по сертификационен доклад, обособени съгласно чл. 5, ал. 3, т.3 от ЗГ. **Общата площ на ГВКС 31 е 3792.7 ха, в това число залесена 3792.3 ха и незалесена 0.4 ха, следните отдели и подотдели: №№ 5 к; 6 г, ф, х, ц, ч, ш, щ, я; 7 е; 8 а, б; 13 а; 19 а, б; 20 б, в, г, д; 21 а, б; 25 в, з, м; 26 ж, к; 27 а, в, д, е, ж, з, и, к, л; 28 а, в, д; 29 д, е, ж, з, и, к; 32 а, б, в, г, д, ж, з, и, л, м, н, о; 33 а, б, в, д; 34 а, в, г, д, е, ж, и, к; 35 а, б, г, з, и, к; 36 а, б, г, з; 40 ф, ц; 41 а, б, в, г, д, е, к, л, м, н, о; 42 а, г, д; 43 а, б, в, г; 44 б, г, д; 45 а, г, д, е, и, к, н, р; 46 а, б, д, е, ж, з, и; 47 а, в, г, е, ж, л; 48 б, г, д, е, ж, з, и, к, м, н; 49 а, б, д, ж, з, и, к, л, м; 50 б, г, е; 51 а, б, в, г, ж, з, и; 52 а, б, в, г, д; 53 а, б, в, г, д, ж, к, л; 54 а, б, в, г, д, ж, з, и, л; 55 а, б, д; 56 а, г, д, ж, з, и; 57 в, ж, к; 58 а, о; 59 б, г, ж, и, м; 60 м; 62 а, б, г, д, е, з, и, к; 63 а, б, в; 64 а, б, в, г, д; 65 а, б, в, г, д; 66 а, б, в, г; 67 а, б, в; 68; 69 а, б, в, г, 70 а, б, в, г, д; 71 а, б, в, г, д; 72 а, б, в, г, д, е, ж; 73 а, б, в, г, д, е, ж, з; 74 в, д; 75 а, б, в, г; 76 г; 78 в, д, ж, з, и, к; 79 в; 80 а, б, в, г, з, и, к, м; 81 б, д, ж, з; 82 б, в, е, з; 83 а, б, в, г, з; 84 а, и; 85 б; 86 л; 87 з; 89 ж; 90 б, г, д, ж, к, м, н; 91 а, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, о; 92 а, б, в, д, е; 93 а, б, г, е, и, к, м; 94 а, б, в, е, ж, з, и; 95 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н; 96 а, б, г, д, е, ж, з, и; 97 а, б, в, г, д, з, и, к, л, м, н, о; 98 а, б, в, г, д, ж, з, и; 99 а, б, в, г, д, е, ж; 100 а, б, в, г; 101 а, в, г, ж, и; 102 а, б, д, е, ж, з, и; 103 а, б, в, г; 104 а, б, г, д, е, ж, и, к, л; 105 а, в, г, д, е, ж, з, и; 106 а, б, в, г, д, е; 107 а, б, в, г, д, е, ж, з; 108; 109 а, б, г, д; 110 б, в, г, д, е, ж, з, к, л, н, р; 111 а, б, г, д, е, ж, к, л; 112 ж, и; 113 б, в, и; 114 а, е, п; 115 б, г, з, к, м, н, о, п, с, т; 116 г, д, е, ж; 117 а, б, д, е, ж; 118 а, б, в, г, д, е, з, к, л, н; 119 а, б, г, е, ж; 120 а, б, в; 121 а, б, в, д, е, з; 122 а, б, г, д, е, ж; 123 а, б, г, д, е, ж; 124 а, б, в, д, е, ж; 125 а, б, в, г, д, е, ж; 126 б, в, д, е, ж; 127 а, в, г, д, е, ж, з, и, к; 128 а, б, г, д, е, ж, и; 129 а, б, г, д, е, ж; 130 б, в, г, д, е; 131 а, в, г, д; 132 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к; 133 а, б, в, г, д, е, ж, к, м, н; 134 а, б, в, г, д, е, ж, з, и; 135 а, б, в, г, д, е, ж, з, и; 136 б, в, г, д, е, ж, з, к, м; 137 а, б, в; 138 а, б, в, г, д, е, ж.**

5.1.3.1. Гори във фаза на старост, определени със заповед № РД 49-421/02.11.16 год. на Министъра на земеделието и храните, **изменена със Заповед** № РД49-493/13.12.2016 год. на министъра на МЗХ отдели и подотдели: №№ 8 а, в, г, д, е, м; 12 а, б, в, г, д, е, ж; 13 а, з; 16 а, б; 19 в; 22 а; 29 е; 32 а; 60 к; 63 в; 64 а; 65 д; 66 в; 82 е; 83 а, б; 91 а; 107 д; 108 а; 127 а; 136 б; с обща залесена площ 256.9 ха.

5.1.3.2. Представителни образци (екосистеми), определени по Доклада за горите с висока консервационна стойност и **Заповед** № 635/29.09.2020 год. на директора на

стопанството, отдели и подотдели: №№ 7 а, е, ж, з; 8 б, з; 12 3; 13 б, д, е, ж; 16 б, в, г, д; 17 а, в, г, е; 18 а, б, в, г; 19 г, е; 20 ж, к, л, м; 21 д; 22 м; 26 р; 66 а, б; 69 в; 70 г; 74 б; 82 е; 87 з; 91 д; 99 1; 100 2, 3; 101 1, 2, 3, 4, 5; 102 1, 2; 103 2; 104 1, 3; 105 1, 2, 3; 106 1; 107 д; 109 1, 2, 3; 110 1, 3; 111 1, 2; 114 1, 3, 4, 5; 120 3; 121 2; 123 1; 124 3, 4; 126 1; 127 1, 4, 5; 128 1, 4, 5; 129 3; 130 3; 131 2, 3; 133 1, 3, 4; 134 1; 135 з, 2; 138 в; с обща площ 348.7 ха, в това число залесена 218.9 ха и 129.8 ха незалесена.

5.1.4. ГВКС 4 - са всички подотдели - държавна собственост, които представляват екосистемни услуги от критично значение, основни екосистемни услуги от критично (незаменимо) значение в определени ситуации вкл. Опазване на водосбори и контрол на ерозията на уязвими почви и склонове. **ГВКС 4** са отделени по сертификационен доклад, обособени съгласно чл. 5, ал. 3, т.3 от ЗГ; **следните отдели и подотдели: №№ 4 а, б; 5 ж, к, н, 1, 10; 6 а, б, г, д, р, ф, х, ц, ч, ш, щ, я, а1, 1, 4; 7 а, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11; 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, м, 1, 2, 7; 12; 13 а, б, д, е, ж, з, м, 1; 16 б, в, г, д, 2, 3, 4, 5, 6; 17 а, д, ж, 2; 18 а, б, в, г, е, 1, 4, 6, 7, 8, 9; 19 а, б, в, г, е, ж, з, и, п, т, 1, 2, 3, 4; 20 б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, 1, 3, 5, 6; 21 а, б, в, г, д, е, ж, и, к, н, 1, 2, 3, 4, 7; 22 а, д, з, л, м, п, р, с, т, у, ф, ч, ш, ю, я, а1, 3, 4, 5, 6, 9; 23 в, г, о, с, т, у, ф, х, ц, ч, 2, 3, 5; 24 б, г, к; 25 б, в, е, з, м, н, о, п, ф, х, ц, ш, щ, ю, 1, 3; 26 б, г, ж, и, к, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3; 27 а, в, е, ж, з, и, к, л, н, п, с, т, у, 1; 28 а, в, д, е, ж, з, и, к, л, н; 29 б, д, е, ж, з, и, к, л, р, у; 30 а, б, в, д, к, м, н, о, р, с; 32; 33 а, б, в, д, 1; 34 а, в, г, д, е, ж, и, к, 1, 2, 3, 5; 35 а, б, г, з, и, к, м, 1, 3; 36 а, б, в, г, ж, з, к, 1; 37 а, б, в, е, 1, 4; 38 з, и, к, л, 2; 39 ж, з, и, к, л, п, 4, 5, 6, 7; 40 д, и, м, ф, ц, ш; 41 а, б, в, г, д, е, к, л, м, н, о, с, 1, 2, 3, 4; 42 а, г, д, 1; 43 а, б, в, г, д, л, м, н, 1, 2; 44 а, б, г, д, ж, 1, 2; 45 а, г, д, е, ж, и, к, н, о, п, р, с, 1, 2; 46; 47 а, б, в, г, е, ж, и, л, 1; 48 б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3; 49; 50; 51 а, б, в, г, д, ж, з, и; 52 а, б, в, г, д; 53 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, 1, 2; 54 а, б, в, г, д, ж, з, и, л, 1; 55 а, б, г, д, 1, 2, 3; 56 а, г, д, ж, з, и, 1, 2, 3, 4; 57 а, б, в, е, ж, и, к, 2; 58 а, б, в, е, и, м, н, о, п; 59 а, б, г, д, е, ж, и, к, л, м, н; 60 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, м, н, п, с, 3, 4, 6, 7; 61 д, з, и, к, 2, 5; 62; 63; 64; 65 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3; 66; 67 а, б, в; 68; 69; 70; 71; 72; 73; 74 а, б, в, г, д, е, ж, и, к, 1, 2; 75; 76; 77 а, б, в, г, е, з, и, л, м, н, о, п, р, с, 2, 3; 78; 79 а, б, в, 1, 2, 4; 80 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5; 81 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4; 82 а, б, в, г, д, е, з, к, м, 1, 2, 3, 5; 83 а, б, в, д, ж, з, и, 1, 4, 5; 84 а, б, в, г, д, и, 1; 85 б, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 86 а, б, в, д, ж, з, к, л, м, т, ф, х, 2, 3, 5; 87 е, ж, з, и, к, н, ф; 88 а, б, в, г, з; 89 д, ж, 1, 3; 90 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3; 91; 92 а, б, в, д, е, 1; 93 а, б, г, е, и, к, м, 1, 2; 94 а, б, в, д, е, ж, з, и, 1; 95; 96; 97 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2; 98; 99; 100; 101 а, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5; 102 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2; 103; 104 а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3; 105 а, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 106; 107 а, б, в, г, д, е, ж, з; 108; 109 а, б, г, д, 1, 2; 110 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, н, р, 1, 2, 3, 4; 111 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, 1, 2, 3; 112 а, б, в, д, ж, и, к, л, м, н, 1, 3; 113 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, н; 114 а, д, е, о, п, 2, 5; 115 а, б, в, г, е, з, к, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3; 116; 117 а, б, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 118 а, б, в, г, д, е, з, к, л, н, 1; 119 а, б, г, е, ж, 1, 2, 3, 4; 120; 121 а, б, в, д, е, з; 122 а, б, г, е, ж, 1; 123; 124 а, б, в, д, е, ж, 1, 2, 3, 4; 125; 126 б, в, д, е, ж, 1, 2; 127 а, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5; 128 а, б, г, д, е, ж, и, 1, 2, 3, 4; 129; 130 б, в, г, д, е, 1, 3, 4, 5; 131 а, б, в, г, д, е, з, 1, 2, 3, 4; 132; 133 а, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5; 134; 135; 136 б, в, г, д, е, ж, з, к, м, 1, 2, 3, 4, 6; 137 а, б, 1, 2, 3, 4; 138; 158 б, в, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9; с обща площ 6150.5 ха, в това число залесена 5208.5 ха и незалесена 941.9 ха.**

5.1.5. ГВКС 5 - са всички подотдели - държавна собственост които представляват: основни потребности на населението; места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности и коренното население (вкл. поминък, здраве, храна, вода), идентифицирани с тяхното участие. ГВКС 5 са отделени по сертификационен доклад, обособени съгласно чл. 5, ал. 3, т.3 от ЗГ; **следните отдели и подотдели: №№ 4 а, б, в, г, 1, 2; 5 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 6 а, б, в, г, д, е, з, н, о, п, р, с, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, 1, 2, 3, 4, 5; 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; 12; 13; 16 б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 17; 18 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; 19 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 20 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 21; 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, ю, я, а1, б1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 23; 24; 25 а, б, в, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 26 б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3; 27 а, б, в, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ю, 1, 2, 3; 28 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, р, 1, 2; 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у; 30 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 39 б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 40 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, п, с, ф, ц, ч, ш, 1; 41 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, о, с, 1, 2, 3, 4; 42; 43 а, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, 1, 2; 44 а, б, в, г, д, ж, 1, 2, 3, 4; 45; 46; 47; 48; 49; 50; 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к; 52; 53; 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 55 а, б, в, г, д, 1, 2, 3; 56; 57; 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2; 59; 60; 61 а, б, в, д, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5; 62; 63; 64; 65 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3; 66; 67 а, б, в; 68; 69; 70; 71; 72; 73; 74; 75; 76; 77 а, б, в, г, е, з, и, л, м, н, о, п,**

р, с, 1, 2, 3, 4; **78; 79** а, б, в, 1, 2, 3, 4; **80; 81; 82** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6; **83; 84; 85** а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; **86; 87** г, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, т, у, ф, 1, 2; **88** а, б, в, г, д, ж, з, и, 1; **89** а, в, г, д, е, ж, п, 1, 2, 3; **90** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3; **91; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98; 99; 100; 101; 102; 103; 104; 105** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; **106; 107; 108; 109; 110; 111; 112** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3; **113** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, н; **114** а, б, в, г, д, е, и, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5; **115; 116; 117; 118; 119; 120; 121; 122; 123; 124; 125; 126; 127; 128; 129; 130; 131; 132; 133; 134; 135; 136; 137; 138; 158** б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; с обща площ 7365.4 ха, в това число залесена 6200.4 ха и незалесена 1165.0 ха.

5.1.6. ГВКС 6 - са всички подотдели - които представляват: културни ценности; места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологично или историческо значение и/или от критично (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности и коренното население, идентифицирани с тяхно участие, вкл. културно, екологично, икономическо или религиозно / духовно значение. ГВКС 6 са отделени по сертификационен доклад, обособени съгласно чл. 5, ал. 3, т.3 от ЗГ, следните подотдели: № **158** б, в, г, д, е, ж, з, и, м, н, с; с обща залесена площ 13.7 ха.

4.2. ТАКСАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАСАЖДЕНИЯТА

Данните за Таксационната характеристика на насажденията са дадени в таблична форма за **общата залесена площ**. Съобразно разпределението на залесената площ на горските територии по видове насаждения и по бонитети, са определени **условни стопански класове** за различните по своята характеристика насаждения, съгласно изискванията на Наредба №18/07.10.15 год. за инвентаризация и горскостопанско планиране и дадените указания за стопанисване на горите, като се следи за приемствеността с установените до сега условни стопански класове.

Залесената площ на ТП “ДГС Клисура” е **6422.8 ха**. Разпределението ѝ, както и това на дървесния запас (без клони), по типове месторастения в границите на обособените **условни стопански класове** по функции е дадено в таблица № 23.

Таблица № 23

Разпределение на ЗАЛЕСЕНАТА ПЛОЩ и ОБЩИЯ ДЪРВЕСЕН ЗАПАС (без клони) по типове месторастения, условни стопански класове и функции

Условен Стопански клас: Иглол. култури,

Месторастене		Площ		Запас на основното насаждение		Запас надлесни	
означение	№	ха	%	куб.м	%	куб.м	%
T-II-1 CD-2,3	70	218,8	13,7	75480	17,9	20	21,0
T-II-1 C-2	71	603,5	37,9	176805	41,9	25	26,3
T-II-1 B-1,2	72	362,9	22,8	84195	19,9	-	-
T-II-2 D-2	73	76,2	4,8	29430	7,0	-	-
T-II-2 C-2	75	156,0	9,8	26660	6,3	50	52,7
T-II-2 C-2,3	76	32,4	2,0	8730	2,1	-	-
T-II-2 B-1,2	77	119,4	7,5	16215	3,9	-	-
МТЮ-II B-1,12,2	133	13,9	0,9	2990	0,7	-	-
МТЮ-II A-1,2	134	9,1	0,6	1490	0,3	-	-
Всичко		1592,2	100,0	421995	100,0	95	100,0

Условен Стопански клас: Буков В,

Месторастене		Площ		Запас на основното насаждение		Запас надлесни	
означение	№	ха	%	куб.м	%	куб.м	%
T-II-1 CD-2,3	70	1134,3	37,3	334140	39,4	235	7,5
T-II-1 C-2	71	826,7	27,2	225615	26,6	1055	33,8

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ЗА ИЗВЪРШЕНА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ТП „ДГС КЛИСУРА“

T-II-2 D-2	73	794,4	26,0	213830	25,1	1270	40,7
T-II-2 C-2	75	288,3	9,5	75360	8,9	560	18,0
T-II-2 C-2,3	76	0,3	-	90	-	-	-
Всичко		3044,0	100,0	849035	100,0	3120	100,0

Условен Стопански клас: Буков Н,

Месторастене		Площ		Запас на основното насаждение		Запас надлесни	
означение	No	ха	%	куб.м	%	куб.м	%
T-II-1 C-2	71	41,0	14,1	5915	14,4	-	-
T-II-1 B-1,2	72	141,7	48,8	18575	45,2	-	-
T-II-2 D-2	73	1,9	0,7	30	0,1	5	25,0
T-II-2 B-1,2	77	31,2	10,8	6020	14,7	-	-
МТЮ-II,III A,AB-1	130	25,4	8,8	3720	9,0	-	-
МТЮ-II B-1,12,2	133	31,7	10,9	4880	11,9	15	75,0
МТЮ-II A-1,2	134	17,0	5,9	1950	4,7	-	-
Всичко		289,9	100,0	41090	100,0	20	100,0

Условен Стопански клас: Буков Ср,

Месторастене		Площ		Запас на основното насаждение		Запас надлесни	
означение	No	ха	%	куб.м	%	куб.м	%
T-II-1 CD-2,3	70	136,9	13,0	21425	11,0	920	37,0
T-II-1 C-2	71	522,3	49,3	106340	54,6	215	8,7
T-II-1 B-1,2	72	1,1	0,1	50	-	-	-
T-II-2 D-2	73	239,3	22,6	36520	18,8	1130	45,6
T-II-2 C-2	75	145,7	13,8	27675	14,2	215	8,7
T-II-2 C-2,3	76	13,0	1,2	2680	1,4	-	-
Всичко		1058,3	100,0	194690	100,0	2480	100,0

Условен Стопански клас: Смесен СрН П,

Месторастене		Площ		Запас на основното насаждение		Запас надлесни	
означение	No	ха	%	куб.м	%	куб.м	%
T-II-1 CD-2,3	70	5,3	1,2	1045	2,1	-	-
T-II-1 C-2	71	276,8	63,1	38820	76,8	-	-
T-II-1 B-1,2	72	131,7	30,1	8870	17,6	-	-
МТЮ-II,III A,AB-1	130	2,7	0,6	45	0,1	-	-
МТЮ-II B-1,12,2	133	13,2	3,0	1515	2,9	-	-
МТЮ-II A-1,2	134	4,8	1,1	140	0,3	-	-
МТЮ-I,II A-1	152	3,9	0,9	90	0,2	-	-
Всичко		438,4	100,0	50525	100,0	-	100,0

Цялата територия на ТП „ДГС Клисура“ е със защитни и специални функции.

В таблица № 24 е показано разпределението на общата залесена площ и дървесния запас по условни стопански класове и средни таксационни показатели. Въз основа на тях е направена кратка характеристика за всеки условен стопански клас поотделно.

Таблица № 24

Разпределение на залесената площ и дървесният запас по стопански класове и средни таксационни показатели

Условни Стопански класове	Залесена площ		Средна възраст	Среден бонитет	Средна пълнота	Среден запас на 1 ха	Среден прираст на 1 ха	Общ среден прираст	Общ дървесен запас		Надлесни запас	
	ха	%	години			куб.м/ха	куб.м/ха	куб.м	без клони	с клони	без клони	с клони
А. Горски територии със Защитни и специални функции												
Иглол. култури	1592,2	24,8	59	III (2,8)	0,73	265	4,48	7131	421995	504665	95	115
Буков В	3044,0	47,4	108	II (1,9)	0,64	279	3,46	10542	849035	997970	3120	3475
Буков Ср	1058,3	16,5	76	III (3,1)	0,74	184	2,87	3042	194690	234260	2480	2770
Буков Н	289,9	4,5	130	V (4,7)	0,60	142	1,20	349	41090	46450	20	25
Смесен СрН П	438,4	6,8	67	IV (3,9)	0,67	115	1,88	823	50525	58015	-	-
Всичко горски територии със ЗСпФ	6422,8	100,0	89	III (2,6)	0,68	243	3,41	21887	1557335	1841360	5715	6385
Б. Горски територии със стопански функции												
Всичко горски територии със СтФ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
А+Б. Горски територии												
Иглол. култури	1592,2	24,8	59	III (2,8)	0,73	265	4,48	7131	421995	504665	95	115
Буков В	3044,0	47,4	108	II (1,9)	0,64	279	3,46	10542	849035	997970	3120	3475
Буков Ср	1058,3	16,5	76	III (3,1)	0,74	184	2,87	3042	194690	234260	2480	2770
Буков Н	289,9	4,5	130	V (4,7)	0,60	142	1,20	349	41090	46450	20	25
Смесен СрН П	438,4	6,8	67	IV (3,9)	0,67	115	1,88	823	50525	58015	-	-
Всичко горски територии	6422,8	100,0	89	III (2,6)	0,68	243	3,41	21887	1557335	1841360	5715	6385

Залесената площ на ТП ДГС “Клисура” е **6422.8 ха**. Запасът (без клони) на основните насаждения е **1557335 куб.м**.

Разпределението на залесената площ и общия дървесен запас по типове месторастения на **инвентаризираната територия** е показано по-долу в текста, заедно с описанието на отделните стопански класове.

А. Горски територии със Защитни и Специални функции

Обособяването на горските територии със Защитни и Специални функции е направено въз основа на документи, подробно описани в предходната глава на тази записка.

В горските територии със Защитни и Специални функции са обособени **условни стопански класове** по същите критерии, както и в горските територии със стопански функции.

4.2.1. Условен стопански клас Иглолистни култури (ИК) - ЗСпФ

Този условен стопански клас е обособен от чисти и смесени иглолистни насаждения и култури с преобладание на бял бор, черен бор, смърч, дугласка, атласки кедър или насаждения и култури без преобладание на дървесен вид с участие в състава на гореспоменатите видове с продуктивност от I до V бонитет.

Месторастенията са различни - като преобладават среднобогатите месторастения – 49.7%. Средният бонитет е III (2.8). Средната възраст на условния стопански клас е 59 години. Площта е **1592.2 ха**. Средния запас е 265 куб.м/ха, а средния прираст е 4.48 куб.м/ха.

От извършената инвентаризация през **2025 г.** бе установено, че иглолистните култури са със средно санитарно състояние. На площ 250.9 ха (15.8% от залесената площ на условния стопански клас) са установени повреди.

В голяма част от културите и насажденията месторастенията са средно богати, богати и среднобогати до богати. Черния бор, белия бор, дугласката, смърча, атлаския кедър формират чисти култури или смесени култури със характерната за района растителност - зимен дъб, бук, цер, благуи и габър (2 - 3 десети и нагоре). В този условен стопански клас **се налага** да се премине към планиране на мероприятия с насока на стопанисване - **трансформация** за културите извън естествения ареал на разпространение на белия и черния бор.

4.2.2. Условен стопански клас Буков Високобонитетен (БВ) - 3СпФ

Съставен е от чисти и смесени широколистни високостъблени насаждения и култури с преобладание на бук, габър, трепетлика, бреза, кестен или насаждения и култури без преобладание с участие в състава на гореспоменатите дървесни видове с производителност от I и II бонитет, с добро санитарно състояние.

Месторастенията са предимно среднобогати до богати - заемат 37.3%.

Средният бонитет е II (1.9). Средната възраст е 108 години. Площта на условния стопански клас е **3044.0 хектара**. Средния запас е 279 куб.м/ха, а средния прираст е 3.46 куб.м/ха.

4.2.3. Условен стопански клас Буков Среднобонитетен (БСр) - 3СпФ

Съставен е от чисти и смесени широколистни високостъблени насаждения и култури с преобладание на бук, зимен дъб, воден габър, габър, трепетлика, бреза, джанка или насаждения и култури без преобладание с участие в състава на гореспоменатите дървесни видове с производителност от III и част от IV бонитет, с добро до средно санитарно състояние.

Месторастенията са предимно среднобогати - заемат 63.1%.

Средният бонитет е III (3.1). Средната възраст е 76 години. Площта на условния стопански клас е **1058.3 хектара**. Средния запас е 184 куб.м/ха, а средния прираст е 2.87 куб.м/ха.

От извършената инвентаризация през **2025 г.** бе установено, че културите и насажденията от този условен стопански клас са със средно санитарно състояние. На площ 126.4 ха (11.9% от залесената площ на условния стопански клас) са установени повреди.

4.2.4. Условен стопански клас Буков Нискобонитетен (БН) - 3СпФ

Съставен е от чисти и смесени широколистни високостъблени насаждения и култури с преобладание на бук, зимен дъб, воден габър, бреза, или насаждения и култури без преобладание с участие в състава на гореспоменатите дървесни видове с производителност от IV част и V бонитет, със средно до лошо санитарно състояние.

Най-голям е дялът на бедните (70.5%) месторастения.

Средният бонитет е V (4.7). Средната възраст е 130 години. Площта на условния стопански клас е **289.9 хектара**. Средния запас е 142 куб.м/ха, а средния прираст е 1.20 куб.м/ха.

От извършената инвентаризация през **2025 г.** бе установено, че културите и насажденията от този условен стопански клас са със средно до лошо санитарно състояние. На площ 107.9 ха (37.2% от залесената площ на условния стопански клас) са установени повреди.

4.2.5. Условен стопански клас Смесен средно и нискобонитетен за превръщане (СмСрНП) - 3СпФ

Съставен е от чисти и смесени издънкови насаждения с преобладание на бук, зимен дъб, акация, воден габър, мъждрян, келяв габър или смесени издънкови насаждения без преобладание с производителност от всички бонитети.

Месторастенията са предимно богати (63.1%).

Средният бонитет е IV (3.9). Средната възраст е 67 години. Площта на условния стопански клас е **438.4 хектара**. Средния запас е 115 куб.м/ха, а средния прираст е 1.88 куб.м/ха.

4.2.6. Общо за гората

Залесената площ е 6422.8 хектара.

Средната възраст е 89 години, средната пълнота е 0.68, а средният бонитет е III (2.6).

Общият дървесен запас е 1 557 335 куб.м. (без клони). Средният запас е 243 куб.м./ха.

Общият среден годишен прираст е 21 887 куб.м., а на един хектар – 3.41 куб.м.

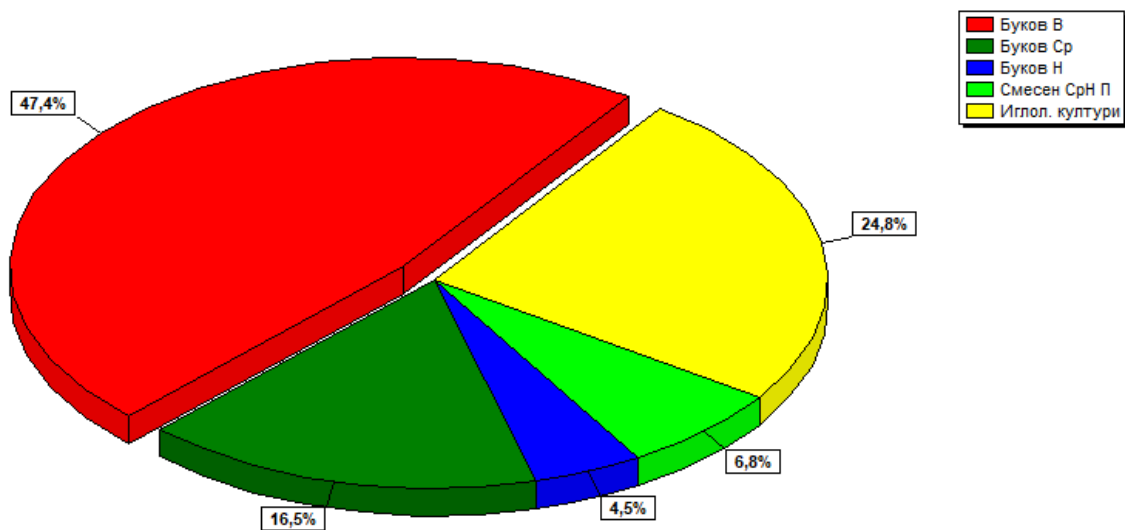
Таблиците с таксационната характеристика по условни стопански класове, функции и общо за гората от инвентаризацията са дадени в Приложение № II в електронен вид.

За онагледяване на по-важните показатели за горите на територията на ТП “ДГС Клисура” са изготвени диаграми в графичен вид - **диаграми №№ 1÷10.**

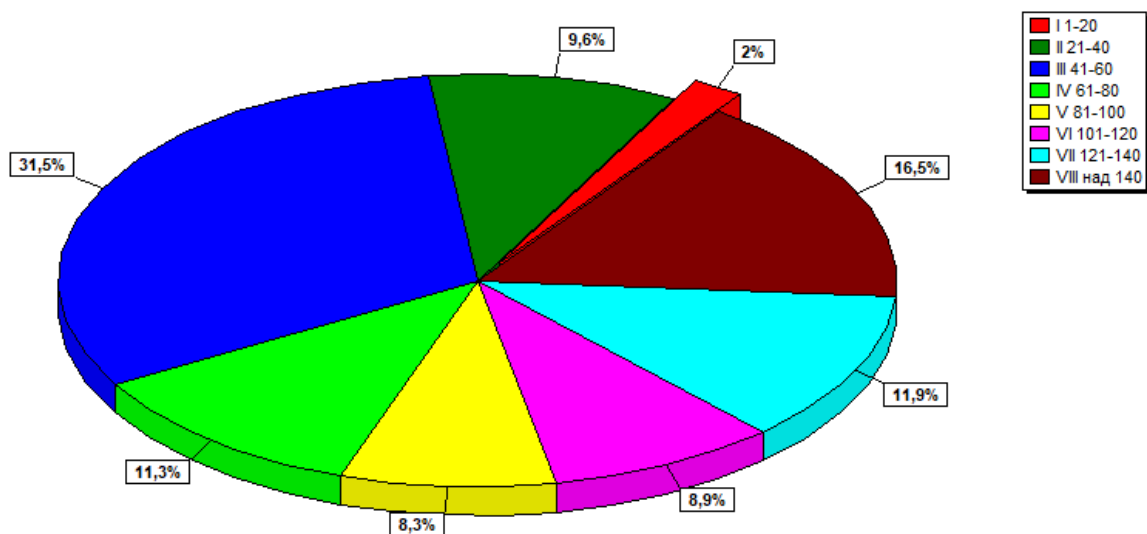
1. За разпределение на залесената площ по стопански класове в проценти.
2. За разпределение на залесената площ по класове на възраст във високостъблените гори.
3. За разпределение на дървесния запас по класове на възраст във високостъблените гори.
4. За разпределение на залесената площ по класове на възраст в издънковите гори за превръщане.
5. За разпределение на дървесния запас по класове на възраст в издънковите гори за превръщане.
6. За разпределение на залесената площ по класове на възраст в нискостъблените гори.
7. За разпределение на дървесния запас по класове на възраст в нискостъблените гори.
8. За разпределение на залесената площ по дървесни видове.
9. За разпределение на дървесния запас по дървесни видове.
10. За разпределение на залесената площ по видове гори в проценти.

Диаграма № 1

Разпределение на залесените площи по класове, изразено в проценти от залесената площ за ТП „ДГС Клисура“

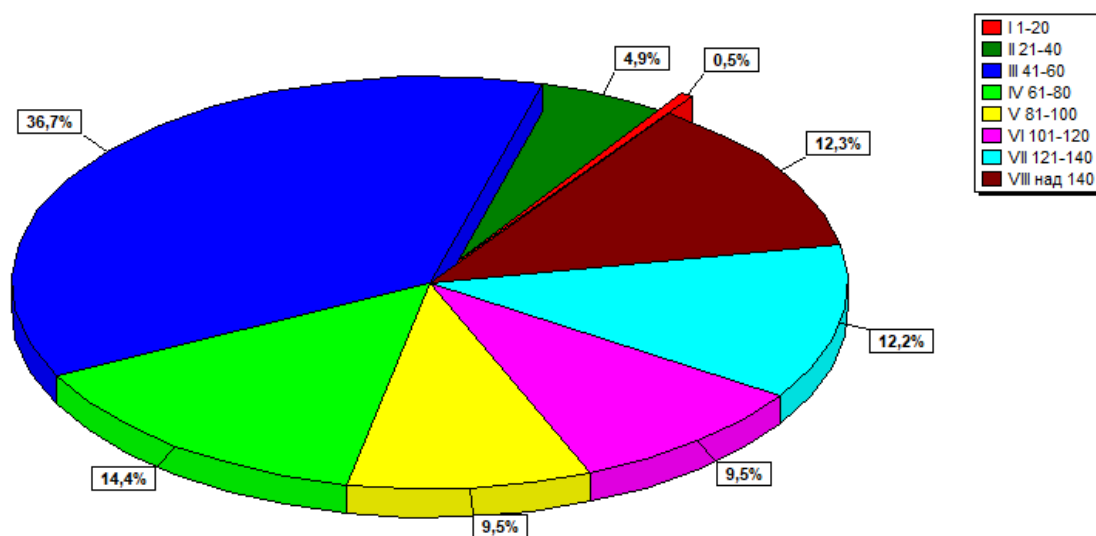
Диаграма № 2

Разпределение на залесените площи по класове на възраст във високостъблените гори за ТП „ДГС Клисура“

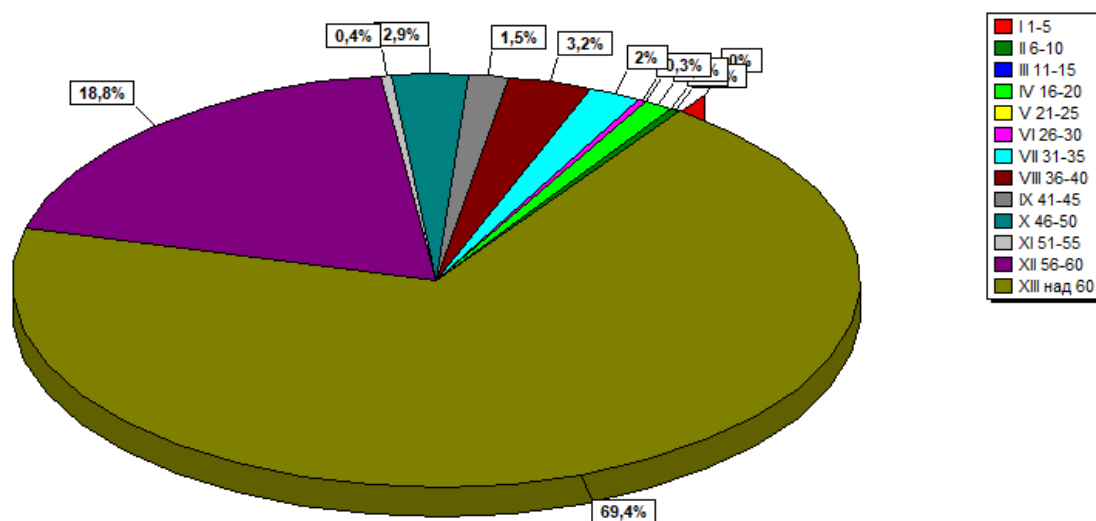

Диаграма № 3

Разпределение на дървесния запас по класове на възраст във високостъблените гори на за ТП „ДГС Клисура“

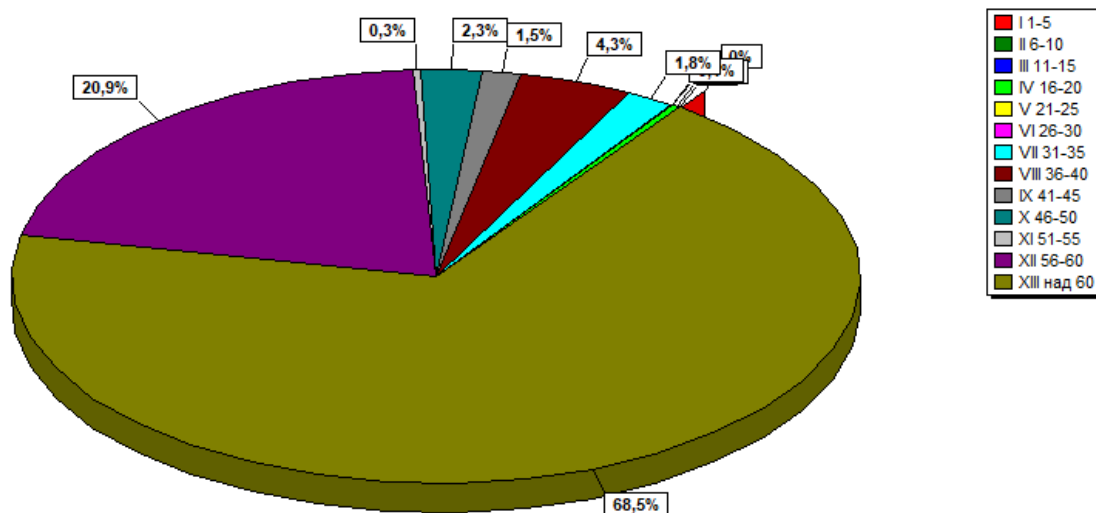
Диаграма № 4

Разпределение на залесените площи по класове на възраст в издънковите гори за превръщане за ТП „ДГС Клисура“

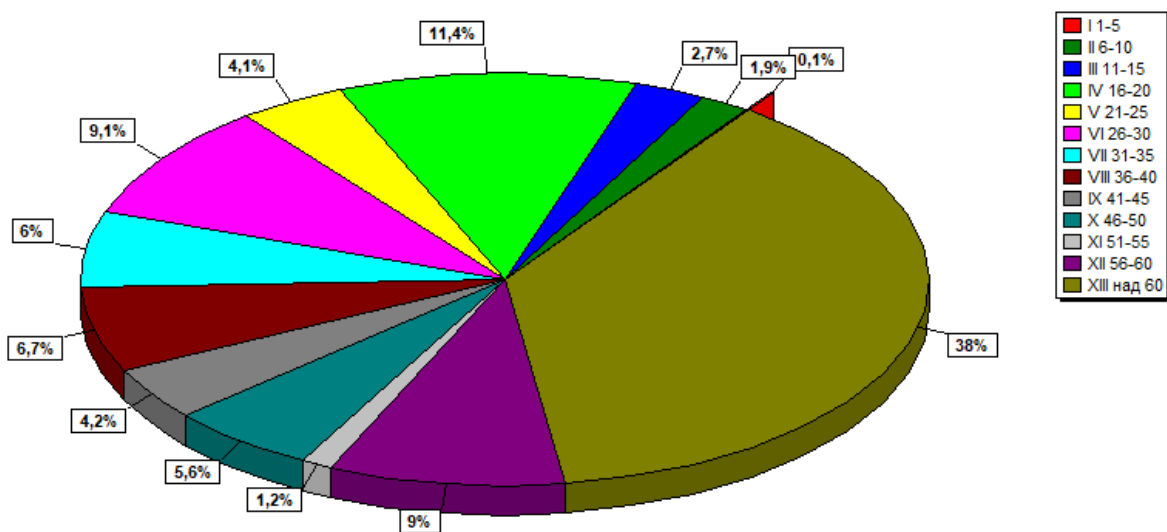

Диаграма № 5

Разпределение на дървесния запас по класове на възраст в издънковите гори за превръщане за ТП „ДГС Клисура“

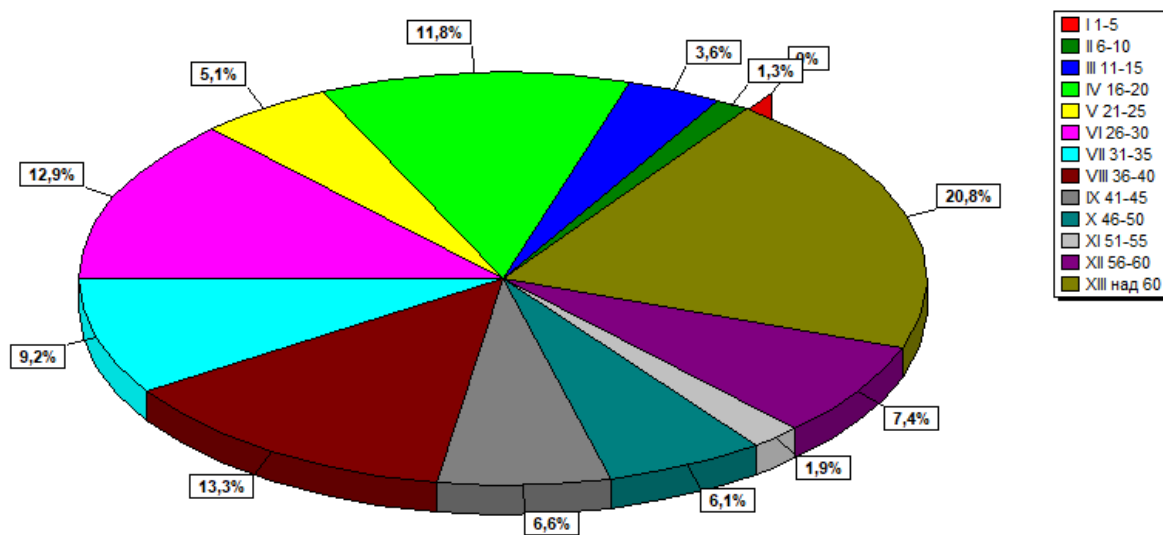
Диаграма № 6

Разпределение на залесените площи по класове на възраст в нискоствъблени гори за ТП „ДГС Клисура“

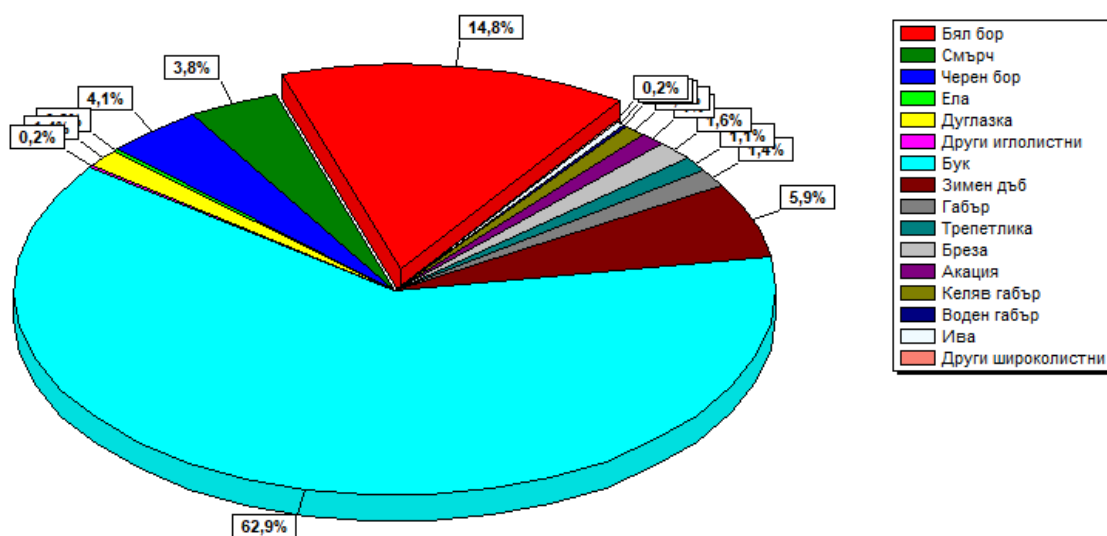

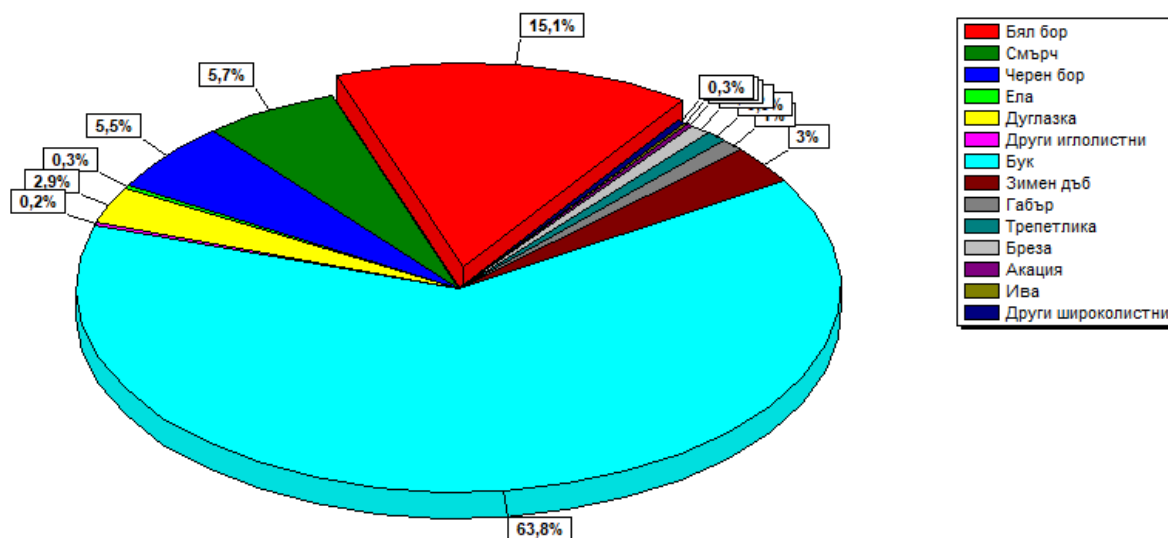
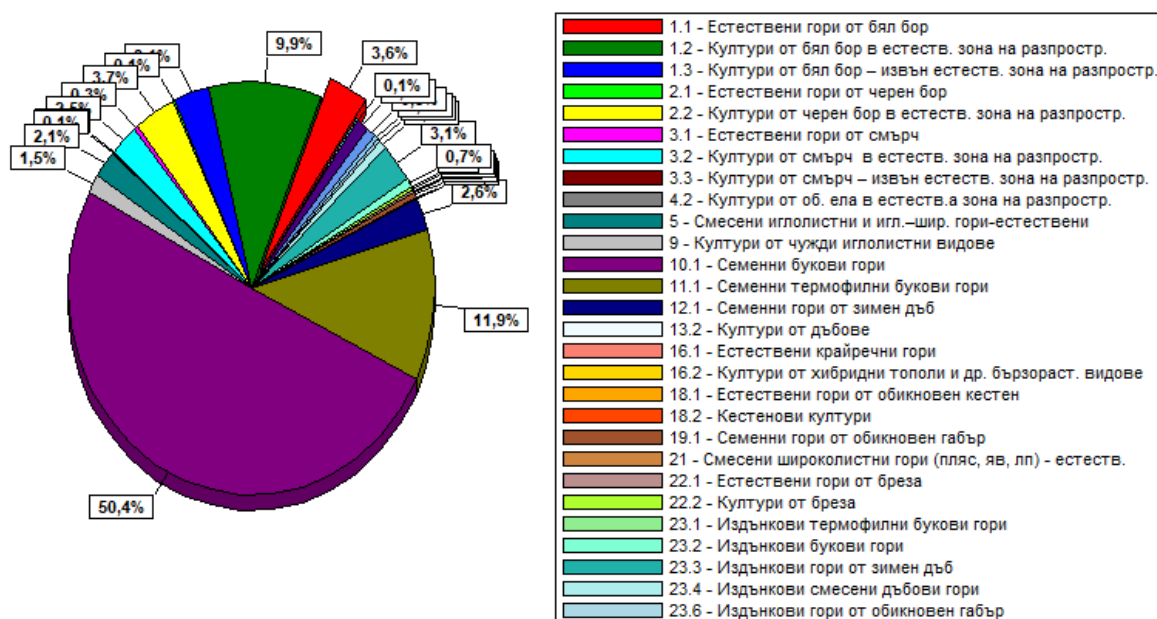
Диаграма № 7

Разпределение на дървесния запас по класове на възраст в нискоствъблени гори за ТП „ДГС Клисура“

Диаграма № 8

Разпределение на залесените площи по дървесни видове за ТП „ДГС Клисура“

Диаграма № 9**Разпределение на дървесния запас по дървесни видове за ТП „ДГС Клисура“****Диаграма № 10****Разпределение на залесените площи по видове гори за ТП „ДГС Клисура“**

4.3. Условни стопански класове

На 16.04.2026 г. на заседание на комисията от ЕТИС на ИАГ при МЗХ са приети настоящите условни стопански класове.

При предишната инвентаризация условните стопански класове в горите със защитни, специални и стопански функции са били пет на брой. Съгласно ТИЗ и действащите нормативни документи при сегашната инвентаризация в групата гори със защитни и специални функции са обособени същите пет условни стопански класа.

Сравнението на залесената площ по условни стопански класове при двете последователни инвентаризации е посочено в Таблица № 25.

Таблица № 25
За сравнение на залесената площ по
условни стопански класове при двете последователни инвентаризации

№	Условни стопански класове		2015 г.		2025 г.		Разлика в ха
			Площ в ха	%	Площ в ха	%	+/-
1	Иглолистни култури	ИК	1432.9	24	1592.2	24.8	+159.3
2	Буков Високобонитетен	БВ	2205.3	37	3044.0	47.3	+838.7
3	Буков Среднобонитетен	БСр	1681.4	28.2	1058.3	16.5	-623.1
4	Буков Нискобонитетен	БН	345	5.8	289.9	4.5	-55.1
5	Смесен средно и нискобонитетен за превръщане	СмСрНП	298.9	5	438.4	6.8	+139.5
ОБЩО			5963.5	100	6422.8	100	+459.3

От таблиците се вижда, че се запазват наименованията на петте условни стопански класа.

Като цяло иглолистните гори увеличават своето участие от 1432.9 ха на 1592.2 ха - има увеличение с 159.3 ха. За държавните горски територии от условния стопански клас Иглолистни култури увеличението е от 1386.7 ха на 1449.2 ха - има увеличение с 62.5 ха.

При Буковия Високобонитетен условен стопански клас има увеличение на площта от 2205.3 ха на 3044.0 ха - т.е. увеличението е с 838.7 ха. Това увеличение е свързано съответно с намаление на площта на Буковия Среднобонитетен условен стопански клас от 1681.4 ха на 1058.3 ха - т.е. има намаление със 623.1 ха. При Буковия Нискобонитетен условен стопански клас има намаление от 345.0 ха на 289.9 ха - т.е. намалението е 55.1 ха. За държавните горски територии намалението на площта на Буковия Среднобонитетен условен стопански клас е 628.9 ха и за Буковия Нискобонитетен условен стопански клас е 50.7 ха. За държавните горски територии увеличението на площта на Буковия Високобонитетен условен стопански клас е от 2200.6 ха на 3016.5 ха - т.е. има увеличение с 815.9 ха.

Всички издънкови насаждения са включени в условния стопански клас Смесен Средно и нискобонитетен за превръщане в семенни - за който има увеличение на площта от 298.9 ха на 438.4 ха - т.е. увеличението е 139.5 ха. За държавните горски територии това увеличение е от 283.5 ха на 423.2 ха - увеличение 139.7 ха.

Организацията на залесената площ по условни стопански класове и функции при двете последователни инвентаризации е посочено в Таблица № 26.

Таблица № 26

За сравнение на залесената площ по

условни стопански класове и функции при двете последователни инвентаризации

№	Условни стопански класове	2015 г.		2025 г.		Разлика в ха	в т.ч. държавни 2015 г.	в т.ч. държавни 2025 г.	Разлика в ха	
		Площ в ха	%	Площ в ха	%	+/-	ха	ха	+/-	
А. Гори със защитни и специални функции										
1	Иглолистни култури	ИК	1432.9	24	1592.2	24.8	159.3	1386.7	1449.2	62.5
2	Буков Високобонитетен	БВ	2205.3	37	3044.0	47.3	838.7	2200.6	3016.5	815.9
3	Буков Среднобонитетен	БСр	1681.4	28.2	1058.3	16.5	-623.1	1663.4	1034.5	-628.9
4	Буков Нискобонитетен	БН	345	5.8	289.9	4.5	-55.1	334.1	283.4	-50.7
5	Смесен средно и нискобонитетен за превръщане	СмСрНП	298.9	5	438.4	6.8	139.5	283.5	423.2	139.7
Всичко за групата гори със Защитни и Специални Функции			5963.5	100	6422.8	100	459.3	5868.3	6206.8	338.5
ОБЩО			5963.5	100	6422.8	100	459.3	5868.3	6206.8	338.5

През ревизионния период за територията на ТП „ДГС Клисура“, съгласно заповед на министъра на земеделието, храните и горите е изработен сертификационен доклад за горите с висока консервационна стойност - държавна собственост, които е приет и утвърден от ЮЦДП гр. Смолян.

В резултат на това 6206.8 ха от общата залесена площ на ТП „ДГС Клисура“ - държавна собственост горски територии, установена при настоящата инвентаризация, попада изцяло в категорията на защитните и специални горски територии.

Разпределението на залесената площ по **условни** стопански класове и групи гори съобразно техните функции е посочено в таблица № 27.

Таблица № 27

Разпределение на ЗАЛЕСЕНАТА ПЛОЩ по условни СТОПАНСКИ КЛАСОВЕ категории и ФУНКЦИИ

Общо за ТП „ДГС Клисура“

Стопански класове	Защитни функции	Специални функции	Общо защитни и специални	Стопански функции	Всичко функции	%
	хектари					
Иглол. култури	-	1592,2	1592,2	-	1592,2	24,8
Буков В	-	3044,0	3044,0	-	3044,0	47,4
Буков Ср	-	1058,3	1058,3	-	1058,3	16,5
Буков Н	-	289,9	289,9	-	289,9	4,5
Смесен СрН П	6,1	432,3	438,4	-	438,4	6,8
всичко	6,1	6416,7	6422,8	-	6422,8	100,0

4.4. Турнуси на сеч

Настоящите турнуси на сеч за условните стопански класове са приети на 16.04.2026 г. от комисия на ЕТИС на ИАГ при МЗХ.

Горски територии със защитни и специални функции

4.4.1. Условен стопански клас Иглолистни култури с цел на стопанисване поддържане и подобряване на защитните и специални функции на насажденията и културите и цел на производство добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 см при турнус на сеч 80 години за културите в добро санитарно състояние на среднобогати, среднобогати до богати и богати месторастения и турнус на сеч 60 години за културите на бедни месторастения и лошо санитарно състояние, при годишно ползване от сечище по състояние с площ 8,5 ха и запас 2750 куб м.

4.4.2. Условен стопански клас Буков Високобонитетен с цел на стопанисване поддържане и подобряване на защитните и специални функции на насажденията и цел на производство добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 50 см при турнус на сеч 140 години за бука, производство добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 см при турнус на сеч 100 години за габъра и кестена, турнус на сеч 40 години за трепетликата и 60 години за брезата, при годишно сечище по състояние с площ 25,1 ха и запас 5670 куб. м.

4.4.3. Условен стопански клас Буков Среднобонитетен с цел на стопанисване поддържане и подобряване на защитните и специални функции на насажденията и цел на производство добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 30 см при турнус на сеч 120 години за бука, производство добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 см при турнус на сеч 100 години за габъра, водния габър и кестена, 40 години за трепетлика и джанка, и 60 години за брезата, при годишно сечище по състояние с площ 3,3 ха и запас 740 куб. м.

4.4.4. Условен стопански клас Буков Нискобонитетен с цел на стопанисване поддържане и подобряване на защитните и специални функции на насажденията и цел на производство добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 см при турнус на сеч 100 години, а за брезата 60 години, при годишно ползване от сечище по състояние с площ 0,1 ха и запас 20 куб. м.

4.4.5. Условен стопански клас Смесен средно и нискобонитетен за превръщане с цел на стопанисване поддържане и подобряване на защитните и специални функции на насажденията, превръщането им в семенни и цел на производство добив на средна строителна дървесина при турнус на сеч 55 години за средно и нискобонитетните насаждения. За високобонитетните насаждения производство добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 см при турнус на сеч 90 години, а за акацията производство добив на средна строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 8 см, дребна строителна дървесина, дърва за технологична преработка и дърва за отопление при турнус на сеч 20 години.

4.5. Видове гори

За всички залесени площи е определен вида гора съгласно Приложение № 5 от Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии. В таблица № 28 е посочено разпределението на залесената площ по видове гори и **условни** стопански класове.

В таблица № 29 са дадени средните таксационни показатели на отделните видове гори и общо за гората.

В електронен вариант са изготвени таксационни характеристики по видове гори – Приложение II.

Таблица № 28
Разпределение на залесената площ по видове гори и стопански класове

Видове гори	Стопански класове					Общо	%
	Иглол. култури	Буков В	Буков Ср	Буков Н	Смесен СрН П		
	хектари						
1. Гори от бял бор	1063,5	-	-	-	-	1063,5	16,6
1.1 - Естествени гори от бял бор	232,1	-	-	-	-	232,1	3,6
1.2 - Култури от бял бор в естеств. зона на разпростр.	635,7	-	-	-	-	635,7	10,0
1.3 - Култури от бял бор – извън естеств. зона на разпростр.	195,7	-	-	-	-	195,7	3,0
2. Гори от черен бор	238,9	-	-	-	-	238,9	3,7
2.1 - Естествени гори от черен бор	3,8	-	-	-	-	3,8	0,1
2.2 - Култури от черен бор в естеств. зона на разпростр.	235,1	-	-	-	-	235,1	3,6
3. Гори от смърч	178,5	-	-	-	-	178,5	2,8
3.1 - Естествени гори от смърч	16,8	-	-	-	-	16,8	0,3
3.2 - Култури от смърч в естеств. зона на разпростр.	157,0	-	-	-	-	157,0	2,4
3.3 - Култури от смърч – извън естеств. зона на разпростр.	4,7	-	-	-	-	4,7	0,1
4. Гори от обикновена ела	3,9	-	-	-	-	3,9	0,1
4.2 - Култури от об. ела в естеств.а зона на разпростр.	3,9	-	-	-	-	3,9	0,1
5. Смесени иглолистни и иглолистно–широколистни гори-естествени	9,7	54,3	63,1	10,6	-	137,7	2,1
9. Култури от чужди иглолистни видове	97,7	-	-	-	-	97,7	1,5
10. Букови гори	-	2407,5	749,9	80,6	-	3238,0	50,4
10.1 - Семенни букови гори	-	2407,5	749,9	80,6	-	3238,0	50,4
11. Термофилни букови гори	-	530,7	181,5	53,1	-	765,3	11,9
11.1 - Семенни термофилни букови гори	-	530,7	181,5	53,1	-	765,3	11,9
12. Гори от зимен дъб	-	4,4	27,2	138,8	-	170,4	2,6
12.1 - Семенни гори от зимен дъб	-	4,4	27,2	138,8	-	170,4	2,6
13. Смесени дъбови гори (здб, бл, цр)	-	0,2	-	0,1	-	0,3	-
13.2 - Култури от дъбове	-	0,2	-	0,1	-	0,3	-
16. Крайречни гори	-	1,0	-	-	3,1	4,1	0,1
16.1 - Естествени крайречни гори	-	0,8	-	-	3,1	3,9	0,1
16.2 - Култури от хибридни тополи и др. бързораст. видове	-	0,2	-	-	-	0,2	-
18. Гори от обикновен кестен	-	2,6	1,3	-	-	3,9	0,1

18.1 - Естествени гори от обикновен кестен	-	0,6	-	-	-	0,6	-
18.2 - Кестенови култури	-	2,0	1,3	-	-	3,3	0,1
19. Гори от обикновен габър	-	5,7	17,4	-	-	23,1	0,4
19.1 - Семенни гори от обикновен габър	-	5,7	17,4	-	-	23,1	0,4
21. Смесени широколистни гори (плюс, яв, лп) - естествени	-	0,7	-	-	-	0,7	-
22. Гори от бреза	-	10,3	15,6	5,6	-	31,5	0,5
22.1 - Естествени гори от бреза	-	1,0	6,1	3,8	-	10,9	0,2
22.2 - Култури от бреза	-	9,3	9,5	1,8	-	20,6	0,3
23. Група издънкови за превръщане	-	26,6	0,5	-	307,0	334,1	5,2
23.1 - Издънкови термофилни букови гори	-	-	-	-	1,6	1,6	-
23.2 - Издънкови букови гори	-	-	-	-	43,3	43,3	0,7
23.3 - Издънкови гори от зимен дъб	-	-	-	-	202,2	202,2	3,2
23.4 - Издънкови смесени дъбови гори	-	-	-	-	45,5	45,5	0,7
23.6 - Издънкови гори от обикновен габър	-	-	-	-	14,4	14,4	0,2
23.7 - Естествени гори от трепетлика	-	26,6	0,5	-	-	27,1	0,4
24. Гори от акация	-	-	-	-	52,7	52,7	0,8
25. Гори от келяв габър	-	-	-	-	73,0	73,0	1,1
26. Гори от воден габър	-	-	1,8	1,1	2,6	5,5	0,1
ВСИЧКО	1592,2	3044,0	1058,3	289,9	438,4	6422,8	100,0

Таблица № 29

Разпределение на залесената площ и дървесният запас по видове гори и средни таксационни показатели за горските територии

Вид гора	Залесена площ		Средна възраст	Среден бонитет	Средна пълнота	Среден запас на 1 ха	Среден прираст на 1 ха	Общ среден прираст	Общ дървесен запас		Надлесни запас	
	ха	%	години			куб.м/ха	куб.м/ха	куб.м	без клони	с клони	без клони	с клони
									куб.м	куб.м	куб.м	куб.м
1.1 - Естествени гори от бял бор	232,1	3,6	45	III (3,0)	0,58	103	2,22	516	24010	29305	-	-
1.2 - Култури от бял бор в естеств. зона на разпростр.	635,7	9,9	61	III (3,1)	0,75	283	4,70	2987	180015	214295	25	30
1.3 - Култури от бял бор – извън естеств. зона на разпростр.	195,7	3,0	58	III (3,3)	0,73	245	4,32	846	47975	57090	-	-
2.1 - Естествени гори от черен бор	3,8	0,1	57	III (3,3)	0,50	132	2,37	9	500	600	-	-
2.2 - Култури от черен бор в естеств. зона на разпростр.	235,1	3,7	76	III (3,2)	0,69	306	4,09	961	71825	83620	-	-
3.1 - Естествени гори от смърч	16,8	0,3	23	II (2,2)	0,55	27	1,01	17	450	635	50	55
3.2 - Култури от смърч в естеств. зона на разпростр.	157,0	2,4	52	I (1,2)	0,88	323	6,10	957	50670	62430	15	20
3.3 - Култури от смърч – извън естеств. зона на разпростр.	4,7	0,1	50	I (1,0)	0,85	260	5,11	24	1220	1490	-	-
4.2 - Култури от об. ела в естеств.а зона на разпростр.	3,9	0,1	65	I (1,0)	0,90	377	5,90	23	1470	1770	-	-
5 - Смесени иглолистни и игл.-шир. гори-естествени	137,7	2,1	65	III (2,8)	0,71	240	4,31	593	33100	39860	100	110
9 - Култури от чужди иглолистни видове	97,7	1,5	53	I (1,2)	0,79	414	7,64	746	40450	49490	5	10
10.1 - Семенни букови гори	3238,0	50,4	102	II (2,2)	0,67	252	3,29	10660	815840	966555	5210	5810
11.1 - Семенни термофилни букови гори	765,3	11,9	111	II (2,4)	0,62	261	2,89	2208	199875	230450	265	300
12.1 - Семенни гори от зимен дъб	170,4	2,7	125	V (4,7)	0,63	144	1,32	225	24470	27950	-	-
13.2 - Култури от дъбове	0,3	-	27	III (2,7)	0,53	117	3,33	1	35	40	-	-
16.1 - Естествени крайречни гори	3,9	0,1	48	III (2,8)	0,70	108	2,31	9	420	480	-	-
16.2 - Култури от хибридни тополи и др. бързораст. видове	0,2	-	60	II (2,0)	0,80	300	5,00	1	60	70	-	-
18.1 - Естествени гори от обикновен кестен	0,6	-	60	II (2,0)	0,70	217	3,33	2	130	160	-	-
18.2 - Кестенови култури	3,3	0,1	63	II (1,8)	0,62	212	3,33	11	700	900	-	-
19.1 - Семенни гори от обикновен габър	23,1	0,4	59	III (2,7)	0,76	189	3,38	78	4360	5380	-	-
21 - Смесени широколистни гори (пляс, яв, лп) - естеств.	0,7	-	60	I (1,0)	0,80	314	5,71	4	220	260	-	-

22.1 - Естествени гори от бреза	10,9	0,2	50	IV (3,7)	0,67	115	2,39	26	1255	1425	-	-
22.2 - Култури от бреза	20,6	0,3	52	III (2,7)	0,78	175	3,54	73	3600	4260	30	30
23.1 - Издънкови термофилни букови гори	1,6	-	40	II (2,0)	0,70	144	3,75	6	230	310	-	-
23.2 - Издънкови букови гори	43,3	0,7	68	II (2,4)	0,73	164	2,68	116	7090	8590	-	-
23.3 - Издънкови гори от зимен дъб	202,2	3,1	78	IV (4,0)	0,69	141	1,90	384	28530	32155	-	-
23.4 - Издънкови смесени дъбови гори	45,5	0,7	61	IV (4,1)	0,65	118	1,98	90	5365	6305	-	-
23.6 - Издънкови гори от обикновен габър	14,4	0,2	48	III (3,3)	0,66	107	2,29	33	1535	1875	-	-
23.7 - Естествени гори от трепетлика	27,1	0,4	42	II (1,7)	0,59	148	3,25	88	4000	4630	-	-
24 - Гори от акация	52,7	0,8	34	IV (3,9)	0,67	85	2,66	140	4465	4930	-	-
25 - Гори от келяв габър	73,0	1,1	69	V (4,5)	0,57	40	0,63	46	2945	3425	-	-
26 - Гори от воден габър	5,5	0,1	46	IV (4,1)	0,60	96	1,64	9	525	625	15	20
ОБЩО	6422,8	100,0	89	III (2,6)	0,68	243	3,41	21889	1557335	1841360	5715	6385

ОБЩИ БЕЛЕЖКИ

Инвентаризацията на горските територии е извършена от 01.06.2025 година до 01.12.2025 година от лесоустройствена група при "НИКАН НД" ЕООД, гр. София, в състав творчески колектив под ръководството на доц. д-р Илко Добричов.

Камералната работа е извършена от 02.12.2025 г. до 30.04.2026 г. За картна основа са използвани топографски карти в М 1:10 000, получени по фотограметричен път от М 1:5 000.

За цялата територия на стопанството са използвани мащабиран сателитни снимки (мащаб 1:10000) от 2019 година.

Планиметрирането на площите и изработването на необходимите карти са извършени от **инж. Владо Хаджикръстев**. Оформянето на плана в текстови и табличен вид е извършен от **Юлиана Цветанова**.

Запасът на зрелите семенни насаждения е определен по метода на реласкопичните пробни площи (метод на Битерлих). Запасите на останалите насаждения и култури са изчислени по възприетите от "Агролеспроект" ЕООД опитни таблици, съгласно Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии.

Използваните бонитетни и растежни таблици са следните:

Бял бор (култури)	Кръстанов, Беляков, Шиков
Бял бор (насаждения)	Тюрин
Черен бор (култури)	Цаков
Черен бор (насаждения)	Недялков
Смърч	Тюрин
Ела	Герхард
Бук (семенен)	Недялков
Бук (издънков)	Недялков, Кръстанов, Беляков
Дъб (семенен)	Вименауер
Дъб (издънков)	Шустов
Липа (семенна)	Армашеску, Тома, Децей, Дорин
Липа (издънкова)	Матвеев, Мотин
Ясен	Вименауер
Тополи	Кръстанов, Беляков, Попски
Трепетлика	Тюрин
Бреза	Тюрин
Акация	Ж. Георгиев
Върба	Ж. Георгиев
Елша	Давидов
Келяв габър	Ж. Георгиев

Запасите са изчислени на средната височина на насажденията, за всички с височина по-голяма от 3 м. включително.

Запасът на 1 ха е закръглен до 1 куб.м, а запасът на цялата площ на 5 и 10 куб.м.

Инвентаризацията е направена на типологична основа, съгласно "Класификационната схема на типовете горски месторастения в Република България" от 2011 година.

Собствеността и вида на територията на всички гори и земи е определена въз основа на предоставените от ИАГ при МЗХ утвърдени кадастрални карти (KAD) по землища.

Границите на защитените зони по НАТУРА 2000 са отразени на картния материал в съответствие с приетия с решение на МС координатен регистър.

Отчетните форми на горския фонд (ОГФ) са направени общо за гората и поотделно за всеки вид собственост, вид територия и по общини.

Настоящият горскостопански план влиза в сила от 1 януари 2026 год., след утвърждаването му от ИАГ при МЗХ и ще бъде в сила до 31 декември 2035 година включително.